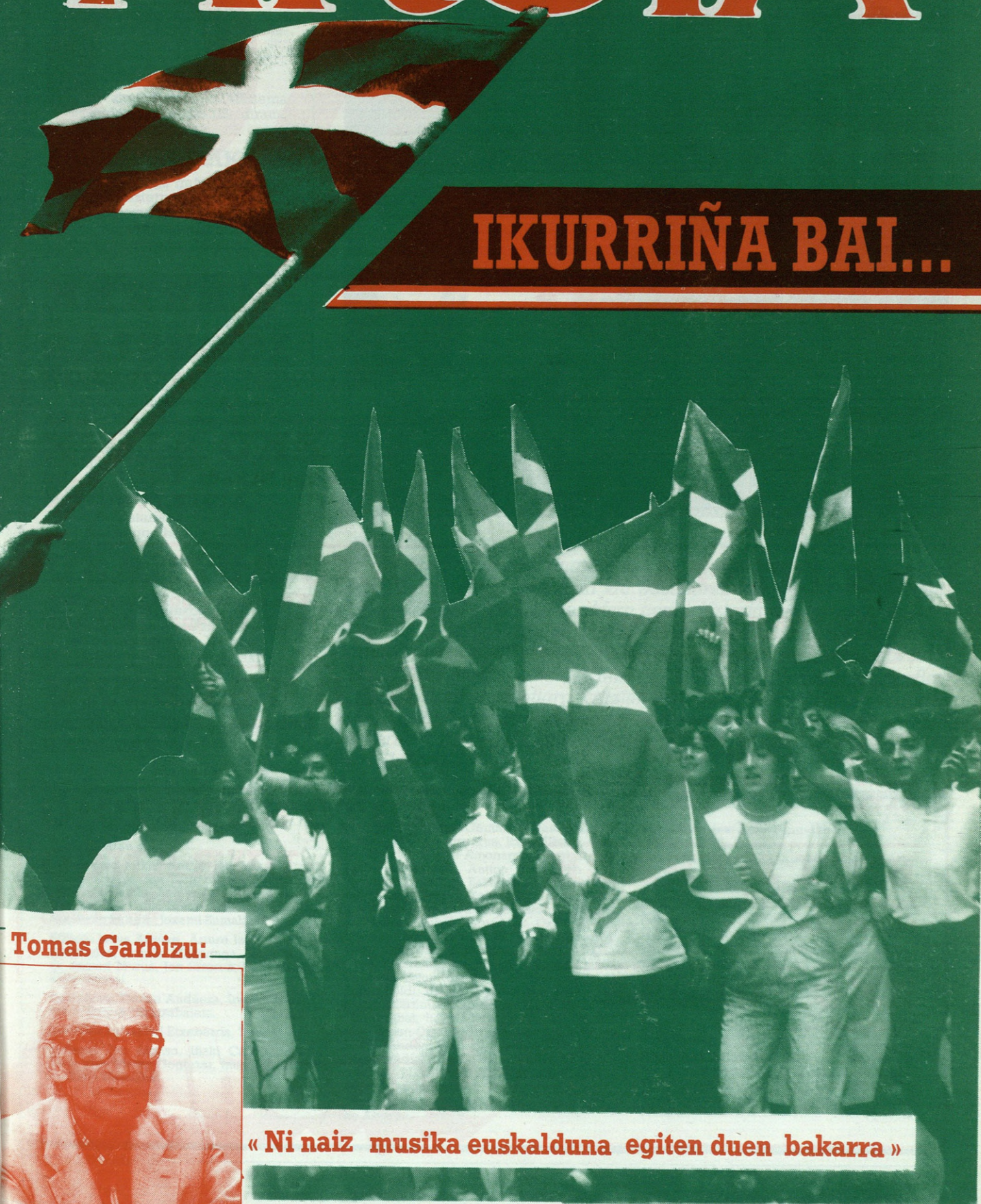
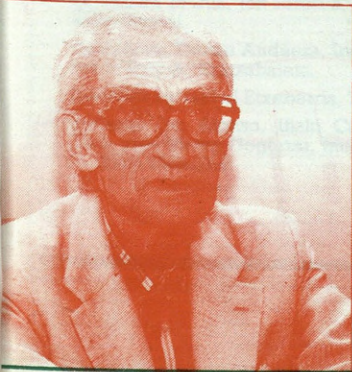

ARGIA

IKURRIÑA BAI...

Tomas Garbizu:

« Ni naiz musika euskalduna egiten duen bakarra »

EKO

SUPER AMARA

Isabel II.a, 16 zbk. Telf. 461177
DONOSTIA

EKO PASAI

PASAI ANTZO

S.JUAN

BAUTISTA

Kooperatiba

Villas auzoa. Telf. 550199
HERNANI

EKO ALTZA

Larratxo ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

BETI MERKEK

Loiola kalea 12.
DONOSTIA

EKO TOLOSA

TOLOSA

MERKEK

IGLESIAS

TRINTXERPE

EKO AIETE

Grupo Etxadi. Telf. 211488
AIETE.DONOSTIA

EKO ASTEASU

Keelavite poligonoa z/g.
Telf. 692526. ASTEASU

EKO URRETXU

Labeaga 1. Ipiñarrieta 9
URRETXU

AUTO SERVICIO

DURANGO

Retentxu kalea 30
DURANGO

1.207. zenbakia

4.— Astegiroa.

POLITIKA

13.— Ikurriña bai, festak... **I. Zubiondo.**

16.— Kronika politikoa. **I.Z.**

17.— Diruaren hotsa. **J. Tobar-Arbulu.**

NAZIOARTEKOA

18.— Walter Reynaga: «Sistema kolonialak egundaino dirau». **P. Sastre.**

ERREPORTAIK

20.— Lezo: droga trafikoa galerazi ala HB baztertu. **Joxe Mollarri.**

24.— Kanpotarrez osatutako herriko traineruetan Gipuzkoa nagusi aurtengoan. **Zaldiko.**

TXT komikia

35.— Udako txinpartek sua piztuko udazkenean Kantauri aldeko basoetan. **Loren Aristi.**

38.— Tomas Garbizu: «Ni naiz musika euskalduna egiten duen bakarra. **I. Uria eta L. Aristi.**

42.— Cromlech-ak, gure mendietako kanposantu zaharrak. **Karlos Olaetxea.**

44.— Kirola. **G. Arrese.**

KULTURA

45.— Kultur ataria.

46.— Aurtengoz badugu UEU. **Joxan Oiz.**

48.— Kanpoko argitaletxeen iniziatiben zurrinbiloan. **J. Arano.**

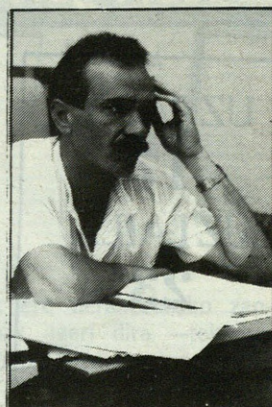
50.— Epelde eta Iturbide: «Trikitilariena behar du Txapelketak, ez soinujoleana». **P. Untzueta.**

52.— Kulturaren aste borraستا.

ETA BESTE

55.— Denborapasak.

58.— Azkena: «UPVko langilegoa». **Lutxi Larrazabal.**

IKURRIÑA notizia bilakatu da berriro ere uda honetan. 'Pakearen aldeko hitzarmena' sinatu zuten alderdiak akordio batetara heldu dira ikurriñaren erabilera eta boikotaren kanpaina dela eta udal mailan HB bakarrik uzteko. Afera honen historia jorratu eta alkate ezberdinen eritzia jaso ditu Iñaki Zubiondok (**12. orrialdean**). Droga trafikoak jota dabil Lezoko herria Euskal Herriko beste hainbat bezala. Hemen ere alderdi politikoek aurreko gaiekin bezala jokatu dute. Bertan izan da Joxe Mollarri eritzia biltzen. (**20. orrialdean**). Kultur orrialdeetan barrena Epelde eta Iturbide trikitilariei egin die elkarrizketa Peru Unzuetak eta bota dituzte irakurtzeko moduko batzuk. (**50. orrialdean**).

Jabea: Zeruko ARGIA S.A.L.

ARGIA egiten dugu:

Donostia: Mikel Antza, Jon Mikel Arano, Gorka Arrese, Jon Barandiaran, Txumai Iturria, Josu Landa, Xabier Lekuona, Juan Jose Petrikorena, Pablo Sastre, Iñaki Uria, Xalbardin, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Bilbon: Jesus Artetxe, Arturo Izarzelai, Luis Fernandez, Ermife Madariaga, Laura Mintegi, Imanol Murua, Jon Sarasua, Iñaki Uriarte, Pello Urzela.

Gasteizen: Txotxe Andueza, Irantzu Iriondo, Pablo Ruiz de Aretxabaleta.

Iparaldean: Isabel Etxeberria, Tala.

Iruñean: Jon Alonso, Iñaki Camino, Marta Diez, Joxe Martin Gogortza, Imanol Haranburu, Iñaki Mendibe.

Kolaboratzaileak: Gemma Agesta, Xabier Agirre, Martxel Aizpurua, Itziar Alkorta, Joseba Alvarez, Enrike Amonariz, Mikel Arrieta, Ladix Arrosagarai, Antton Azkargorta, Joxe Azurmendi, Balere Bakaikoa, M.J. Barandiaran, Amaia Elosegi, Xabier Erro, Xarlot Etxezaharreta, Joxean Gezalaga 'Zaldubi', Miñan-jel Harana, Mikel Hernandez, Ostaiska Irastortza, Iñaki Irazabalbeitia, Mikel Iribarren, Gure Irratikoak, Irulegi Irratikoak, Koldo Izagirre, Kanko Izpizua, Edorta Jimenez, Karmelo Landa, Asun Larrañaga, Lurdes Larrañaga, Loren Loidi, Emilio Lopez Adan 'Beltza', Alfontso Martinez, Xabier Mendiguren, Mikel Mendizabal, Bego Montorio, Morau eta Martin, Josean Oiz, Eneko Olasagasti, Koldo San Julian, Andoni Sarriegi 'Murumendi', Joseba Sarrionandia, Allande Sokarros, Joan Mari Torrealdei, J.L. Alvarez 'Txillardegui', Urederra, Aitor Zabalgobeaskoa.

Diseinu eta montajea: Jon Barandiaran, Eneko Abrego.

Fotomekanika: Agus Barandiaran.

Azala: Carbiñe Ubeda.

Publizitatea: Maximo Aierbe, Joxe Mari Ostolaza.

Administrazioa: Jon Barandiaran.

Ardura teknikoak: Simeon Barroso, J. Jose De Marcos.

D.L.: 80-1963.

Helbideak: ARGIA, Ametzagaña 19 Behea, 20012 Donostia./ Diputazio kalea, 3, 1-etz. 48009 Bilbo.

Telefonoak: (943)283399, (94)4248012.

Inprimategia: ANTZA inprimategia.

1988. urterako harpidetza sariak: (BEZ barne)

Hego Euskal Herria.....	6.000 pezeta.
Ipar Euskal Herria.....	400 libera.
Estatu Espainola.....	6.000 pezeta.
Beste atzerriak.....	8.000 pezeta.
Airez.....	12.000 pezeta.

UZTAILA 17 UZTAILA 23

uztailaren 22an ilgora

eguzkia: (uztailaren 17an)
irten: 06.59
sartu: 21.42

mareak: (uztailaren 17an)
gora: 07.31 eta 19.41
behera: 13.21

LIBURUAK

DABID ZUAZALDE

LUIS MICHELENA

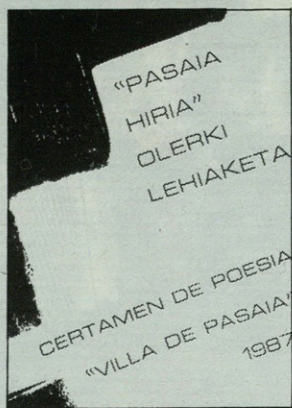
HISTORIA DE LA LITERATURA VASCA

erein

Izenburua: «Pasaia Hiria»
Olerki Lehiaketa. 1987

Egileak: Lukas, J. J. Alberdi
Argitaratzailea: Pasai Antxoko Udal Liburutegia

Beste lehen askotan legez, Pasaian ere badute literatur lehiaketa bat. Kasu honetan olerkizkoa, bai euskaraz bai espaineraz. Baina Pasaian suertatu den emaitza ez dut uste beste toki askotan gertatu denik: irabazle bera izan bait da euskaraz eta gaztelez, Kepa Lukas Ibañez alegia. Elebitasunaren inguruko gogoeta askotarako aitzakia ematen digu honek, baina ez da lekuri egokiena, «Poema-kumeak» da Keparen euskarazko poema sorta saritua eta «Poemas de la liquida-

ción» erdarazkoa. Aipagarria da aski desberdinak direla bietako tonua, poemen itxura, erretorika. Nik neuk gustokoago izan dut erdarazkoa, idazlea aisago moldatu delako apika. Orohar esango nuke, ohizkotasunaren ildotik abiatutakoan lortzen dituela unerik onenak.

Euskaraz bigarren poema sorta bat argitaratu da, J. J. Alberdiren «Ametsen Kaulan», eta hemen berriz exotikotasunaren bidea hautatu da. Estilo horren barnean, dena den, hiru gune tematiko ditu ardatz: maitasuna, aberria, eta bidaia.

Izenburua: Historia de la literatura vasca

Egilea: Luis Michelena
Argitaratzailea: Erein

1961an kaleratu zuen Madridgo Minotaurok bere Biblioteca Vasca bilduman Historia de la Literatura Vasca honen lehen argitalpena, eta garai beretsuan Aita Villasantek berea, elkarren berri izan gabe. Bi horiek izan ziren euskal literatura lehengo historia modernoak nolabait esanda, eta geroztik beste zenbait atera badira ere ezin esan berrikuntza handirik ekarri dutenik; ez behintzat horiek baztertzera eramango gaituenik. Villasanterenak izan zuen birargitalpenik, frantziskotarrenean, baina Mitxelenarena aurkitu ezina zen aspaldi honetan. Beraz, oso ideia ona Ereinek izen duena.

Erein ez ezik beste asko ere ari dira Mitxelaren lanak biltzen eta argitaratzeko prestatzen: adibidez, Jaurleri-

MARGINALIA

Joseba Sarrionandia

tzak babestu eta Editore Elkartek kaleratutako klasi-koen bilduma errenteriarra- ren lanei osoro eskainia izanen da aurtengoan (dozenatik gora liburu entzun dugunez) Mitxelenak merezi du ohore hori, baina zer den klasi-koa zer ez, erizpideak fin- katu egin behar genituzke. Unibertsitatean eta ASJUn eta, antzeko lanetan omen dabilta.

Liburu honetara itzuliaz, laburra da berez. Gure literatura ere ez bait da oparogegia izan datuetan eta izenetan beste batzuk baino murrizta- go. Abantaila Koldoren luma zorrotza. Liburuia egin zue- nean, orduko berrienak ere aipatu zituen, hala nola, Aresti, Mirande edo Txillar- degi. Birargitalpenerako eranskin bat prestatu behar omen zuen, azken urteetako literaturaz, baina heriotzak galerazi. Tamala da haren epai eta eritziak hobeto eza- gutu ezina. Hala ere, dagoe- narekin konformatu behar.

Izenburua: Marginalia

Egilea: Joseba Sarrionandia
Argitaratzailea: Elkar

Ezaugarriak: 164 orri, 660 pta

Euskal literaturaren edo- zein behatzaile, zorrotzegi izan gabe ere, ohartuko zen azken garaoitan euskal idaz- leen artean dagoen banaketa eta bereizgarria ez dela ho- rrenbeste literatur gusto des- berdinak sortutakoa, ezpada —orain arte batzuk ez beza- la— Euskal Herriaren aska- pen burrukaren aurrean har- tzen den jarrera; batzuk alde, eta beste batzuk 'ez horren

alde', nahiz bestelako termi- nologiak erabil daitezkeen eta erabili ere egin diren.

Oraintsu arte burruka ho- rren aldekoek eta honeta- koek beren santutegi partiku- larretan zuten bategite ia ba- karra Joseba Sarrionandia zen: batzuen kasuan, litera- tur mirespenaz gainera, du- rangarraren militantziak me- rezi zuen goraipamenagatik, eta besteenean, Josebaren testuetan behin eta berriro agertzen zen ideiatik: gau- za bat da burruka, armak es- kuan egiten dena, eta oso bestelako bat literatura, ia eremu sakratutzat hartua.

Banaketa erabateko eta izugarri hori —kontraesan hori esango nuke nik—, Sarri- ren azken poema liburuare- kin —Marinel Zaharrak— hasten da urratzen, eta ho- rrekin batera haren militan- tzia deitoratzen baina litera- turgintza miresten zutenen jarrera aldatzen hasten da: hau ez da lehengo Sarrionan- dia —esaten zuten—, ez du lehengo poetika, aurrekoekin kontraesanean dago, hau ez da poesia.

Horrelakoak eta txorake- ria haundiagoren bat esan di- ra Marginalia honetaz ere. Baina guzti horiek axalkeriak besterik ez dira, liburuia aint- zat hartu gabe likidatzeko modu erraza. Guri ordea, ma- mia interesatzen zaigu: zer dio liburu honek?

Saio liburu bat da, saio la- burrak, eta ez da holakorik egiten duen lehen aldia: ho- rrelakoa zen 'Ni ez naiz he- mengoa' gartzelako egunka- ria, eta era berean datoz pa- raturik artikuluo, bata bes- tearen atzetik. Bestalde, zen- baitek izugarrizko aldeak ikusi baditu ere, argi dago be- tiko Sarrionandia dugula saioon atzean: sentsibilitate bera, erudizio bera, liburu eta aipu zaharrei argi berria emateko gaitasun berbera. Eta literatura/burruka diko- tomiaz, zer? Modu berri ba- tez ekiten dio. Botereak len- goaian duen eragina, idaz- leek historian zehar iraultza- ren aurrean izan dituzten ja- rrerak argitara ekarriaz, in- plizitoki aditzera ematen du

bi haiek nolabait uztartu beharra dagoea. uztartzeko moduaz ez da erantzunik ematen ordea eta kontraesanan arrastoak nabari dira han hemen barreiatutik. Liburuaren giltzetako bat, Ho-Chi-Minh eta Kafkaren kontzepzioak aipatu ondoren, horien arteko teknika batzuek urradura legez bizi dutela aitortzean ikusi uste dugu.

Izan ere, Sarrionandia ez da filosofo sistematikoa. Oroz gain literato ageri zaigu hemen, idazkuntzaz arduratutako idazlea, kezka zaharrei erantzun berriak ematera entseatzeko dena.

Nabarmentzekoa da bestalde aitatzen eta nolabait aita-pontekotzat hartzen diren idazleen zerrenda: lehen bezala hortxe daude T.S. Eliot, John Donne, Borges eta beste baina idealista horien aldamenen beste eragin batzuk, bestelako erreferentziak ageri dira. Gelman, Fucik, Alex La Guma, eta Lenin eta Marx bera, azken honen *De omnibus dubitandum* arantzat harturik.

Irakur ezazue arretaz. Sarrionandiaren idazkera maite duzenok ezinbeste maiteko duzue hau ere. Eta gauza berri asko ikasiko duzue. Eta zalantza ugari piztuko dizue, eta zalantza horiek izanen dira apika, buruan jirabiraka luzaroen iraungo dizutenak, eta liburu hau zoragarri eta beharrezko bihurtuko dutenak.

Gauza asko eta asko geratu zaigu esateko, gehiegi luzatu bildurrez, baina.

Izenburua: Ia guztientzako ekonomi liburua

Egileak: John Kenneth Galbraith-Nicole Salinger

Itzultzailea: Joseba Tobar-Arbulu

Argitaratzailea: Udako Euskal Unibertsitatea

Joan den astean eman genuen EUren Heda sailaren berri, astronomiazko liburu batekin. Beste hau berriz, bistan denez, ekonomiazkoa da, eta Joseba Tobar-Arbulugure ARGIA honetan ekonomiazko iruzkinak egiten dituen lagunak itzulia.

Ezkerraren kontraesan ugarietako bat zera da: marxismoari jarraiki oinegitura produkzio moduek eta erlazioek osatzen dutela aitortu eta gero ekonomiaz ezer gutxi jakin eta arduratu ere ez arduratzea. Aitzakia ere badugu, gai hori zail eta harri-garria dela alegia, baina saiatu behintzat saiatu beharko genuke kontu guzti horiek hobeto ulertzen.

Eta hasteko, oso egokia izan daiteke liburutxo hau. Zergatik? Eskuliburu dela, oinarritik hasita azaltzen dituelako gauzak, eta modu atsegin batez gainera: liburu elkar hizketa luze bat da, galde-erantzunez osatua.

Galbraith ez dirudi komunista denik, baina bai nola edo hala aurrerakoi, edo zabal. Hemen ukitzen dira nazionalizazio, multinazionalak, politika fiskala, moneta-ria eta beste hainbat karamila. Horiek askatzeko maratila? Oraintxe has zaitezke ikasten.

Aldizkariaren izena: Korro

Ezaugarriak: 11. zenb. 52 orri, 250 pta.

San Fermin aurretikoan etorri zaigu iruinxeme eta alabon azken erditzearen emaitza: familia ugalkorrenen kartilaren jabe egiten dituen hamaikagarren hau, eta uda sasoiari dagokionez denetarik duen alea egin digute, bariatua.

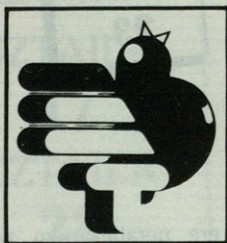
Badira saioak: Xabier Agirrek, munduan nagusituz omen doan adostasun giroaz farre pittin bat eragiten digu; Eli Agirrek —Patxi Perurenaren oso oso antzeko estiloaz— gizaki eta gizataldeen artean gertatzen diren kontraesan zenbaitez dihardu. Joakin Balentziak, Pere Calders katalanaren gaineko iruzkin eta itzulpentxo bat ekarri dizkigu, eta gauza bera Thomas Bernhard austriarrak. Itzulpenekin segituz I. Azkonaz Oscar Wilderen zerbat eta hari buruzko komentario bat euskaratu dizkigu, eta A. Iribar eta J. Azkonak —urteurrena aprobetxatuz edo— Pessoren poema parela.

Poemetan ere bada zer aukeratua: Manu Gomezen bertsoak 'deskubrimenduren' V. mendeurrena dela eta, Txiki Idoate, M. Taberna, Joakin Balentzia, Josetxo Azkona, Gorka Setien eta Patxi Perurenaren olerkiak, eta —denak komentatu ezinik— bereziki aipatuko ditugun Gozone Sestorainenak: neska leitar gazte honek orain urte pare bat atera zuen bere lehen liburu Maiatzen, hona bildu dituen poemetan orain-

dik ere nerabazaroko zantzuak ageri dira —teknika, baliapide, ikuspuntuan— baina aldi berean fase hori gainditzeko ahalegina, gaietan eta batez ere.

Besterik ere bada: Mitxel Ibañezen 'Annales de Forralia' ipuina, Borbondarren bistaren kariaz, Horbelek 'Errepublikaz' idatzi lantxoa, eta M. Tabernak Cloc taldean ibilitako F. J. Irazoki erdal poeta lesakarrarekin izandako solasaldia. Bukatzeko, gutun pare bitxia eta Xanti Begiristainek Diputazio, Iruñeko udal eta Telefonikari egoniko salaketa, aulki gurgildunetan dabilzanez dituzten oztupoak direla eta. Arrazoi eta eskubide oso-osoak ditu Xantik, baina protestaren zabalduerako agian ez da literatur aldizkari bat bitarteko egokiena.

Honelako aldizkarietan ohi denez, lan hobeak eta kaxkarragoak badira, baina orohar falta eta peitu ikusi duguna, asmo orohartzaile bat da. Ez dugu esan nahi izkribu guztiek homogeen izan behar dutenik, inondik ere baina lantxoak pilatu besterik egin ez delako inpresioa sortu digu. Ea festa eta oporren ondotik denak gogoberriturik itzultzen garen.

«Katu Kale», miauka hasi eta marruka orain

«Katu Kale», astelehen gaueko ETB-1eko musikalak hainbat eskaera gozo luzatu digu orain bitartean, ohizko bideo-klip estereotipatuak alde batera utzita zenbait kontzertu eta maila haundiko abeslari platora ekarri. Eudne Ormazak, saioko aurkezle denak, argitu dizkigu detaile hauek. «Programa honetara intereseko gauza eta pertsona ekartzen saiatu gara, betire oso kontutan hartuz aktualitatea eta bestalde, Euskal Herrian zehar ematen den mogida. Honez gain, kanpoko musikari on asko bertara ekartzea lortu ditugu».

«Katu Kale» saioa arrakastatsu aritu dela diote saio honetako arduradunek, hots, audientzia zabala gozatu dutela, espero ziren marka guztiak apurtu dituztelarik. Eudne Ormazaren ustetan, «kontutan hartuta

gainera gurea programa espezializatua dela, eta teorian ez lukeela hainbesteko ikuslegok ikusi behar». Berak dionez, hemengo taldeei bezala kanpotarrei egin dieten promozioari esker ezagutu dute egungo arrakasta hori. «Hemengo talde askori aukera bikaina eskeini diegu nahiz eta diskorik ez izan jendaurrean zuzenean jotzeko», argitu nahi izan digu.

60 minututan gauzatzen den saio honetan elkarrizketan eta musika nahastuz aritu dira orain bitartean, bertan, eta kanpoko musikari dagokionean, Miles Davis, John Cale, Bob Marley, Iggy Pop, Elvis Costello edota The Pogues taldea pasa direlarik azken aldian. Dударik gabe sona haundiko izenak, «Katu Kale»k bapo bereganatzen jakin dituenak.

**Igandez
«California».
Californiako urre
biltzaileen istorioak.**

Agurrak eta gero egurra etorriko

Batzu itzultzeko itxaropenarekin, bestetzu joateko soilik biletearekin, zenbait saio erori dira programaketatik. (Behar bada panorama ikusi eta, batzuk, erori baino ihes egin dute). Eta, gizabideak erakusten digun bezala, ospa egin baino lehen agurtu behar, horixe. Denetako izan dugu (nolako bukaera halako izaera edo). Amatiñok alegia, emakumezkoen gorritu zuen estudioa, jator eta «enroilatu» aurpegia azaldu nahian eta programak eraman duen martxarekiko onespenean entzun gogoekin. Belokik berriz, laburbiltze bat edo pantailaratu zigun, eta azken programa batek izan ditzake nabardura tristeak urtuz Tapiá eta Leturia izan genituen tartean. «Katu kale» joan zitzaigun bestalde, espero genuen bezala, apalki, zarata eta muntaikeri gabe, saio ederra burutuz (ohitura galdu gabe) eta bukaera gisa «adio bai» boteaz (nahikoa ezta?).

Orain, saio mugimendu hau dela medio, ankamotz geratu garela uste dut, izan ere, nahiz eta denak harribitiak ez izan, gualdeko tarteak aldaketa dexente jasan du («Ezbaian», «Munduan zehar», «Laino...», «Katu kale», laburmetraiak, etab). Noski, has gaiten erreguetan saio berriei itxadon bitartean (lehena muturrean, «Ilunabarraldea» errepikatuz).

Filme ikusterrezen ildotik

Halakoxeak dira aste honetakoak. Ohizko gidoietan oinarritutako «California» eta «Zanzibarreko bidetik» gus-tora ikus daitezkeenak eta Neil Young-ekin zita martxa topera!

Igandez, «California». Ejerzitetik ihesi joandako batek Californiako urre biltzaile uholdearekin bat egiten du. Zuzendaria: John Farrow. Antzesleak: Ray Milland, Barbara Stanwick eta Anthony Quinn.

Asteazkenez «Arau guztiak apurtzen». Jack Fleming, 16 urtetako gaztearentzat ez dago ondo pasatzea bezalakorik. Halere, 50.000 dolarretako diamante bat dela medio arriskuan jartzen da bere bizitza lasaia. Zuzendaria: James Orr. Antzesleak: Carl Marotte, Thor Bishopric eta Carolyn Dunn.

Larunbatez, bi pelikula. Bazkalostean «Zanzibarreko bidea». Afrikarekin burua janda duten Fearless Frazier eta Chuck Reardon-ek diamantezko mehategi bat erosiko dute, zeina egundoko engainoa besterik ez den. Zuzendaria: Victor Schertzinger. Antzesleak: Bob Hope, Bing Crosby eta Dorothy Lamour. Gauetz, «Herdoilak etengabe ugartzten du». Filme honek Neil Young-i zuzenean hartutako 17 abesti aurkezten dizkigu. Zuzendaria: Bernard Shakei (Neil Young). Antzesleak: Neil Young, Billy Talbot eta Ralph Molina.

musika

■ Larunbat honetan, hilak 16, iluntzeko 10,30etan eta Armintzako portuan "Potato" eta "Yassa" taldeen eskutik kontzertu bat entzungai.

■ Baita larunbatean ere, baina Mutrikun, "Delirium Tremens"ekoak kantu kantari plazan, gaueko 11etan.

■ Hilaren 22an, ostirala, Benito Lertxundik kantaldi bat emango du Sestaon, Markozagan iluntzeko 11etan.

■ Kolpez kolpe iparralderantz, "Kortatu"koak Zudairen izango ditugu, hilaren 23an, arratseko 10etan, plazan.

■ Bizkaiko Jaramillo herriko plazan, hilaren 23an eta gaueko 11etan, "Hertzainak" kontzertuan izango ditugu.

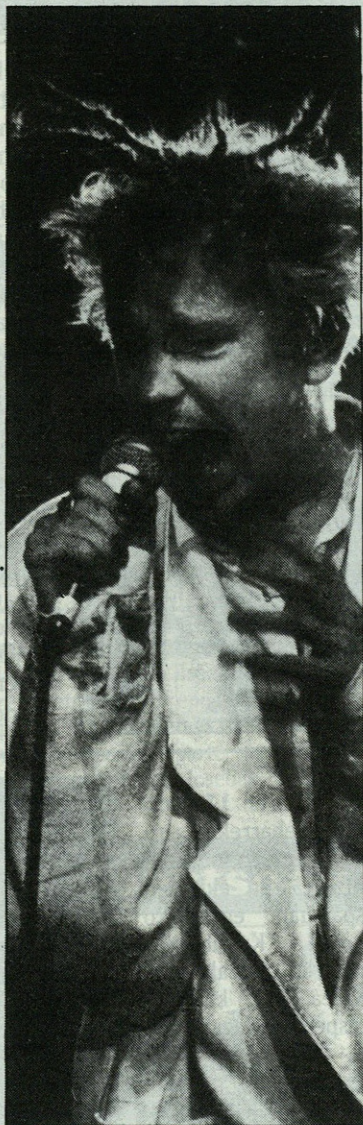
■ Olaztin berriz, larunbatean, hilak 23, Osakorrakoak izango ditugu kantu kantari gaueko 10etan pilotalekuan.

■ Datorren igandean, hilaren 24a, Bakioko Benta enparantzan "Ganbara" taldeak bere folka plazaratuko du gaueko 10,30etan.

■ Hilaren 16an Elizondon eta aurtengo Baztandarren Biltzarrari hasiera saltsero bat emateko, Gau-pasa mundiala Elizondoko plazan.

■ Datorren ostegunean, hilaren 21an, Lazkaoko Areria zinemari iluntzeko 11etan eta Maizpide euskaltegiaren eskutik, Anje Duhalderekin musika kantaldi bat izango dugu.

■ Uztailaren 22an, ostirala, Zarauzko Sta Maria La Real parrokian, arratsaldeko 8,30etan, Audioko "Sta Luzia" abesbatzaren eskutik kontzertu bat izango dugu.

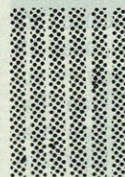

uztaila

■ 22 Zornotzako jaietako musika egitarauaren esparruan, datorren ostiralean, hilak 22, "Kortatu" eta "Delirium tremens"ek batera joko dute kontzertua, iluntzeko 11etan.

uztaila

■ 24 Intxaurrendoko kultur etxearen eskutik eta haurrei eskinitako kultur astearen ekitaldi programaketaren esparruan, hilaren 24ean eta gaueko 11etan, musika kontzertua izanen da, "Haizea" taldearekin.

UZTAILA
17
UZTAILA
23

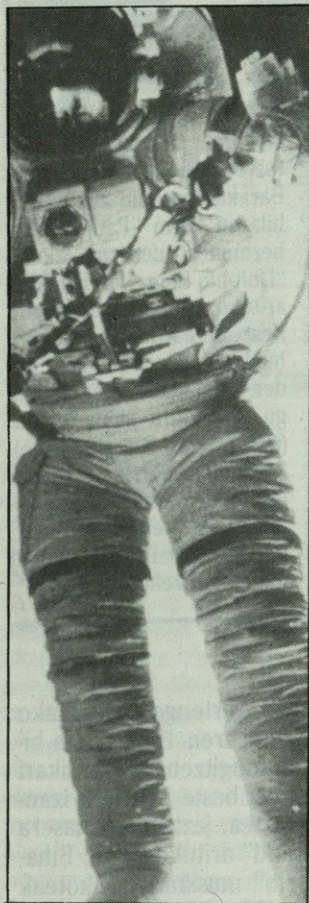
Hirutxuloetatik kanpo ere

Donostialdera jo gabe, jazz zeilek badiutuzte beste aukera batzu. Barakaldon hain zuzen ere, hilaren 22an "Patio de los hermanos" deritzan lekuan "Dolphin blues band" taldea arituko zaigu gauerdian. Bestalde larunbat honetan, hilak 16, "Pork pie hot" taldea Urolaldera joango zaigu, Azpeitira hain zuzen. (ordua eta, finkatu gabe). Zarautzen berriz, datorren larunbatean, hilak 23, Musika Plazan "Jerri Jazz Band" taldearen saio bat izango dugu, iluntzeko 11etan.

Jazz giroa Donostialdean.— Aurtengo Donostiako Jazzaldiak, 23.a hain zuzen, uztailaren 19tik 25era bitartean, jazz munduaren baitan mugitzen den musikari saldo bat eskainiko digu, besteak beste hauexek izango ditugu: Hilaren 19an, asteartea, jazzaldiari hasiera emanez "Rebirth Marching Band" arituko zaigu. Bihamunean "Michel Camilo Trio" musikari hirukoteak bereak entzunaraziko dizkigu, "Monty Alexander" eta "Randy Weston" beste saio batean izango ditugularik. Ostegunean berriz, hilak 21, "Lester Bowie Brass Fantasy" eta "Gerry Mulligan Concert Jazz Band" entzugai izango ditugu. Hilaren 22an bestalde, "Winton Marsalis"en musika bostekoa jo eta ke jardungo dira; egun berean eta saio bakar batez "Art Blakey and The jazz messengers" batera joko dute "Woody Shaw"ekin. Larunbatean berriz bi orkestra handi entzuteko parada izango dugu, "Dizzy Gillespie Big Band" eta "George Russel Orchestra". Hilaren 24ean bi saio, bata "Mel Lewwis" big bandekin eta bestea Carlos Santana eta "Wayne Shorter" taldearekin. Eta jazzaldi honi amaiera emanez, bihamunean, "Henry Texier Quartet", "Masqualero" eta "Jan Garbarek group". Jazzaldiaren zehar eta kaleak animatuz, "Rebirth machin band" izango dugu.

zinema

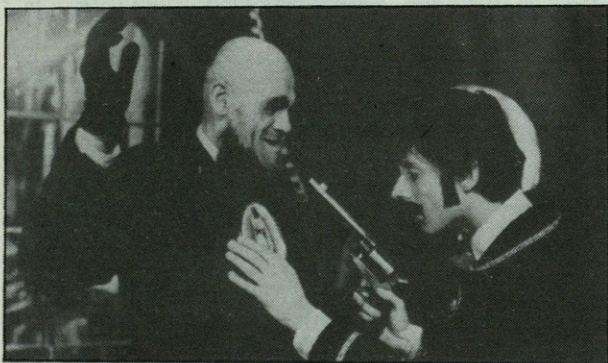

Sobietarrak bakarrik geratu

Udaldiak dakarren beroarekin batera zine emanaldiak urtu omen dira. Halere, Bilboko Arte Ederretako museoak, Zinemateka sailaren bitartez zine pantailaratzeari oraindik eusten dio. Izan ere, zinemagintza sobietarrari eskainitako zikloa ikusgai jarraitzen du. Aste honetan hain zuzen hauek ditugu ikusi beharrekoak: Astearte eta asteazken honetan, hilak **19** eta **20**, Sergei Soloviev zuzendariak 1986. urtean "Baso-usoa" izenburupean osatutako luzea gaztelarazko azpituak dituen bertsoian ikusgai izango dugu arratsaldeko 5etan. Ordu eta formato berean, ostegun, ostiral eta larunbatean beste Sergei batek, Sergei Paradjanov hain zuzen, burututako filmea pantailaratuko da, alegia, 1985. urtean ekoiztutako "Suramgo gotorlekuaren ele-zaharra" izeneko pelikula.

Haur zinema Donostian

Donostiako kultur etxeen zine programaketak haur zineari eskaini dio arreta aste honetan. Altxako kultur etxean hain zuzen, hilaren **19**an "Emilia y los detectives" goizeko 10,30etan pantailaratuko da. Biharamunean eta ordu berean "Flash dance". Intxaurrendokoa berriz, beste bi filme ikusi ahal izango dute txikienek, batetik hilaren **18**an "Skipi el canguro" izeneko eta bestetik ostiralean, uztailak **22**, "La isla del fin del mundo" deritzana, biak 12,30etan. Loiolakoan bestalde, hilaren **23**an eta eguerdiko 11etan "La playa de las esmeraldas" filmea pantailaratuko dute. Azkenik Okendoko kultur etxean "La guerra de los niños" filmea, hilaren **21**ean eguerdiko 11etan.

antzerkia

"Agosti Xaho"

pastorala

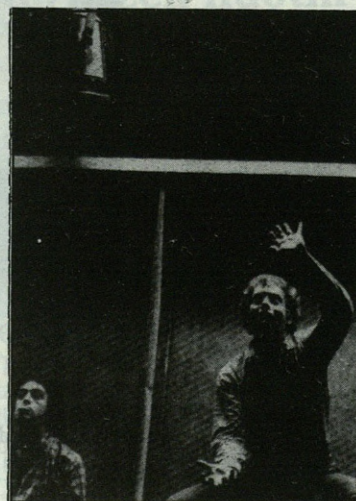
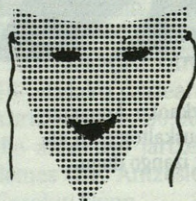
Urđinaben

uztaila

24 Datorren igandean, uztailaren **24**a, Jean Michel Bedaxagar osatutako "Agosti Xaho" izeneko pastorala ospatu egingen da Urđinaben. Agosti Xahoren bizitzako zenbait pasarte taularatzen dituen antzespen honetan Urđinabeko biztanlegoaren %20k parte hartzen du, errejenta, zuzendaria, Battitta Urruti eta aktorearen kopurua 70eko ingurukoa izanen direlareik. Hamarkada honetan Urđinabek ematen duen bigarren pastorala hau beste emanaldi batez plazaratua izanen da abuztuan, halere hobeto lehenbait lehen ikustea, datorren igandean alegia.

Hilaren **17**an ospatu beharreko aurtenengo "Baztandarren biltzarra"ren ekintzen esparruan, eguerdiko 11etan "Kukubiltxo" antzerki taldeak bere "Kalea 2002" kale antzespena plazaratuko du.

Txontxongiloak eta, Loiolan.— Donostiako Loiola auzoko kultur etxean, uztailaren **18**an "Legaleon T" taldeak eratutako antzerki ikastaroei hasiera emango zaie. Bestalde datorren igandean, hilak **26**, txontxongilo emanaldi bat ikusgai izango dugu, "Bi-har" taldearen eskutik datorkigun "Lantzeko bandole-roa" izeneko lanak eskaintzen diguna hain zuzen.

Lazkaora "Goaz"

uztaila

20 Datorren asteazkenean eta Maizpide elkarte kulturalaren uztailako kultur ekintzen egitarauaren barnean antzespen bat izango dugu Lazkaoko Azeria zineman iluntzeko 9etan. Hain zuzen, "Goaz" antzerki taldearen azken muntaia izango dugu, Xabier Mendigurenek osatutako "Kanpotarrak maisu" izeneko taularapena.

dantza

Zarautzen, datorren igandean Musika Enparantzan eta iluntzeko 10,30etan "Mollarri" dantza taldeak ihardunaldi berezi bat eskainiko digu.

Mutil dantza

Elizondon

uztaila

17 Astelehen honetan eta aurtengo

Baztandarren biltzarrean, XXV.a hain zuzen, ekintzen egitarauaren barruan, Meza ostean eta karroren martxa hasi baino lehen, bertako "mutil dantza" plazaratuko da. Aldi berean desfile horretan orgak ez ezik zenbait dantza ikusteko parada izango dugu, egun osoan zehar tartekatuko diren batera.

□ **Binakako dantza txapelketa.**— Dagoeneko irekita dugu datorren astelehenean, hilak 25, Mendaron ospatuko den Binakako Dantza Txapelketaren izen emateko epea. Arratsaldeko 5etan eta Azpilikuetakoz plazan eratu den txapelketa honetan, 14 urte beteta dutenek har dezakete parte, sari bilduma dextente izango delarik. Informazio gehiago, Josebak 756100 tlf zenbakian.

bertsoak

Ilazki euskaltegiaren eskutik eta Donostiako konstituzio plazan, igande honetan eguerdiko ordubetetan, Kristina Mardaraz eta Arantzazu Loidi balkoitik kantari izango ditugu.

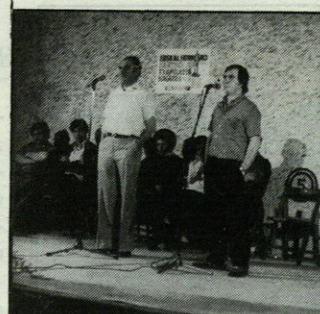
Ipazter eta Morgan

uztaila

24 Datorren iganderako antolatu behar duten bi saioen berri emango ditugu: Alde batetik Ipazterren, Jon Azpilaga, Jon Lopategi eta Altxolei bertsolariak izango ditugu eguerdian. Morgan bestalde, Xabier Amuriza, Jon Enbeita, Ireneo Ajuria eta Sebastian Lizaso norgehiogoka izango ditugu herriko plazan.

Igandean bi binakako

Batetik Antzuolan, bazkal aurretik eta arratsaldeko 6etan Iñaki Murua eta Imanol Lazkao nor baino nor izango ditugu. Ordutegi berdintsuarekin baina Asteasuko Santaña ermitan "Attola" eta Sebastian Lizaso bertsotan arituko dira. Bi saiotxo hauek igande honetan, hilak 17, izango ditugu.

arteak

go lanez osatutako bilduma ikusgai izango da. Bestetik, hilaren 22az geroztik, Lopez Berron-en margoak bistaratu dira.

"Cronica" taldea

Bilboko Arte Ederretako museoa-ren eskutik eta abuztuaren hondarrrera arte "Grupo crónica" izeneko arte taldearen lanak bistararatu dira osatu den erakusketa grafiko eta anitzaren bidez.

Etxeberría Galerian

Donostiako arte gela honetan, aste honetan bi erakus-

keta ikusteko parada izango dugu. Alde batetik, hilaren 20a arte, Garcia Barrenak mar-

ikastaroak

● **Udako euskal unibertsitatea.**— Hilaren hasieran Baionako ikastaroak burutu ondoren, uztailaren 18an, astelehena, eguerdiko 12etan, Iruñeako Larraona ikastegiaren arteo nagusian, Udako euskal unibertsitatearen XVI. ekitaldiaren aurkezpena egingo da, ondoren sarrera hitzaldia emango delarik. Ikastaroaren lehen aste honetan, arlo bereziak jorratuko dira: antzerkilaritza(lehen zatia), bertsolaritza(lehen zatia), filosofia, historia(lehen zatia), pedagogia, soziolinguistika, linguistika(lehen zatia), literatura(lehen zatia), natur zientziak(lehen zatia), eta alfabetatze teknikoak(Medikuntza, fisika, informatika, matematika...). Urtero bezala, ikastaroez gain, zenbait saio osagarri ere izango dira, batzuk arratsaldeko eskola-saioa eta afal ordua bitartean burutzeak eta gainontzeak afal ostean. Ekintza hauen artean, mahai inguruak, kantaldiak, musika emanaldiak, antzerkia eta beste haunbat gauza azpimarra daitezke, beraz, aipa daiteke ez dela giro aproposik faltako klasetatik at.

lehiaketak

□ **Bilintx -III. Haur literatur saria.**— Bilintx liburu denak, Euskal Herriko haur eta gazte literaturan urrats berriak eman asmoz, lehiaketa hau antolatu du. Bi sail ezarri dituzte antolatzaileek, alde batetik O.H.Oko haurrei zuzendutakoa, hauen lanen luzera gutxienez 25 foliotakoa eta gehienez 35 foliotakoa izango delarik. Bestalde O.H.Oko goi zikloko edo BB-Bko gazteei zuzendutakoa, hauen lanak gutxienez 80 foliotakoak eta gehienez 125ekoak izan beharko dutelarik. Idazlanak narrazio, ipuin luze edo nobela sailekoak izango dira, gaia idazle bakoitzaren esku geratzen delarik. Lanak honako helbide honetara bidali beharko dira irailaren 15a baino lehen: Bilintx liburudenda. Fermin Calbeton kalea, 30-20003 Donostia.

□ **Iparragirre bertso paper lehiaketa.**— Hendaia "Eraiki" elkarteak eta "Gure Irratia" k, Herriko etxearen laguntzarekin, Iparragirre bertso paper lehiaketa antolatu dute, baldintza hauen arabera: a) Edonork har dezake parte, b) Gaia librea izango da eta c) Bertso sorta bakoitzak 8 bertsoak izan beharko du gutxienez eta hamabikoa gehienez. Bertso-paperak helbide honetara igorri behar dira irailaren 1a baino lehen: Bill-bertso paper lehiaketa. Bp-80, HENDAIA-64700. Bidali beharreko sobreen barruan bertso papera ezizenez sinatu behar da. Kartazal berean, beste sobre itxi bat sartu beharko da, ezizena azalean ipiniz eta barruan izen-abizenak, helbidea eta telefonoa ezarri. Sariak 3000, 2000 eta 1000 libera-koak izango dira.

ihardunaldiak

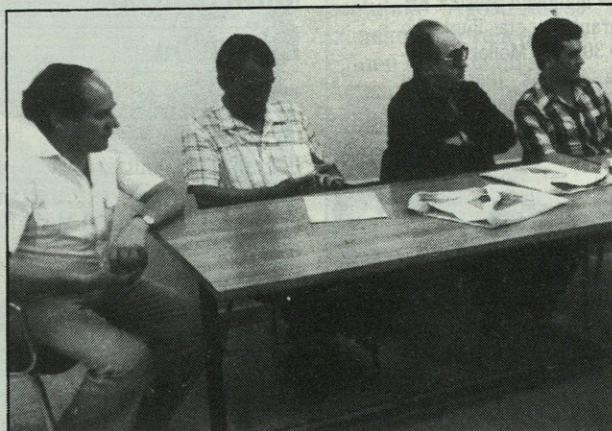
Baztandarren biltzarra

Lehengo astean adierazi genizuen bezala, uztailaren

17an, "Nafarroa Euskal Herria" lemapean Baztandarren biltzarren XXV. edizioa ospatuko da Elizondoko harrian. Egun honetan,

goizeko hamarretan hasita artisauen erakusketa izango da herriko plazan, ordu bat beranduago, Kukubiltxo antzerki taldeko partaideak, "Kalea 2002" obra aurkeztuko dute. 12etan, herritako karrozen martxa izango da, bertan, besteak beste, txistulariak, txarangak eta dantzariak ibiliko direlarik. Eguardi partean, bazkaria

herrikoia izango da Merkatu plazan, bertan parte hartzeko izena eman behar delarik. Bazkalondoa bertsolariak eta txistulariak alaituko dute. Eguna bukatzeko, arratsean mutil dantzak eta poteo herrikoia izango da, eguna, Arkaitz taldeak alaitutako gaupasarekin bukatuko delarik.

Mahai ingurua Lazkaon

uztaila

19 Lazkaoko Maizpide euskaltegiak hilabete honetarako antolatu dituen ekintza kulturalen barruan, uztailaren 19an, asteartez, hitzaldi bat ospatuko da. Hitzaldi honetan, Iñaki Larrañagak eta Paulo Agirrezabaltzategik, "Hizkuntz komunitatea berregiteko bideak, hizkuntzaren ikasketa tarte delako" gaia aztertuko dute. Hitzaldia gabeko 9,30etan izango da Lazkaoko Aleria zineman,

E.K.Bko II. Batzarre nagusia.

Uztailaren 23an ospatuko da Iruñeko Larraona ikastetxean batzarre honetako bigarren zatia. Batzarrearen bigarren zati honetan, martxoaren 5ean lehen batzarrean aurkeztutako txostenak aztertuko dira. Aipagarria da, lehen biltzarretik hona egini-ko sakonketa lanaren ondoren, txosten oso bat aurkeztuko dela, bertan gai denak bateraturik aurkitzen direlarik. Baita ere aipatu behar da, E.K.B.k Udako euskal unibertsitatearekin batera barne mintegi bat antolatu duela, barne mintegi hau soziologia sailarekin batera egingo delarik. Mintegi honetan, herrietako normalizazio plangintza inguruan lanean ari den jendeak har-

tuko du parte. Mintegi honetako helburuetariko bat, aurrerantzerako baliagarria izan daitekeen lan tresna bat sortzea da, honetarako SIADECOK eginiko azterketa soziolinguistikotatik ateratako oinarritzko materiala erabiliko delarik.

ORERETA

Oreretan uztailaren 21etik 25ra bitartean ospatuko dira urte honetako Madalen jaiak. Ekintza ugari antolatu dituzte urte honetan ere jai giro aproposa sortzeko asmotan. Uztailaren 21ean, eta festei hasiera emateko, arratseko 7etan txupinazoa izango da herriko plazan. Gabeko 12,30etan zezen zuzkoa izango da herriko kaleetan zehar, eta ordu berean berbena izango da Arkaitz taldearekin. Madalen egunean, goizeko 7,20etan soka muturra izango da, ondoren enbolatuak izango di-

oraindik oheratu gabe daudenentzat, entzierroa izango da, ondoren soka muturra izango delarik. Arratseko 6etan Iraultza eta Nekaezinak fanfarreak ibiliko dira herriko kaleak alaitzeko asmoz. Bi jaialdi izango diregabeko 11,30etan hasita, alde batetik herriko frontoian jubilatuentzako izangoden festa, eta bestalde Borraska taldearen musika emanaldia. Uztailaren 24ean ospatuko diren ekin-tzen artean, goizeko 12etan ospatuko de trikitilari txapelketa azpimarratu daiteke, txapelketa honetan Ore-

relarik zezen plazan. Bai soka muturra eta bai enbolatuak alaitzeko Kilikilariak txaranga izango da. Egun berean, eta goizeko 11etan, umeentzako jokuak izango dira. Arratseko 7etan ere umeak izango dira nagusi, umeen tanborrada ibiliko bait da herriko kaleetan zehar. Gabea, 11etan hasita, Egan taldearekin izango da musika alamedan. Uztailaren 23an, jubilatuen eguna ospatuko da. Goizeko 7etan

reta eta Tolosa aldeko trikitilariak parte hartuko dutelarik. Festei bukaera ematen dien egunean, goizeko 11,30etan boinakako dantza txapelketa ospatuko da alamedan, ondoren, goizeko 12etan Mindegia eta Olasagastiren arteko lehiaketa izango delarik. Gabeko 12etan, eta urte honetako Madalenei agur esateko, zezen zuzkoa izango da herriko kaleetan zehar.

BERMEO

Bermeon ere ospatuko dituzte festak egun hauetan. Madalen bezperan, uztailaren 21ean, gau pasa izango da Bastarre kalean. Madalen egunean, goizeko 10,30etan hasiko dira ekin-tzak. Goizeko 11etan, eta kariatik, Iزارo ugartera abiatuko dira Bermeotarrak, ohitura den bezala hemen zenbait ekin-tza ospatuko dituztelarik. Ondoren, Bermeotarrak, Elantxobera abiatuko dira, hemen erromeria bat ospatuko dutelarik. Erromeria honetan, trikitilariak, txistulariak eta beste hainbat gauza izango dira. Erromeria hau ospatu ondoren, Bermeora abiatuko dira itsasontziak, Bermeora aillatu baino lehenako Mundakan geldione bat labor bat egingo dutelarik.

Azkenik, arratseko 6etan, eta Bermeon bertan, dantzak izango dira herriko plazan. Eguna bukatzeko, gabeko hamarretan, musika izango da herriko plazan Basakabi taldearekin. Uztailaren 23an, eta laurbate musikala deitu izan denaren barruan, Indarra taldeak gaua alaituko du alamedako parkean.

kirolak

Sokatira lehiaketa bat antolatu dute Bizkaian, kirol tipoa hau suspertzeko asmotan. Jarri diren baldintzak besteak beste, honako hauek dira: a) Herri bakoitzeko taldea hogeitersonak baino gehiagok ezin izango dute osatu, ordezkatzen duten herriaren izena eraman beharko dutelarik. b) Herri bakoitzak bi talde edo ekipa baino gehiago ezin izango ditu osatu. Baldintza hauek betetzen dituzten talde guztiak har dezakete parte, daude kategoriak honako hauek direlarik: 560 eta 640 kilotakoak. Sokatira lehiaketa hau lurgainekoa izango da, eta herri bakoitzak izan beharko du non eginik saioa tokatzen zaionean. Bukatzeko soilik esan, parte hartzeko interesa duzenak, Bizkaiko federakuntzan eman dezakezuela izena.

57. orrialdeko
KONTRAPASaren soluzioa

I. Arrauna. II. Galaia. III. Mahaiak. IV. Mahasti. V. Goldeak. VI. Denbora. VII. Balezta. VIII. Zizarea. IX. Durundi. X. Ohezale. XI. Garaioa.

«Gizon arrazakoak gara. Hau da lege zaharrena. Baina salatu behar dizuet amodioa alkimia dela.» Jon Casenave («Zutaz amoroski»).

larrun

larrun 01

Historia: Eustakio Mendizabal «Txikia», abertzale belaunaldi baten mitoa. Gatagoga taldea. ■ **Aljeriako gerla:** J.L. Duvert. ■ **Saiaakera:** ETAk hogeitabost urte. ■ **Apalestei:** ■ **Nazionalismo espaiolak** erasotzen gaitu. ■ **Beliza:** ■ **Geopolitikaren inguruan:** P. Sainza. ■ **Elkarrizketa:** Iñaki Larrabaga. Euskararen sustutazio prozesoa ez da gelditu. ■ **Dossiera:** Ikastolak. Historia, egoera, etorkizuna. ■ **Ekologia:** Euskal Herriko basoen hondamendia. Dunostiako Ekologistak.

larrun 2

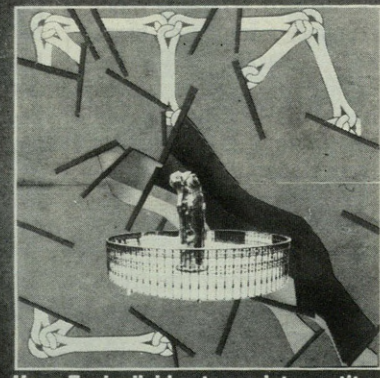
Elkarrizketa: Jose Luis Elkar. Galdutako aukerak eta aukera berriak sortzearen zailtasunak. ■ **Ekologia:** Ikerketa Globala 2000. ■ **XXI. mendeko aurrirak:** Irteerak. ■ **Dossiera:** Gerra berezia Irlandan. Europako laboratuak. Gatagoga Taldea. ■ **Saiaakera:** Modernitate eta ga. Beliza. ■ **Euskal kulturetzaren aldaerak:** ulerri nahia. ■ **Kalardin:** Markos Irako. ■ **Godel-en teorema:** Anton Azkargorta. ■ **Zenbait gogotu botere eta biderak:** politikari buruz. Tzila Alvarez. ■ **Humanismoaz, humanismoaren alda, humanismoaren kontra:** Alfonso Sastre.

Irlanda, gerra bereziaren laborategia

larrun 3

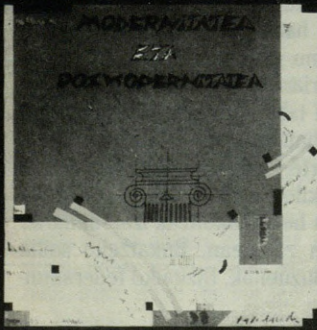
Elkarrizketa: Isidro Monzon. Abertzaletasun zahararen porrotetik abertzaletasun berria. ■ **Dossiera:** Hego Euskadi, bi autonomiatan zatitua. ■ **Ezkerreko Komunitate Autonomoaz:** Katalunian. ■ **Nafarroako Komunitate Foralek:** Egoa Larrabaga. ■ **Irakurketa ekonomiko bat:** Beliza. ■ **Saiaakera:** Lege Antiterroristak eta humanitateak. ■ **Uga irakur:** ■ **Elizaren orfismak:** sortutako zerbait gogoratu. ■ **Herriaren:** ■ **Nazionalismoa:** ■ **Kurdiaren:** Etxalde Erdiaren ikaragarriaren. Pablo Sastre.

Hego Euskadi, bi autonomiatan zatitua

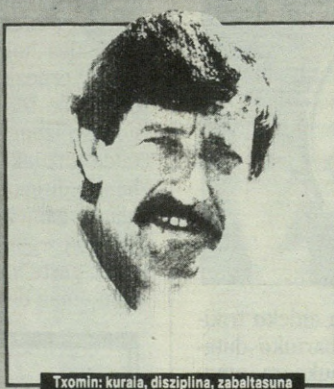
larrun 4

Elkarrizketa: Marc Legasse: 1945ean Ipar Euskararentzako autonomia eskatu zuen abertzale anarkista. ■ **Itzulpena:** Karl von Clausewitz. Gerraren dimentsio militarra aztertzen. ■ **Mendizabal:** ■ **Dossiera:** Modernitate-postmodernitate. ■ **Gogor erasotzearen gaitu fenomeno modernoa:** Beliza. ■ **Modernia, postmodernia:** Jose Azurmendi. ■ **Modernitatearen postmodernitatearen zipiritzeaz:** igurtzi. Eusebio Osa. ■ **Saiaakera:** Non dago Henri Bergson? Anton Azkargorta. ■ **Antzerbigintza:** politikoa baita alda, biziak. ■ **«Oromendietan»-ren** leherkondea. ■ **Joakin Belizita:** ■ **Literatura** nazio espainiararen historia eta implikazioak. Jon I. Odozola.

larrun 5

■ **Itzulpena:** Jean Ziegler. «Estatuaren errazina eta glasiak errazina». ■ **Dossiera:** Askapen nazionala eta sozialismoa Euskadin. ■ **Nazio askapen mugimendua eta Estatu-nazio modernoa:** Joakin Apalestei. ■ **Errebolaren zua** mantentzea. J.M. Gogorra. ■ **Nazio eta biase borroka:** bi errebolaren esberdin. Beliza. ■ **Independentsia, autonomia berrak:** Beliza. ■ **Saiaakera:** Prentsa, inlektualak eta baptismoa. Anton Azkargorta. ■ **Langabezia** eta inflazioaren kontra. Joakin Tobal. ■ **Dekontexzioa:** Pablo Sastre. ■ **Ekologismoaren** arrikak. Joakin Tobal. ■ **Postmodernitatearen inguruan:** Joseba Sarrinandia.

Txomin: kuraia, disziplina, zabaltasuna

larrun 6

Elkarrizketa: Xesko Abriketa, ETA-penon ikidetsaren lehenak. ■ **Cibeko atzerria:** ■ **Itzulpena:** Jean Paul Sartre. ■ **Burgosko** prozesuaren sorrera. ■ **Joseba Sarrinandia** eta Tzila Alvarez. ■ **Dossiera:** Langile mugimendua krisi garalotan. ■ **Krisialdi** honetaz zenbait burutazio. ■ **Beliza** ■ **Langile Mugimendua** Euskadin, 1980-1977, politikoa. ■ **Langile** ■ **Joseba Sarrinandia** eta ESKO Juan Karlos Lopez. ■ **Etxeherriaren** elkarrekin. ■ **Saiaakera:** Komunikabideak eta desinformazioa Euskadin. Pablo Sastre. ■ **Lezio, nazioak eta ga.** ■ **Herriaren:** ■ **Ekonomia** politikoa: Enperadorearen bilaketa art. Joakin Tobal.

Langile mugimendua krisi garalotan

Hona gure seigarren alea,
euskal nazio proiektu bati buruz
zure harpidetzaren laguntzaz...

Azken sei urtetan ikurriñaren aldeko alderdien jarrerek aldaketa frango jasan dute

Jaiak bai, Ikurriña...

1982. urteaz geroztik Hego Euskal Herriko herrietako jaiei hasiera eman behar zaien bakoitzean, herritar gehienok udaletxeetako balkoietara so egiten dugu ikurriña soilik, zein lagunekin doan edota ikurrik dagoen ikusteko. 1983.ean Tolosan gertatu istiluek 'banderen gerla' deituri-koari hasiera eman bazioten ere, urte bat lehenxeago, Nafarroan piztu zen su hau. Orduraz geroztik zenbait alderdi politiko gai honi buruz jarrera arras desberdina erakusten ari da.

Oztopoen aurrean, maiz, Euskal Herriko ikurriña herritarrek jarri behar izan dute.

Iruñeko udal dantzari taldearekin oraintsu suertatu den aferak, bere ekitaldietan ikurriña eramateagatik diru laguntzarik ez jasotzea alegia, aspaldian Nafarroan praktikan ipini den politika bati erantzuten dio. 1982.eko abuztuak 20an, 'Danok Bat' dantza taldeko dantzari batek prentsaren bidez Nafarroako dantza talde guztiak jasaten ari ziren injustizia salatzen zuen. Foru Diputazioak eskuarki folklore talde guz-

tiei Nafarroatik at eginiko ekitaldiko 30.000 pezetako diru laguntza kentzen zien, ekitaldi hauetara ikurriñarekin agertuz gero. Beranduxeago etorriko zen kiratsa usaintzen zen.

Gorritiko jaietan antezedenteak aurkitzen

Spainiar Konstituzioaren laugarren artikulorekin arabera, beste zehaztasun

batzuren artean, etxe publikoetan eta ekintza ofizialetan ikurriña jartzen den bakoitzean bandera espainiarra ipini behar omen dagoela agintzen da. Gisa berean, 1981eko Nafarroako Foru Parlamentuak 'bandera eta eskudoaren arauak' onartzen ditu eta gerora ikusi den bezalaxe, lege hau ikurriña etxe publikoetan debekatua izatera kondanatua zegoen legean bihurtu zen.

Hau honela, 1982.eko jaiak etorri ziren Nafarroara. UCD Konstituzio espainiarrak agintzen zuena bete behar eraztera ausartu ez zenera ausartu zen PSOE, hau da, alderdi abertzaleetako zinegotziek ikurriña soilik herriko jaietan ipintzeko aurkezturiko mozio guztiak atzera bota ohi zituen. Honela gertatu zen Tafallan, Alesbesen, Etxalarren...

Urte berean, Iruñean, gauza bera gertatuko da. PSOE eta navarristak ikurriña ez agertzearen alde azalduko dira baina PSOEren barnean bada kontrako eritzirik. Pérez Balda zinegotzi sozialistak ikurriñaren alde bozka egin zuen eta handik egun gutxi barru zinegotzi izateari utzi behar izan zion. Pérez Baldarena ez zen kasu bakarra izan. Nafarroa osoan zehar ikurriñaren aldeko jarrera anitz eman zen zenbait sozialisten artean. Abertzaleek gehiengoa zuten herrietan, aldiz, udal gorporezkoek ikurriña soilik edota herrikoarekin batera ipintzea erabaki ohi zuten. Honelaxe egin zen Gorritin 1982.eko abuztuko jaietan, bandera espainiarrik ez zen ipini eta abuztuak 23an Guardia Civil-a azaldu eta udaletxea etxe publikoa zenez legea urratzen ari zirelaren aitzakiz zintzilik zegoen ikurriña kendu zuen. Ez ziren honetantxe gelditu, UAR-ek hurrengo egunean, 24ean, san bartolometan, igandero bezala herriko apezak frontoian zintzilikaturiko ikurriña ere kendu zuten. Apezak elkar hizketa mikatzak izan zituen azken hauekin, ez bait zen frontoia inolako toki ofizialik.

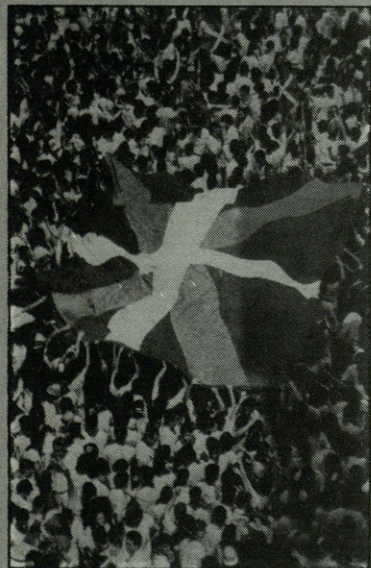
Joxe Gurrutxaga, Tolosako alkate (EA)

«Ikurriña euskaldunen ikurriña da, baina behar den moduan tratamendu ona ematen zaionean bakarrik da pozgarri. Herriko jende guztia ez dago ikurriñarekin ados, horregatik guk ikurriña jartzeagatik istiluren bat sortzen badugu hobe dugu ez jartzea.

Ikurriña edozein lehiotan trapu zahar bat bezala jartzea, hori ez da ikurriña jartzea. Ikurriña kategoriarekin zintzilikatu behar da, ez lapur moduan.

Hobe litzateke herrikoa eta ikurriña bakarrik jartzea baina honek atzetik ekartzen du Guardia Civil-ak edo Guardia Civil-a ez denak iskanbila sortaraztea. Ikurriña bihotzean eman behar da, gero, balkoian edo lehioan jartzea berdin da. Ikurriña ez da eskandaloetako erabili behar.

Pleno batetan ikurriña gaia atara, ez jartzeko akordioa hartu eta gero ipintzen bada pleno hori alfer alferrik egitea da. Hori eskandaloa sortzea da. Horregatik guk Tolosan plaza erdi-erdian jarri dugu, ederki ikusten da eta urte osoan hortxe egongo da denontzat».

Pablo Gorostiaga, Laudioko alkate (HB)

«Ikurriña gure Herriak duen sinbolo garrantzitsuena da, utzinezkoa. Gure Herriarentzat hainbat urtetan zapalketa eta errepresioa errepresentatzen duen beste sinbolo batekin batera ipini ezin daitekeen sinboloa da ikurriña.

83.eko sanjuanetan Tolosako udal gorporazioak harturiko erabakiak Madrilgo suak eta 'banderen gerla' piztu zituen.

1983. urtean Tolosan espainiarra Madrila

Nafarroako dantzariekin eta Gorritiko herritarrekin hasi zen afera honek herrialde honetako herri askotan izan zuen jarraipena. 29an Irunberriko jaietan alkate karlista ikurriñaren kontra agertu eta kendu zuen. Herri osoko balkoietan, bi aste lehenago Gorritin gertatu zen bezala, ikurriñez josirik agertu zen. Udaletxean ez jartzeaz gain, Tafallako jaietan ikastolaren barrakari su emango diote ikurriñez horniturik zegoelako. Gainontzerako Hego Euskal Herriko beste hiru herrialdetan, ikurriña herriko banderarekin bakarrik ipini arren ez zen inolako istilurik pizten.

“1983.ean, magdalenak Oreretan ezin izan ziren ospatu eta herritar oldarrak PSOE eta gobernadore zibila kolokan jarri zuen”

1983. urtean, aldiz, 'banderen gerla' deiturikoa sutsu piztuko da Hegoan. Ekainak 20ean Tolosako udalak, HB, PNV eta EE-ren botoz, ikurriña eta herrikoa ipintzea erabaki zuen san juanetan. Jaiak 23an hasi ziren eta 25ean zientio erdi bat guardia civil azaldu eta bandera espainiarra jartzea derrigorrezkoa zela adierazi zioten Mirentxu Elozegi alkatesari. Honek espainiarra jarri ordez ikurriña kendu zuen. Gora-behera batzu ondoren, uztailak 4ean udal gorporazioak bandera espainiarra espainiar gobernuko Barne Ministeritzara igortzea erabakitzen du. Jarrera

honek egundoko suak piztuko ditu Madrilan eta ondorengo jaietan emango den jarrera markatua geldituko da. Policia Nacional-a eta Guardia Civil-ak ez dute bat ere barkatuko.

Oreretako magdalenetan ikurriñarik ez, jipoia bai

Uztailean bertan, 15ean, Euskadiko Ezkerrak 'gerla' honen kontra dagoela azaltzen du prentsan, ikurriña sinbolo bat izan arren mitoetan ez dela erori behar adieraziz. Garai honetan ikurriña sinboloa izaki, azken finean trapua ere badela diotenak agertuko dira.

Uztailean ere, Pasaiaiko eta Billabonako udalak ikurriña bakarrik ipintzearen aldekoak dira eta azken udal honek Iruñeko alkateari, Nafarroan eredu bihur dadin, ikurriña bat oparituko dio. Santiagoak ospatzen dira. Hala ere, 'gerla' honetan orain arte jipoi handirik banatu ez bada, Oreretako magdalenetan barra-barra izango da. PSOEko Jose María Gurrutxaga alkateak ez du HBk aurkeztu nahi duen mozioa Plenoan onartuko eta azkenik txupinazoa bota baino lehentxeago paisanoz jantziriko polizia mordo batek burnizko barra, egur eta ohizko tresneriaz baliatuz herriko plazan dagoen jendea berotu baino txikituko du. Espainiarra jarri eta nazionalak zaindari. Herritar batzuk ikurriña txiki bat jarriko dute gau aldean, poliziak ospa egin duenean eta hurrengo goizean nazionalak berriro etorri eta hiru banderak ipiniko dituzte. Jaiak ez ziren ospatu eta herritar oldarrak PSOE eta gobernadore zibila kolokan jarri zuen.

Uda berotua urte honetakoa. 1984.ekoa ez zen atzean geratu. Ikaztegieta, Laudio, Faltzes, Larrabetzu, Ondarru... eta hainbat eta hainbat herri ikurriñaren alde agertuko dira. Istiluak

nonahi. Donostia eta Bilbon ere bai. Policia Nacional-ak Donostiako udaletxe-ko ikurriña kendu eta hiru banderak ofizialki ipiniko ditu, Ertzantza zaintzen geratuko da. Poliziak eginiko Udaletxe okupazioak suertauko dira eta alkate eta gobernadore zibilen artean liskar latzak emango. Alderdi abertzale denek gobernadoreen dimisioak eskatuko dituzte.

Ikurriñarik ez jartzea gaitzertizat hartzen

Urtero gauza beretsuak gertatuko dira baina piskanaka-piskanaka udal gehienetan alderdi abertzaleak, eskuarki Herri Batasuna ezik, sortzen diren iskanbilak direla bide, banderarik ez ipintzearen aldeko jarrera erakusten hasten dira eta udal plenoetan alderdien arteko tira-birak azalean aurki daitezke. Orain bi urte, Donostian ez zen banderarik ipini baina HBko zinegotziek ipini zutenean nazionalak hirurak zintzilikatu zituzten. Iaz EAKo alkatea den Xabier Albisturrek HBko zinegotziek jarritakoa kentzeko agindua eman zion polizia municipalari, beranduxeago nazionalak gobernadorearen aginduarekin etorri eta hirurak jartzen zituztelarik. Bestalde, iaz ere, Etxarrin, Portugaleten eta herri anitzetan istiluak ez ziren itzali.

“ Billabonako udalak, 83ko santia-goetan, Iruñeko alkateari, Nafarroan eredu bihur dadin, ikurriña bat oparituko dio ”

Baina alderdien jokaera aldatuz doa eta banderarik ez ipintzea errealitate bihurtzen hasten da. Hego Euskal Herriko herri eta hiri gehienetan jaietan udaletxeetako balkoietan ikurrik ez ikustea ohitura bilakatzen doa. Azkenik, orain gutxi PSOE, EE, PNV eta EAK Herri Batasuna gai honekin plenoetara doan bakoitzean debaterik ez dutela onartuko adierazi dutenean, ikurriña gure udaletan ikusteko parada gutxiago izanen da. Antza denez, ikurriña Euskal Herriko sinboloa dela guztiek onartzen badute ere espainiar Konstituzioaren aurka joatea gaitzertizat hartzen dute.

Ikurriña Herri baten identitate ikurra

Ikurriña Euskal Herriko adierazgarri garrantzitsuenetako bat dela zalantzarik ez dago. Trapu bat dela ere bai, bai,

“ Pérez Balda zinegotzi sozialistak ikurriñaren alde bozka egin zuen eta handik egun gutxi barru zinegotzi izateari utzi behar izan zion ”

Zenbait herrik erabakitakoa Policía Nacional-ak ezereztatzen.

na inork ez du inoiz eta inon trapu bategatik bere bizitza arriskuan jartzen. Eta Euskal Herrian ikurriña bategatik batek baino gehiagok eman du zuen preziatuena.

Herri baten identitate izan daiteke bandera eta aurtan, gure jaietan, ikurriñarik ez agertzeak istiluak sortarazi ditzake. Garai batetako alderdi abertzaleak gobernadore zibilen kontrako borroka hori amaitzea lortu da neurri batetan, ez bait da nahikoa ikurriña bihotzean soilik eramatea eta sentitzea. Herriko jaietan eta noiznahi ere, herritar eta bisitari anitzek zein herritan dau-den jakin beharra daukate.

INAKI ZUBIONDO

Jaietan ikusten da hobekien herriaren sentipena eta iaz udalaren gehiengoa ikurriña jartzearen alde agertu bazen ere, hain aurrerakoia omen den Konstituzio espainiarraren aginduz Guardia Civil-a etorri eta jaietako enparantza inbaditu zuen.

EA,PNV, EE Madrilgo aginduetara hain makurturik daude ezin dutela zentzu kritikorik ere izan, hipotekaturik daude.

Debaterik nahi ez izatea lotsagarria da. Udalak Herritik gertuen dauden plataformak izanik, hone-lako ekintzekin hauengan fedea galtzeko arriskua dago. Debate municipalari muzin eginez, lotsatzea besterik ez zaie gelditzen.

Guk jaietan ikurriña ipintzearen aldeko mozioa aurkeztuko dugu. EAK iazko jarrerari eusten badio ez da arazorik izango baina bestela Herriak ikurriña jarri beharko du. Oraindik ikurriña jarri eta defendatzeagatik hil ohi zen garaietara bueltatuko gara. Herriak erakutsi beharko die gauzak nola egin eta defendatu behar diren».

Carlos Sanz, Andoaingo alkate (EE)

«Ikurriña gure Herriaren sinboloa da. Sinbolo bezala garrantzitsua da niretzat baina mitoetan bihurtzen ez den neurrian.

Ikurriña udaletxe bakoian ipintzerakoan berehala sortzen dira arazoak, Guardia Civil-a agertzen dela edota bandera espainiarraren erretzen dela. Sinbologiaren gainetikako enfrontamendu bat ematen da, nahiz sinbologia horrek garrantzi handia izan.

Sinboloek egin nahi den erabilpena dago auzian. Garai batetan onartua zegoen alkateak erabakitzea jaietan edo beste edozein egunetan bandera bat edo zenbat ipini, eta ez zen ezer gertatzen. Azken bi hiru urteetan ia instituzionalizatu egin den arazo honekin hasi dira plenotara mozioak aurkeztzen etab. eta nik ez dut uste pleno baten debate politikoa denik bandera bat edo gehiago ipini behar den ala ez. Jaiak hasten direnean, alkate bakoitzak ikusi beharko du zein den hartu behar den erabaki zuzenena.

Nik, Andoaingo jaiak hasi zirenean, ez nuen inolako banderarik ipini bakoian baina ikurriña balkonera antzera balkoi osoaren zehar ipini nuen. Eta ez da istilurik gertatu eta ez da moziarik aurkeztu ere».

ETAk Revilla-ren pultsua irabazi duenean,

Mugica-Corcuera: negoziaketarako ala fronte estatutista sendotzeko?

Harrigarria gertatu da Felipe Gonzalezek egin duen gobernu berrkuntza, eta krisi hotsez hainbeste idatzi eta hitz egin dutenak joko kanpo harrapatu ditu. 1978an Iruñeko Sanferminetan gertatuak gogoratu dira, ikurriñarekiko sozialisten jarrera salatuz. Estatuto aurreko garai usaina.

Bost ministrari euskotar omen dira Madrilgo gobernuan, eta horien artean zenbatu dute Solchaga nafartarra ere «El Diario Vasco»n. Gehitzeko garaian edozer gehitzen bait da. Bera da, Solchaga, sendoturik atera den ministraria hain zuzen. Politika ekonomikoari dagokionez, Nicolas Redondoren aukerak muturrekoa jasan du.

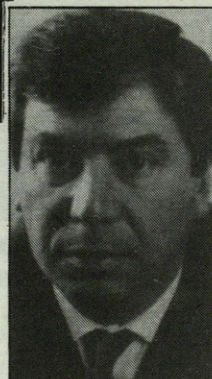
Muturreko bera jasan du Redondok politikan bultzatu duen Garcia Danboreneak. Bien etsai amorratua da Corcuera burgales-bilbotarra, eta beste hainbeste Mugica donostiarrak. Hego Euskadiko politikagintza baretzeko hain beharrezkoa omen den PNV-PSOE koalizioa lasaitzeko balioko omen du, batzuen ustez. Besteen ustez, ETArekiko negoziaketa samurtuko omen du. Beste batzuen eritzian, azkenik, PSOEk jadanik Euskal Herriari dagokionez irtenbide logiko samar bat erdiesteko duen azken errekanbioa da.

ETArekin negoziatzeko beste estilo bat?

Felipe Gonzalezenaganako erabateko fideltasuna duten gizonak dira Corcuera eta Mugica. Baina, batik bat hau, benetako indar faktikoak ere badira. Mugicak bere hariak ditu —judua izaki— nazioarteko mailan, PSOEren azpiegitura ekonomikoan presentzia sendoa dauka —Sarasola eta beste— eta ez da ahantzi behar 1981eko «tejerazoa»ren bezperatan Armada jeneralarekin bildu zirenen artean bera zegoela.

Mugica alderdikozoko ilunetatik atera du Felipek, eta Corcuera da titulu unibertsitariorik gabeko ministrari bakarra.

Guzti horrek garamatza pentsatzera Mugica Justizi ministrari izendatzea politiko erdi-ahaztu bati egindako omena baino gehiago dela. Ledesmak sekula amestu ezingo zituen harramanak ditu Euskal Herrian, eta ETAk aurten eskaini —eta eskaintzen— duen tregoiari erantzunen bat ematerakoan presoen arazoa prioritate bat izango denez, maila handiko interlokutorea aurkitu du

Gonzalezek. Zein ministrari paseatuko da bere izendapena jakin eta biharamoan Donostiako kontxaldetik hain lasai?

Baina Barrionuevoren ordez Corcuera ere jarri dute. GALen trapu zikinak bazter guztiak zipriztinduz ari dira ateratzen eta aldaketa Gonzalezi primeran etorriko zaio. Barrionuevo —poliziaren eta militarren gustoko gizona— hor gelditzen da, garraio ministraritzan. Baina esan liteke Gonzalezek sinbolo bat erakutsi nahi duela: Barrionuevoren itzalean, estalgi politiko-ideologiko gisa Danborenea ari delarik, nahieran gizendu diren San Cristobal, Iñaki Lopez eta abar GALen babestaile bezala gertuko dira Martinez Torres —dimititu berria— eta Alvarez —entrepresa pribatuan gaur— komisarioen erantzunkizuna plazaratzen denean. Eta hori laster gerta daiteke.

HB versus gobernadoreak

Holako negoziaketa-usainak gezurtatzen ditu Herri Batasuna bere manifestaldi deiak direla eta jasaten ari den tratu txarrak. Drogaren kontrako manifestaldi bezala planteiatu zena, adierazpen askatasunaren aldeko bihurtu da, eta hala ere ezezko borobila jaso du Bizkaiako gobernadore zibilaren aldetik. Auzitegiari dagokionez, Ibarra magistratuaren jarrera belijerantea hartu nahi duen ala ez beharko du erakutsi. Aztertzaileentzako materiale ona da mugimendu pazifistaren alde ageri den Ibarra magistratuaren logika, HBren kriminalizatzea argi eta garbi planteiatuz.

Lerrootan askotan aipatua den arren berriro azpimarratu beharko dugu Euskal Herrian gobernadore zibilen aferra aspaldikoa dela, eta PNVk historikoki bere egina. Duela bi urteko Alderdi

Egun bezperan EGIko gazteek Gastei-zen egin zuten manifestaldia «Goberna-doreak kanpora» lemapean. Egunotan ikusiko da ea HBk PNV gai honekin mugieraztea lortzen duen, edo honek PSOErekin duen tratua logika gailentzen den. Abertzaleen arteko etenaren beste adierazgarri bat izan daiteke.

Bai drogaren arazoa dela eta Lezon izan diren gorabeherak eta baita ikurri-ñaren aferek ere HB ez gainerako alderdiak jarrera bateratu bat hartzera eraman ditu, eta azken hau isolamendu kondenatu nahi dute. Azken hila-beteotan bere kontra erabiltzen zen hizkerak («asesinoen konplizeak», «ETAren informazio zerbitzua», «fazis-tak»...) ez zuen besterik iragartzen.

1978-usaina giroan

Estatutoaren aurreko garaiak gogo-
raerazten dizkio guzti honek bati. Gon-
zalezek Mugica hartzean orduko lider
nagusia berreskuratzeko du, trantsizio
garaian Preautonomian zehar Gernika-
ko Estatutara eraman zuen dinamikan
Arzalluzekin bera izan bait zen perso-
nai nagusietako bat. ETArekin bide ne-
goziatutik ere —eta ez hortik bakarrik,
ez da ahanzi behar— aurrera egiteko
tenorea heldu delarik, HB ez gainerako
alderdi guztiek ados jarri nahi dutela di-
rudi.

Estatutoaren alde elkartu ziren alder-
diak batuko al dira negoziaketarekin
etor daitezen aldaketen aurrean soluzio
bateratua bideratzeko? Kontraesanak
ala interes amankomunak indartsuago?
Horra negoziaketaren aurreko kondi-
zionanteetako bat. Bere aldetik, ETak
bere indar mailaren erretrato xuxena
erakutsi du: Revillaren erreskatea ko-
bratzerakoan izandako erorketekin, ez
dabilela garai batean bezain lasai, bai-
na Revilla hainbeste denboran gordeta
edukiz, oraindik indar handia duela.
Herri Batasunak apostu gogorra dauka:
Euskal Herrian bezala nazioarte mailan
daukan isolamendua haustea, bere pro-
jektua taldearen barrutik inguruko jen-
deetara zabaltzea eta negoziaketa pro-
zesotik sendotuta ateratzea.

Estatutoaren aurreko garaiak gogo-
rarakten dizkigu, bai, 1978koak hain
xuxen. Askok aldatu beharko dute gau-
zek Nafarroako sozialistek 1978ko ja-
rreterako itzulia egin dezaten, ikurri-
ñaren istiluekin ikusi denez. German
omentzen zen bere heriotzearen ha-
margarren urteurrenean. Baina San
Ferminetan eta Nafarroako gaiteroen
artearen norbait bazen Kristof Isteke ere
omentzen ahal zen. Eskuetan zeraman
bonbak hil zuen duela urte bete, eta
Iruñeko Digante eta Kilikien aurrean
zebilan gaitero baigorritarraren errai-
nua.

I.Z.

D iruaren hotsa

Inflazioaren kontrako katixima (4)

INFLAZIO modernoa gauza ezber-
din askoren ondorioa izanez gero,
beraren soluzioak sustrai franko behar
ditu. Inflazioetik datorren zama talde
guztien artean banaturik izan behar da.
Honek, ahal delarik, alokairu gehitzeak
prezioak gora bortxatu gabe mantendu
behar direla esan nahi du. Esan nahi du
baita ere gorporazio handietarako pre-
zio-politika bat, hots, gorporazio handie-
tako prezio eta alokairuen kontrol bat.
Antzeko akordio bat eta murrizte bat
gutieneko alokairuei buruz egon behar
direla, bai eta aministrari ofizialen alo-
kairuetan, laguntzazko nekazal prezioe-
tan, pentsioetan, garraio-gastuetan eta
beste errenta eta prezio publikoki kon-
trolatuetan ere. Aipatutako neurriak,
marko orokor baten parte besterik ez
dira. Markoa eskari osoa eta hornikun-
tza totalaren guti gora behearako balioki-
detza da. Marko horretan ondoko neu-
rriok halabeharrezko lirateke:

- 1) Gorporazio handiek beren prezioak
mantendu beharko dituzte eta parla-
mentuak emandako mugak errespetatu
beharra dago.
- 2) Entrepresa handien mozkinak le-
ge-kontrolpean egon behar.
- 3) Bankuak kontrol publikoaren pean
egon behar.
- 4) Gorporazio handietako sindikatuen
eskariak produktibitate gehitzeari egoki-
tu behar.
- 5) Ofiziale aministrariaren alokairuak poli-
tika honen muga orokorrari egokitu be-
har.
- 6) Nekazal prezio eta arrantza prezio
gutienekoak, gutieneko alokairua eta
garraio publikoaren gostuak legisla-
pearen pean egon behar.
- 7) Entrepresa txikiak, zerbitzu entrepre-
sa ttipiak, eta autoenplegatuak ez lirate-
ke kontrolaturik egon beharko, (hemen
merkatuak, nahiz eta inperfektuki,
oraindik funtzionatzen baitu.)

8) Errenta banapena ere ikutu beharra
dago: gutxien pagatutako langilearen
eta gehien pagatutako exekutiboaren
artearen diferentzial espezifiko bat egon
behar. 9) Segurantzazko soziala eta pen-
tsioak gero eta hobatu egon behar.
10) Errenta-tasa aurrerazale bat egon
behar, non aberatsago direnek gehiago
pagatu behar baitute. Baita heredentzia
zerga bat ere.

HAU eskuarki alokairu eta prezioen
kontrolatzat jotzen denetik baino
haragora doa. Printzipioz beren errenta
propioen gainean kontrol neurri bat lor-
tzen duten guztiengana hedatzen da.
Izan ere, merkatuaren kontrolatik ihes
egiteak berak beharrezko egiten du poli-
tika hori. Zeren merkatuaren diszipli-
natik eskapo egin duten guztiek orain-
dik beren errentak eta prezioak gora
bultzatzen bait ditzakete. Hau geldierazteko,
langabezia gehitu gabe, ekonomi-zien-
tzia konbentzionaletik kanpo aritu behar-
ra dago. Politika honek ez du merka-
tu-mekanismoa baztertzen merkatuak
funtzionatzen duen lekuetan. Entrep-
resa ttipietan, beraz, ez dago esku sartze-
rik, parlamentuak ezarritako gutieneko
prezioak eta alokairuak izan ezik. (Poli-
tika honek murrizte mota batzu inplika-
tzen ditu, hurrengoan ikusiko den beza-
laxe.)

PRAKTIKAN gobernuak talde eko-
nomikoen kontsultekin hasi behar-
ko luke. Arazo hauetako akordioa go-
bernuak zuzendutako tratua eta ararte-
kotzaren bitartez bilatu behar da. Halaz
ere, kontsentsu batera ailegatzeko aha-
legin guztiak eginik, gobernuak neurri
guzti horiek bete erazteko **boterea** ere
gorde behar du. Horrek esan nahi du
Euskal Gobernu boteretsu bat behar du-
gula.

JOSEBA TOBAR-ARBULU

Boliviatik, Walter Reynaga, MRTKL-koak:

«Sistema kolonialak egundaino dirau»

Egun batzutarako etorri da Euskadira H. Walter Reynaga, MRTKL mugimenduaren partaide eta Boliviako deputatu nazionala. Politiko bat, baina, berak esaten digunez, 'aulkitako politika' baino, indiarren komunitateekin lan egitea hautatu duena. Beren errealitatearen berri ematen digu, 'Latinoamerika' deitzen den horretatik iritsi ohi zaigunetik aski desberdina. Justizia berarekin, Indioamerikaz mintzatzen da bera.

Espainolez —'castellano'z, esaten dute berek— *Movimiento Revolucionario Tupaj Katari de Liberación* dauka izena Reynagaren taldeak, eta legez partidu gisa inskribituta dago. Tupaj Katari indioen buruzagi bat izan zen, duela 200 bat urte espainiar menpekotasunaren aurka borrokatu zuena. MRTKL-k maiatzean ospatu zuen Llalagua-n (Potosi) bere bigarren «Cabildo» ('konbentzio') nazionala.

«Oraingo inertziaz atzeraka goaz»

Kolonialismoa ez da horregatik espainolen denborako kontua. «*Guk kolonialismoaren aurkako borrokan ari gara oraindik, Boliviak, itxuraz errepublika demokratiko bat baldin bada ere, egiaz 'kolonia sistema' bat bait da*». Criolloen minoria eta talde atzerritarrak dituzte nagusi. Aymarak eta ketxuak bazter batera bizi dira. Bai eta 'tupiguaraniak' ere, ekialdean, oihanean bizi diren nazio tikiagoak englobatzen dituen terminoa berorri.

Bolivian berek daramatena bezalako borroka bat —«*borroka nazional-kulturala*», zehazten du— aurrera ateratzeko baldintza bereziak daudela diosku. «*Gurean populazioaren gehiengo gutarra*

dugu, %60a-70a». (Horretan mestizoak ere sartzen dira, askok beren hizkuntzari eusten diotelarik). Perun, Ecuadorean, ez dira horrenbeste. «*Halaz ere asmoa badugu laster batean beste estatu*

eta nazio horietako lagunekin harreman iraunkorrak finkatzeko, nazioarteko fronte bat sortzeko, geure ahotsa hobeto entzun dadin».

Reynaga kezkaturik azaltzen da beren kulturez. «*Oraingo inertziaz atzeraka doaz, gure hizkuntzek ez dute eza-gupen ofizialik, ez dugu eskolarik. Halaz ere, azkeneko hamar bat urtetan, geure nazioen indartze bat antzematen dugu, hala ekonomian, nola kulturalan ere*». Bi nazio handiek —aymara eta ketxua— kultur oinarri bat bera dute, «*eta etsai bat bera ere*», eta horrek errazten ditu gauzak. Bestalde, unibertsitatek ateratako lagun batzuek hizkuntza horietan argitaratzen dute dagoeneko.

Sistema kolonialak degradatzen du berez

Boliviako gizartearen egituraz ikuspegi berri bat dakarkigu Reynagak. Bere ez dute uste borroka soilki kulturala, soilki nazionala, soilki klasista bat eraman daitekeenik. «*Sistema sozial berri baten alde saiatzen gara, izan edo ez izan aymara edo ketxua, izan edo ez izan nekazari edo langile*». Berregituraketa sakon bat behar da horretaz, 'barne kolonialismoa' gainditzekotan. «*Barne kolonialismoa degradantea da berez, ez bait du pertsonen, ez kolektibitateen garapenik baimentzen*». Gehiengoen kontrol-mekanismoak eraiki behar dira: nekazariak, langileak, aymarak, ketxuak... Borroka egiteko, hori dute ardatz MRTKL-ko lagunak.

Halabaina, Boliviako 'gutxiengoek', pribilegiatuek, estatuaren aparatua ez ezik, partiduak eta sindikatoak ere kontrolatzen dituzte. «*Bai eta COB ere* ['Central Obrera Boliviana'], *errealitatearekin zerikusi gutxiko eztabada ideologikoetan galtzen bait da oso sarritan*».

Walter Reynaga —eskuinean— eta Parisen solidaritate lanak daramatzan bere laguna.

«Herriak jakin izan du, behar orduan, Armadari kopeta ematen.

Hörrexegatik, nahiz 50 urte honetan borroka heroikoak izan dituzten, ahaleginak galtzera utzi dituzte. «1983an egoera iraultzeko oso aukera ona izan genuen, baina perspektiba garbiaren faltan, dena deusezean gelditu zen. Eta ez da borondate problema, baizik eta esan dizudan bezala sistemak berez de-gradatu egiten duela».

Herria eta liderren artean alde handiak egon ohi dira. Hizkuntza problemak, urruntze fisiko problemak (nekezariak 'kasa-kriston' bizi dira, non ez bait da biderik, ez irratirik ere, eta liderak botereguneetan egoten dira). «Lidera arrotza da eta herri mugimendua hondamendira eraman du askotan». Eta guztiz ignoratu dute, lider horiek, bertako nazio arazoa. Guzti horretaz mintza daitezene, 'kataristek' ezkerreko partidei debate zabal baterako gomitea egin berri diete —Walter-ek esperantza gutxi dauka hortik atera daitekeenaz, baina «Bolivian eta munduan orohar marxismoak nozitzen duen krisia dela eta, baliteke sektore horiek gauza batzuk, dogma batzuk, birplanteia ditzaten».

Objetiboki baloratu Espainiaren rola

Borroka armatuak ere hörrexegatik egin du porrot, saiaturiko bizpahiru al-ditan, Reynagaren ustez. «Che-rena eta 69-70ekoa mugimendu elitistak izan zi-ren, ez bait zuten jakin nekazariekin

konektatzen». Herria gauza izan da, bestalde, behar orduan erantzun bat emateko. «1952an Armada zeharo han-kaz gora utzi zuten herritarrek; eta 1979an La Paz-tarrak kolpe bat eman-dako militarrei kopeta egin eta garaitu ziren». Baina ez erakunde, ez programa politiko egokirik zegoen.

Beren erakundearen egituraz galde-tuta, Reynagak 'zerbitzu sozial' derrigo-rrezkoaz hitz egiten digu. «Militante ba-koitzak 'zerbitzu sozial' bat egin beha-rra dauka bere komunitatearen alde, komunitate-buruzagi gisa adibidez, bai-na gero horrek utzi eta beste batek egin beharra dauka zerbitzu bera». Mugi-menduan kontrol gogorra dago, denek egin dezaten nork bere 'zerbitzua'. Eta karguak oro aldiakakoak dira, ez dago beraz buruzagi iraunkorrik (horretan ba omen dituzte gorabeherak nolanahi). 'Ayllu' deitzen diote sistema horri, he-rritarren artean beste maila batean eza-gutzen dena. Estatuaren parlamentua-ren antolatzeke ere badituzte beren ideiak, hala nola botoz aukeraturiko jendeez gain, komunitateari zerbait eman diotelako 'prestigioa' daukaten pertsonak ere izan daitezene.

Azkeneko galdera 1992.ari buruz hel-du da. Reynagak Espainiak Ameriketara utzi duen arrasto mingarria azpimarra-tu nahi du. «Ekintza haien balorapen objetibo, zuzen bat gura genuke baka-rrik».

PABLO SASTRE

Mexicoko hauteskundeak

Eguneroko ustelkeriaren ispilu

Inoren lotsa sentituko zuen «demokrata» batek baino gehiagok egunotan Mexicon ikusi den espektakuloaren aurrean, hala uste dut nik behintzat. Dena den, auskalo zergatik diren izutu buru bienpensanteak gauza berbera gertatu izan bait da orain dela sei, eta hamabi urte ere. Ez kasualitatez, Mexicok du munduko erregimen politiko ustelenetariko bat izatearen ospea.

Kanpora begira ematen den progresismo itxura (Kontadora, ez-lerrotuak...) ez da berdintu somatzen mugaz barrena. Petrolio eta industrietatik mila gutxi batzuk bikain bizi diren arren, gehiengoarentzat bataila gogorra izaten da eguneroko janaria aurkitzea ere. Gizarte desarrolatua hirugarren mundutik banatzen duen muga sarritan metro gutxitakoa izaten da hemen.

PRIk 60 bat urte darama agintean, kapitalismo basatia aplikatuz ekonomian eta aldi berean populismo karga itzela erakutsiz politikoan. Kanpo zor ordainezinen aurrean, ezinbestekoa gertatzen da iparraldeko jauntxoarenganako morrontza, eta orain, antza, ez da aldaketa sasioa. Ezkertiarra omen den Cauhtémoc Cárdenas denbora galdu gabe atera da komunikabideen aurrera putxerazoa salatuz, bestelakoaren esperano izan balitz bezala. Nola pentsa dezake Cárdenasek aldatzea egoera zentzu herriko batean, sindikalistak, ezkerreko militanteak... egunero hiltzen dituztenean egun argiz? Justizia auskalo non dagoen, behin ere ez ditu harrapatzen hiltzaileak eta. Uste al du Cárdenasek Cauhtémoc azken buruzagi herritarren izena eramatea nahikoa dela Estatu Batuei, bertako oligarkia eta indar armatuei aurre egiteko? Milaka baserritar altxatu arren Oaxaca eta Chiapas-en beste zerbait beharko du boterera heldu nahiko balu. Mexicok galdu zuen dignitatea berriz aurkitzea agian.

Iñaki Goitioltza

PNV, PSOE, EA eta EE alderdiek
ekaineko Udal akordioa atzera bota dute

Lezo: droga trafikoa galerazi ala H.B. baztertu

Joan den udazkenean izan ginen Lezon. Droga trafikoa, poliziaren ez parte hartzea eta auzotarren erantzuna genuen gaia. Hilabeteak aurrera tentsioa areagotu egin da auzotar eta ustezko trafikatzailen artean, hauek herritik kanpo bidaltzeraino. Udaleko alderdi gehienak herriarekin bat etorri badira ere orain arte, hauen ejekutiben eta komunikabideen jokaeraz, ostiraleko plenotik aurrera atzera etorri dira PNV, EA, PSOE eta EE.

Drogaren arazoak bere horretan dirau.

Uztailaren 8an pleno bitxia ospatu da Lezoko enparantzan, Ekainaren lehen EE ez ezik beste alderdi guztien artean egindako akordioa bertan behera uzteko. Herri Batasunaren sei zinegotziak bakarrik gelditu dira ustezko trafikatzailen aurrean lezotarrek eskatzen duten postura defendatzen, EA (3), PSOE (2), PNV (1) eta EE (1) duela hila-bete sinatu zutenaren aurka agertu direnetik.

Udala eta herria bat datozenean

Irailetik hona lezotarrek eta Lezoko Udalak zenbait neurri hartu dituzte heroina trafikoa galerazteko. Ustezko trafikanteek auzotarrak mehatxatzen zituzten heinean, hauek manifestaldiak eta mobilizazio ezberdinak eraman zituzten aurrera. Tartean trafikantaren baten automobilari su eman zitzaion.

Udalak berriz 'Acusación particular' izeneko eraman zuen aurrera 'La Zorongo' ren aurka.

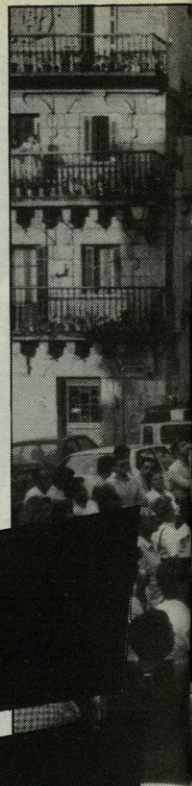
Urrian 'Gabi' ren kontra ere gauza bera egingo zuen Udalak, trafika-leku zen 'Esqueleto' etxe-ohia botatzea erabakiz.

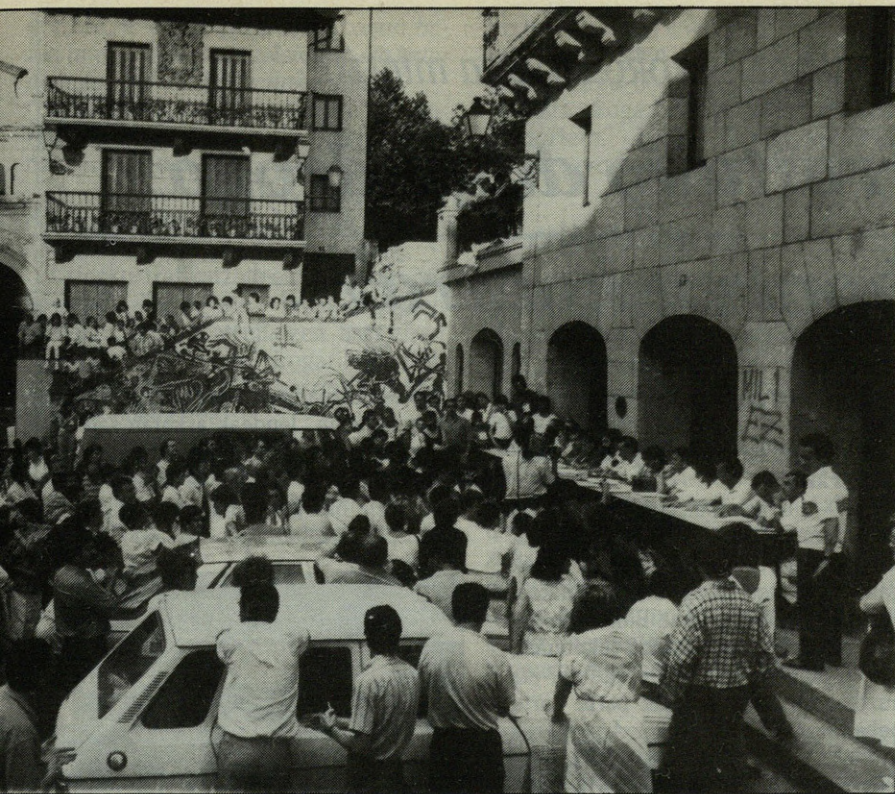
Ekainaren leko plenoan, herriko festak bukatzerakoan Altamira-n bizi zen tentsio egoera kontutan harturik, 'Askagintza' k aurkeztutako mozio bat onartu zuten alderdi guztiek aho batez (EEko zinegotzia ez zen agertu plenora), ustezko lau trafikante 'personas non gratas' deklaratu.

'Non gratas' herriarentzat, 'lagunak' Bandresentzat

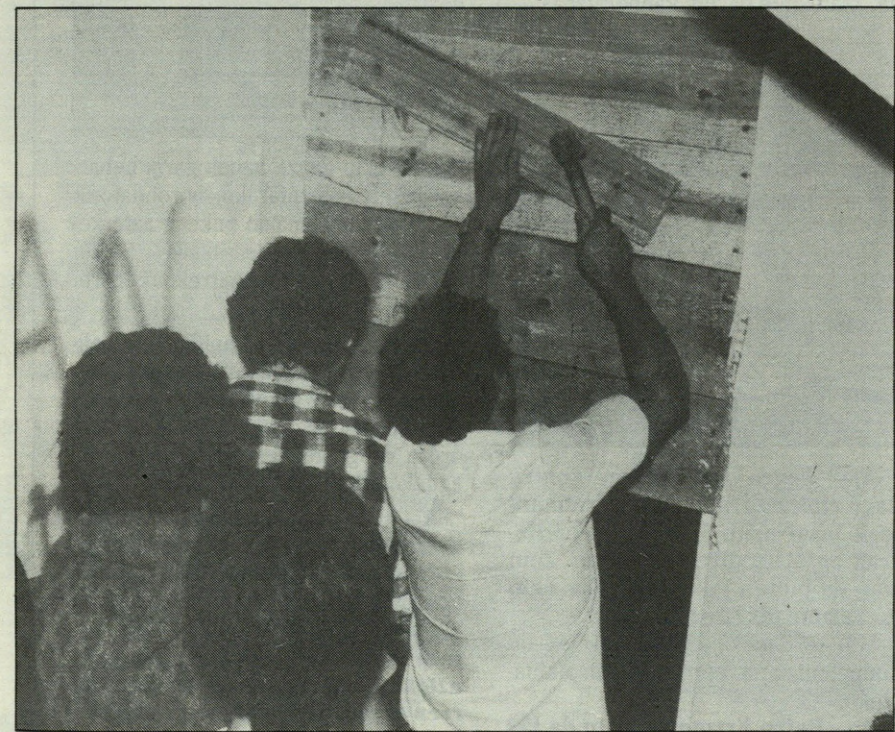
'Non gratas' izendatutakoak Gabriel Vázquez Hernández ('Gabi'), Margarita Marín Chaves, Mariví Arroyo eta 'La Zorongo' dira. Droga trafikatzaila izatea eta herritarrak mehatxatzea eta erasotzea leporatzen zaie.

Gabriel Vázquez Hernández 'Gabi', behin baino gehiagotan izan da prozesatua, poliziak atxilotu izan du heroina kopuru garrantzitsu batekin (100 gramotik gora) eta dossier oso bat dago

Lezoko plazan ospatu zen uztailaren 8ko plenoa.

Trafikatzaileak herritik kanpo nahi dituzte lezotarrek. Ez dute nahi etxeotara buelta daitezen.

epaitegian bere aktibidadeez.

«Kuriosoa da. Lau pertsona aipatzen dira mozioan. Horietarik bi ez dituzte aipatu ere egin komunikabideek. Bat lau aldiz edo prozesatu dute eta besteak orden de búsqueda y captura bat dauka bere bizkar gainean. Marivi eta Josefa atera dituzte aurrera. Ertzainek eta Udaltzainek badituzte videoak eta frogak, baina ez dira izan prozesatuak oraindik. 'Garbia'k daude alde horretatik.

Gero beste kasualitate bat ere gertatzen da hauekin. Iaz komando bat erori zen hemen eta justu emakume hauek ikusi zituzten komandokideak. Herriko Asanbladan esan zen emakume hauek txibatu zirela. Jendeak ikusi zituen emakumeak Asanbladan egondako polizia berberekin hizketan. Komandoa detenitzera etorritako polizia beraiekin hizketan» esan digu 'Askagintza'ko partaide batek.

Hain zuzen ere horixe erabili zuten Marivi eta Josefak komunikabide guztietan islada handia izan zuen prentsaurreko hartan. Kamelloak ziren pin-tadak orduan hasi zirela, komando horren atxilotetaren ondoren. «*Eta bi urte t'ardi dira beren etxeetan pintadak egin zirela. Bi urte dira Oreretan zeukaten kioskoaren salaketa egin zenetik.*»

Horretaz ordea Orereta eta Lezoko auzoek dakite. Gobernadore Zibilaren prentsa bulegoak antolatutako prentsaurrekoak oartzun askoz ere zabala goa jaso zuen komunikabideetan. Ez dira inon, salbuespen batzuk alde batera, 'Gabi' edota 'La Zorongo'ren historialak kontatzen. Arazo honek eragindakoen artean argi badago ere pertsona hauek zer diren, aski frogatua badago ere herritarrentzat pertsona hauen gaizkiletza... epaitegiek esan behar nor den errudun eta nor ez. Epaitegiak erabakitzeke berriz poliziaren informazioa behar. Eta poliziak azterketak eta atxilotaketak egin beharrean ustezko trafikanteen artean hauen babeserako neurriak hartu ditu 'Asociación por la paz' delako kide duela.

Lezotik kanpoko indarrak tartean sartu

Ekaina hasierako pleno horretatik aurrera Lezokoak ez diren indarrek parte hartuko dute afera honetan Altamira eta Pysbe-ko auzoak gauez autofensa patruilak antolatzen hasten diren bitartean.

Ekainaren 21ean areagotu egin ziren istiluak eta gau horretan bertan erabaki zuten auzokideek trafikanteen etxeetara joan eta hauek herritik botatzea. «Auzoko jendea poteatzen ari zela —dio lezotar batek— telefonoz deitu zituzten Marivi-k eta Josefak beren senarrak. Jendea moskeatu zen eta auzotik botatzera joan ziren. Orduan etorri ziren Olivia eta Juan Mari Bandres 'Asociación por la paz'eko beste bostekin eta goardia-zibilarekin. Hurrengo egunean berriz etorri ziren goardia-zibilekin. Auzoan barrikadak eta antolatu ziren eta ez zitzaion sartzen utzi. Ofizial batek esan zuen 'Por pelotas esta noche van a dormir en casa'. Altamiratik herriera etorri zen jendea laguntza bila eta gau horretan bertan itxi ziren trafikanteen etxeak egurrak josiaz ateetan».

Ikara eta beldurra zabaltu dira Lezon

Gertakizun hauek ez dira ordea kasualitatez gertatu. Lezotarren erantzuna duela urte batzutatik hona zetorren arazoaren aurrean botere 'legal'ek ezer ez zutela egiten eta sortu da.

OHO ikasten ari diren bi neska ikusi eta beldurra daukatela diote. Etxean

Mikel Arrizabalaga, Lezoko alkatea mintzo:

«Zuzen jarraituko dugu droga trafikoaren kontra»

ARGIA.— Lezoko Udalean HB izango ez balitz nagusi, izango al litzateke herrian droga trafikoaren aurka eman den herri erantzuna?

MIKEL ARRIZABALAGA.— Ez. Udal herria sortu aurretik izan ziren mobilizazioak, asanbladak e.a. eta pleno bat ere bai, nahiko berezia. Ni kanpoan nengoen, baina jendea nahiko ezadostasunean geratu zen Udalarekin, hau ez bait zen inplikatu herriak eskatzen zuen neurrian.

A.— Lerro orokorretan Lezoko alderdi guztiak, droga trafikoaren aurka posizionatu izan dira. Orain arteko plenoak lekuko. Orain berriaz lehen hartutako erabaki batzuk bertan behera utzi nahi dituzte...

M.A.— Nik ez zekiat, gauzak gero eta argiago daudelako herrian, edo baita ere Udalaren barruan beste indar erlazio bat dagoelako, esan daiteke alderdi guztiak, EE salbu ez bait du orain arte ezer esan eta atera dituen komunikadoak herriaren jokaeraren aurkakoak izan dira, alderdiak herriaren, herriko elkarte eta auzotarren jokaeraren alde agertu izan dira azken honetan.

Gero izan dira izandakoak. Mehatxuak zirela eta Altamirako auzoak autoorganizatu egin dituk beren bizitza defendatzeko. Istiluak izan dira. Orduan Lezotik kanpoko indarrak sartu dira prozesu honetan. Gobernadore eta bere botere aparatosa sartu da, orain arte ez zen agertu ere egin, 'Asociación por la paz' sartu da, Eusko Jaurilaritzaren sistemaren barruan dauden alderdiak sartu dira, komunikabideak... Orain sartu dira. Gertaera batzuk izan direnean.

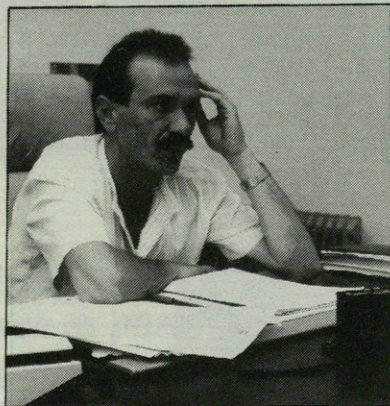
A.— Orain, mozioa aurkeztu dute Ekainaren leko akordioa deuszeko.

M.A.— Mozioa zinegotzien izenean sartu dute. Ez alderdi politikoen izenean. HBkoak ezik guztiek sinatu dute ordea. Oso orokorra da mozioa. Bortxakeria gaitzestea, auzitegian frogatzen ez den bitartean edozein pertsona errugabe dela, Fiskalia antidroga bat sortzea eta dagokien agintariei dei

egitea Lezon dagoen drogaren arazoa dela eta.

A.— Goazen puntuz puntu. Bortxakeria.

M.A.— Lehendabiziko bortxakeria da osasun publikoaren aurka jokatzeara. Kontutan hartu behar da legeak berak gaitzetsi egiten duela droga trafikoa. Hor dago biolentzia bat. Biolentzia horren kontra joan beharko luketenean, agente publikoek, ez dute aktuatu eta auzotarrek nahiz Udalak parte hartu behar izan dute arazoan. Auzotarrek ez dute defentsarik ikusi mehatxuen aurrean eta neurri batzuk hartu dituzte. Prozesu horretan sortu da sortu dena. Trafikante batzuk kanporatzea.

A.— Legea trafikoaren kontra dago eta ez da bete izan. Trafikanteak lasai aritu izan dira herritarrek antolatutako bitartean. Zein izan da jueren jokabidea? Zer egin du Ertzantzak? Zer Poliziak?

M.A.— Banaka. Ertzantzak ez du kompetentziarik herri honetan aktuatzeke.

A.— Baina Ertzantza aritu da Lezon informazio lanetan.

M.A.— Agian nabarmenegia zelako inork ez zuela parte hartzen. Baina aktuatu du eta informazioa bildu du. Bestalde daude Estatuaren agintariak, botere judiziala eta poliziala. Botere judizialak poliziaren informazioarekin jokatzen du eta poliziari dagokio gauza mugitzea.

A.— Poliziaren esku dago beraz trafikoa eragoztekoa. Nola jokatu du?

M.A.— Bizpahiru urte daramatzagu arazo honekin. Jendeak askotan salatu du zehazki zein ziren salmenta puntuak, zein ziren ustezko arduradunak eta polizia oso gutxi mugitu da. Gaur egun poliziak dauzkan metodo eta

tresneriekin gauza hauek garbi beharko lukete horretarako borondaterik izan balu. Informazio bilketa, azterketa, atxiloketa prebentiboak... baldin badira bere egin beharrekoak garbi dago ez dituela egin.

Drogaren arazoan aplikatuko baliatutako arazo politikoan darabiltzaten neurriak honez gero beste tamaina batekoa izango litzateke arazoa. Ez dute ordea drogomendekotasunaren aurka egiteko interesik.

A.— Orain arte lezotarrek trafikatzailen aurka antolatutako ekintzetan ere apenas agertu da polizia. Alderdi guztien akordioa zegoen puntu horretan. Orain ordea, mozioaren bidez HB bakarrik uzten dutelarik, ez al da herritarren errepresiorako atea irekiko.

M.A.— Baliteke mozio honekin alderdiek kobertura ematea poliziari herritarren kontra ekiteko, ustezko trafikatzailak gehiago babesteko... eta beste prozesu batean sartzen gara horrela. Alderdiek herri mugimenduaren eta Herri Batasunaren aurka posizionatzea erabaki dute drogaren arazoa eta trafikatzailak ahaztuz. Arazo hori hemen dago eta horren aurka jarraituko dugu.

ere beldur direla gurasoak. «Lagun baten aitari deitu diote telefonoz eta esan diote bere alaba bortxatuko dutela».

Lezo bertakoak dira neskak. Altamiran eta Pysben, kaskotik urrun samar dauden auzoak dira, gertuagotik bizi izan dute auzoek arazoa. Erantzuten ere beraiek izan dira lehenak Lezoko 25 elkartek ere lagundu dituztelarik.

Ustezko trafikatzailen mehatxu eta erasoak direla eta, indefentsioaren aurrean, gauez patruilatzen hasi ziren auzotarrak. Helburua, drogarik ez trafikatzeara, eta dagoeneko, herritik bidalitakoak ez bueltatzea.

«Auzoko jende guztia enroilatu da patruiletan. Altamiran hasi ziren, han izan bait ziren lehendabiziko mehatxuak eta erasoak. Lauzpabost lagunek osatzen zituzten hasieran patruila hauek. Baina denborarekin, Pysbera ere zabaltu zelarik, auzokide gehiago bildu da gauero erronda egitera. Isti-luak handiagotu diren neurrian eran-

ki horrelakoak entzuterakoan Altamiran edo Pysben zerbait dela. Handik piska batera berrehun bat lagun bildu ohi dira droga trafikatzailen mugidak eragotzera. «Arazoa larriagotuz doala ikusiz gero jende gehiago ere biltzen da».

Herria eta mozioa

Tentsioa gero eta handiagoa izan da. Mehatxuak eta erasoak ere bai. Txispa auzokide bati jotako telefonazoa izan zen. «Mehatxatu egin zuten beti bezala. 'Te vamos a matar', 'Tu hijo va a aparecer en un ataúd delante de tu portal'... eta gisa honetakoak. Betikoa».

Orain arte herri guztia etorri da bat horrelako mehatxuak egiten zituzten ustezko trafikatzailen gogor egin behar zitzaieela. Orain berriz, uztailaren 8ko plenoaren ondoren, bitan banatuko da herria edo oso posizio txarrean geratuko dira herri-gogoaren aurka mozio hori onartu duten alderdiak.

Orain ordea handiak dira PNV, PSOE, EE eta EAko zinegotziek alderdien aparatoetatik jasotako presioak. Egia esan ez da batere erraza beren tokia. Herritarren presioa alde batetik eta alderdien aparatoena bestetik. Lezon trafikoa galerazten ahalegintzea, alde batetik, eta HB politikoki marjinez saiatzea bestetik.

«Zinegotziak desbordatuta daude arazoaren tamainarekin. Alde batetik arrazoia ematen digute 'Askagintza'koei. Bat datoz guk planteatutakoarekin. Bestetik ordea HBekin identifikatzen gaituzte eta honen kontra jo nahi dute politikoki. Zinegotziek badakite beren alderdietako aparatoek agintzen dietena eginez gero porrot egingo dutela herrian. Hain zuzen ere ekainean 'Askagintza'ren inizatibaz aurkeztutako mozioaren aurretik alderdi bakoitzarekin hitzegin genuen. PSOEko kontzejalekin UGTko lokaletan egon ginen. Zinegotziek ez zuten aurrera atera nahi mozioa. Militanteek aldiz beraiek esaten zuten 'trafikantes' eta gogor egiten zuten. Zinegotziek onartu egin behar izan zuten jendearen gogo» adierazi digute 'Askagintza'ko kideek.

Ostiraleko plenoan bertan, ustezko trafikanteak herritik kanporatzea kritikatu bazuen ere EAko zinegotziak gobernuak erakutsitako 'pasibitatea, inoperantzia eta interes gabezia' ere salatu zituen.

Pleno horretan bertan, 'Askagintza'k aurkeztutako mozioa atzera bota zuten HBk ez beste alderdi guztiek.

Komunikabideen papera

Asteazken eguerdia da. 2,30tan amaitzen da mozioa sartzeko epea. Lezoko Udaletik pasa eta oraindik sartu gabe dagoela frogatu dugu. Tabernan sartu eta 'Telenorte' Lezoko irudiak eskaintzen: «Este viernes será aprobada sin duda la moción en la que se revoca el acuerdo del día 1 de Junio en la que se declaraban personas non gratas a.....». Adibide bat baino ez da. Komunikabideak fuerte jokatzeko ari dira afe-ran. Mozioa sartu gabe egon eta notizia bezala erabilia jada!

Komunitate Autonomoan aipatu lau alderdiek egindako hitzarmenaren ondorio eta islada izan dira. Ikurriña, boikota, droga... Arazo bakoitzean, Udal mailan ere, HB bakarrik utzea erabaki dute PNVk, PSOEk, EAk eta EEk, benetako arazoak, ikurriña euskaldunok nahi dugun bezala erabiltzea, errefuxiatuak Euskal Herrian libre izatea eta droga trafikoa galeratzea... alde batera utzirik.

JOXE MOLLARRI

tzuna ere halakoa izan da» esan digu 'Askagintza'ko lagun batek.

Trafikanteek auzokide baten automobila harriztatu zutenean areagotu egin zen autodefentsarako joaera. Sei edo zortzi lagun aritzen dira orain gauero gauero erronda egiten. Susmagarririk antzematen dutenean, auzoko etxeetako tinbreak jo eta etxafuegoak botatzen dituzte. Lezoko jendeak bada-

«Hemen egiten den balorazioa da mozio hau onartzen bada goardia-zibila a saco sartuko dela Lezoko herritarren aurka» esan digu 'Askagintza' elkarteko lagun batek.

Beste batek honela dio: «Garbi dago orain artean sartu ez baldin badira hemengo PSOE ere, beste alderdiak bezala EE salbu, trafikatzailen aurka posizioan delako izan dela».

Gipuzkoarrak indartsu diren
denboraldi honetan

Kanpotarrez osaturiko herriko traineruak nagusi

Hasia da dagoeneko aurtengo denboraldia, bertan 40 estropada baino gehiago ospatuko direlarik. Estropaden ugaritasun honetaz gain, herriko gazteez osatutako traineru eza azpimarragarria da. Bai denboraldiari eta bai arazo honi buruz hitzegiteko, San Pedroko entrenatzailea den Julian Osarekin solasaldi hau izan dugu.

Indartsu dabilta aurtan San Pedroko moreak, lehengo urtean galdutako Kontxako ikurriña irabazteko asmoz.

Beherakada nabaria soma daiteke azken

Berriro ere traineru denboraldi baten barruan aurkitzen gara, aurreko urteetan gertatu izan den bezala estropaden ugaritasuna nabaria delarik. «Gaur egun herri guztietan antolatzen dira estropadak, bariduri arrauna bere gailurrean dagoela momentu honetan, eta honen ondorio nagusia estropaden ugaritasuna da». San Pedro arraun elkarte-ko entrenatzailea den Julian Osak esan dizkigu honako hitz hauek, denboraldiari buruzko iritzia orokorra eskatu diogunean.

Bizkaitarren beherakada

Nahiz eta bizkaitarrak izan aurtan ere estropada gehien antolatu dituztenak, badirudi azken urte hauetan beherakada nabaria eman dela Bizkaiko arraun mailan. «Nahiz eta aspaldi honetan Bizkaian puntako trainerurik ez azaldu, aurtan Bizkaia aldean puntako traineruren bat azaltzea» espero du Julianek.

Puntakoak ez izan arren, Bizkaia da aurtan ere traineru kopuru handiena aurkeztzen duena: Arkote, Bermeo, Deusto, Iberia, Kaiku, Lutzana, Mundaka, Portugalete, Santurtzi eta Zierbana. Traineru hauetatik, Zierbana da lehengo postuetan ibili behar den trainerua. Jose Luis Korta Oriotarra —Orioko trainerua, jende faltaz, lehorrean izanik, Oriotar ugari dabilta beste txalupatan arraunean— da traineru honen entrenatzailea, eta Kaikutik eramanda-ko jendez, kuadrila polita elkartzea lortu du.

Gipuzkoarrak indartsu

Denboraldiaren zehar arituko diren traineru gipuzkoarrak zortzi izango dira: Arraun lagunak, Fortuna, Hondarribia, San Juan, San Pedro, Ur kirolak

quetan bizkaiko arraun munduan.

“Esan daiteke ez dagoela inolako trainerurik bere tosta guztiak herriko jendez osatzen dituenik”

Zarautz eta Zumaia. Trainerillatan eman diren emaitzak kontutan hartuz, San Pedroko moreak dira aurten fabritato gisa ateratzen direnak, bertan bi trainerilla onenak elkartzen bait dira. «Bai horrela da— dio Julianek— Lehengo urteko kuadrila bera mantentzen dugu, Arraunekoak aurten ere gurekin ibiliko bait dira». Beraz badirudi, gipuzkoarren eta bizkaitarren arteko lehia aurten gipuzkoara joango dela, «gipuzkoarren eta bizkaitarren arteko lehia gure alde erabakiko dela espero dut» dio bapatean Osak.

Bizkaitarren eta gipuzkoarren egoera aztertu ondoren, badirudi lau edo bost traineru izango direla aurrean ibiliko direnak, bizkaitarren aldetik Zierbana eta gipuzkoarren aldetik aipaturiko San Pedro, San Juan eta Zumaia. Baina badira beste hainbat traineru, lehengo urtean aritu ez zirenak eta beti sorpresa emateko asmoarekin ateratzen direnak: Arraun lagunak, Zarautz eta Ur kirolak adibidez. «Danak uretaratu arte ezin da ezer esan— dio Julianek— baina badirudi lau traineru izango direla aurrean ibiliko direnak: San Juan, Zierbana, Zumaia eta gu. Nahiz eta gero

kontutan eduki behar da beti sorpresen bat egoten dela»

Azpimarragarria da azken denboraldi hauetan gertatzen ari den fenomeno

Zumaiarren entrenatzaile den Luxia

«Zumaia ez da inoiz traineru zalea izan»

Lehengo urtean arraun mundua utziko zuela adierazi ondoren, aurten berriro ere, Luxia izango dugu gorrien entrenatzailea. Kuadrila berria osatu beharra izan dute Zumaiarrek aurten, eta dagoeneko lehenengo bi estropadak irabazi dituzte.

ARGIA.— Lehengo urtean arrauna utziko zenuela adierazi ondoren, berriz ere Zumaiari zaitugu. Zer gertatu da?

LUXIA.— Bai, lehengo urtean utziko nuela esan nuen, eta horrela egin nuen. Baina orain dela bi hilabete, berriz bueltatzeko eskatu zidaten, lehenago kargua eduki zuenak ezin bait zuen etorri, eta honela berriro hemen naukazu.

ARGIA.— Denboraldia hasi berria da, eta dagoeneko bi ikurriña eskuratu dituzue, nola planteatu duzue denboraldia?

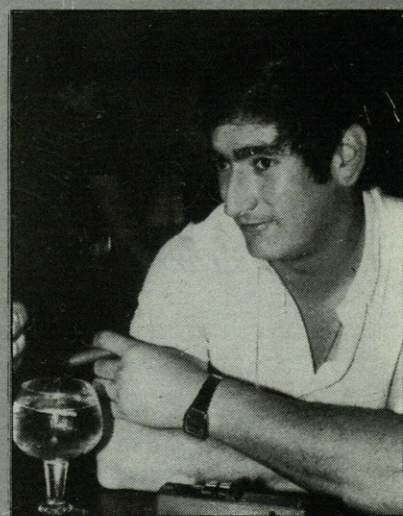
LUXIA.— Bai momentuz bi estropada irabazi ditugu, baina egia esanda oso kontrario gutxikin, batean Zierbana eduki genuen ondoan, eta irabazi egin genien, eta bestean aurkakoak Galiziarrek ziren, beraz ez gara oso baikorrak izan behar.

ARGIA.— Gipuzkoarren eta bizkaitarren arteko borroka aipatu duzu, nola erabakiko da aurten borroka hau?

LUXIA.— Gipuzkoarren alde erabakiko dela uste dut. Bizkaian hasiera batean bazirudien Zierbana ondo ibiliko zela, baina irabazi egin genien. Uste dut bai San Pedro eta bai San Juan gu baino gehiago ibili beharko direla, eta horregatik diotzut gipuzkoarrek hobeto ibiliko gara.

ARGIA.— Gipuzkoarren artean pasaitarrak aipatu dituzu, ez al dugu Zumaia sartu behar aurreko talde horretan?

LUXIA.— Oraindik ez dakigu nola ibili gaitezkeen, lehengo urteko hamar lagun falta zaizkigu, eta kanpoko jendea ekarri beharra izan dugu, Donostiatik eta beste zenbait herritatik arraunlariak etorri zaizkigu. Baina nik

uste dut jende berria ondo egokitzen baldin bada aurreko taldean sartuko gara.

ARGIA.— Kanpoko jendearen arazoa aipatu duzu, nabari al daiteke hor ohitura zaharren galera?

LUXIA.— Bai Zumaiari behintzat asko galdu da, Zumaiako txalupan hiru edo lau Zumaiar bakarrik joango dira, beste guztiak, Tolosatik, Ondarroatik, Debatik, Donostiatik... etorritakoak dira.

ARGIA.— Trainerua kanpoko jendez ostaua egoteak, ez al du herrian nolabaiteko holtazunik sortzen?

LUXIA.— Bai posible da, baina dena den esan beharra dago Zumaia bainere ez dela izan traineruan atzetik ibiltzeko herria. Muturrean ibili garen jende dexente ibili zaigu atzetik, baina nik uste dut ez dela arrauneko herria. Aurrean ibili ezkerre jendea inguratzen da, baina bestela ez da jenderik ibiltzen.

hau. Garai batean, herriko trainerua, herritarrek berak osatzen zuten, baina gaur egun, ohitura hori erabat galduta dago, kasu batzuetan arazo hau mutu-

Jose Luis Korta, zierbanatarren entrenatzaile

«Dirua banderak irabaztea da»

Jose Luis Korta, Orioko, Mitxelino eta Kaikuko traineruetan ibili ondoren, Zierbanako traineruan dugu aurten, dirudienez Zierbanakoa izango delarik aurten gipuzkoarrei aurka egiteko prest dagoen traineru bakarra.

ARGIA.— Badirudi bizkaitarren artean zuek izango zaretela indartsuenak aurten, nola ikusten duzu zuk hau?

KORTA.— Bai egia da. Batelen eta trainerillen denboraldiari bagagozkio, gu gara bizkaitarren artean indartsuenak. Gure atzetik, nere iritsiz, Bermeo, Kaiku eta Santurtzi ibili daitezke, baina ez dakit nola ibiliko diren.

ARGIA.— Bada aspaldi honetan elkarte batetik bestera ibiltzeko joera, nola ikusten duzu zuk joera hau?

KORTA.— Azkenengo urte hauetan, jendea elkarte batetik bestera dabil,

baina nik ez dut uste diruagatik denik. Jendeak elkarte batetan hiru edo lau urte entrenatu ondoren, ez baldin badi inolako banderarik irabazi, beste

elkarte batetik deitzen diotenean, onartu egiten du, arraunlariaren arazoa ez bait da dirua, dirua banderak irabaztea da. Lehen traineruak herriko jendez zeuden osatuak, baina gaur egun jendea banderak irabazteagatik mugitzen da elkarte batetik bestera.

ARGIA.— Beraz ohitura galdu dela nabaria da. Nola jasaten du hau herriak?

KORTA.— Herriko trainerura kaleko bat ekartzen denean, ahalik eta onena izan dadin atsegin zaie, beste txalupen aurrean ibiltzeko. Banderak irabazten dituen txalupa on bat baldin badago, jende frango ibiliko da atzetik, ez zaie ajola jendea kanpokoa ala herrikoa izan, etxeko trainerua ondo ibiltzea ajola zaie.

ARGIA.— Bukatzeko, nola ikusten du oriotar batek aurten Orion gertatutakoa?

KORTA.— Orion gertatutakoa penagarria da, azken hamar edo hanabi urtetan Oriotik atera dira arraunlaririk onenak, baina ez dute asmatu jende hau behar bezala erabiltzen. Oriotarren akatsik nagusia, behar duten tamainako tekniko bat ez izatea izan da, azken urtetan Patxi Sarasua dabil hor baina ez dut uste asmatu duenik.

“Gaur egun era guztietako kirolak daude aukeratzear, eta ez da erraza traineru bat herriko jendez betetzea”

rreraino iritsi dela esan daitekelarik: San Pedrok aurten, Arraun lagunak taldeko trainerillakin osatuko du bere trainerua, eta San Pedroko beste arraunlariak ordea Arraun lagunak elkartekeo traineruan ibili beharko dira, «datorren urterako prestatzen ari garen gazte jendea da hori, horregatik osatu dugu traineru bat bi elkarten artean. Baina datozen urtetan, elkarte bakoitza bere aldetik ibiliko da» dio Julianek beste inongo esplikaziorik entzun gabe.

Beraz nolabait esan dezakegu, ohitura zaharrak alde batetara utziaz, kirola nagusitzen ari dela arraun munduan, garrantzitsuena koadrila on bat biltzea delarik. «Lehen traineruak herriko jen-

deaz osatzen ziren, baina gaur egun kanpoko jendea da nagusi. Esan daiteke ez dagoela inolako trainerurik bere tosta guztiak herriko jendez osatzen dituenik» dio Julianek pixka bat kezkatu-rik.

Arazo honen oinarria, Julian Osaren iritziz, kirolen ugaritasunean kokatu behar da, «Lehen, kostako herrietan, ez zegoen beste inolako kirolik, eta honen ondorioz gazte guztiak arraun mun-

duan sartzen ziren. Gaur egun ordea, era guztietako kirolak daude aukeratzear, eta ez da erraza traineru bat herriko jendez betetzea, horregatik jotzen da askotan lehorreko jendearengana». Ez du honek ordea, Julianen iritziz, jendea herriko traineruetatik aldendu, «Ez dut uste honek jendea alderatzen duenik, jendeak lehen bezala jarraitzen du herriko trainerua».

ZALDIKO

ARGIA

"TTARTALO" ren laguntzaz

K O M I K I A

112. zenbakia

BOKARTA

-MORAU TA MATIN-

ATARNA ARRISKUTSUA

7. ATALA: BOKARTA GAZTETRE-
AN SARTU DA ETA GALDEZKA
HASI DA

ATAKA ARRISKUTSUA
DAGO GURE BOKARTA
ZER GERTATUKO OTE
ZAIO? HIL EGINGO DU
TE? ETB 2 IKUSTERA
BEHARTU?

etzak/n galdu
abentura izugarri
honen hurrengo
atala!!!

ZINKUNEGI
O P T I K A

HERNANI, 4 - 20004 DONOSTIA - Telf. 42 06 24

kirolzaleen
zerbitzutan

miner

donostia

☎ 271050 eta 270447

EZ UTZI IRAKURRI GABE

LITTLE NEMO
WINNIE MCCAY

LITTLE NEMO
WINNIE MCCAY

NEMO TXIKIAREN ametsak ezagutzen al dituzu?
Larogei urte dituen komik honek, beste larogei urtetan irrifar
eta goza araziko dizu

TTARTTALO Argitaletxea

ZENBAIT EGUN
BERANDUAGO...

SINISTEN DUZU AGINTA-
RIAK EZ DAUDELA IXTORIO
GUZTI HONETAN NAHASTURIK?
POSIBLEA AL DA KORONEL
BATEK ESTATU IA OSOA
ESKUPEAN EDUKITZEA
GOBERNUAREN ONE-
RITZIRIK GABE?

NIK EZ DUT EZ BAI EZ
KO EZ EZEZKORIK
ESATEN: HORREK
EZ DIT AJO-
LIK.

BOCA DORADAK BERE PROIEK-
TUAK DITU, KORONELAK BEREAK
ETA NIK NEUREAK...

EZ ZAITUT ULERTZEN: GIZON
HONDRADU ETA ESKUZABAL
GISA JOKATZEN DUZU...
ETA GERO, BAPATEAN
HOTZ ETA KALKULADOREA
BIHURTZEN ZARA...

ERRATURIK EGONGO NAIZ BEHAR BADA,
GAINERA NEURE GISAKO MOZKORTIA EZ
DA PERTSONARIK ESOKIENA EGIA NON
DAGOEN ESATEKO, BAINA ZAILA EGITEN
ZAIT ULERTZEA EGUNEROKO MIXE-
RIETATIK OSO GAIANEAN DABILEN ZURE
MODUKO BATEK INTERESEGATIK
JOKATZEA...

ENTZUN AGURE, BETI KONPONDU DITUT
KONTUAK NEURE MODURA ETA HORRELA
EGITEN SEGITZEA PENTSATZEN DUT...

BEGIKOA ZINTUDALAKO HARTU ZINTUDAN NIREKIN, ORAIN
SERMOIKA HASI BEHAR BADAIZU, ALDATU HELBIDEA...
BEGIRA, STEINER: GOMENDIOAK EMATEN HASTEKO
BEZAIN ZAHARRA EZ NAIZ BAINA HARTZEKO ZAHAR-
RREGIA. BERAZ, NAHIKOA DA TONTAKE-
RIKIN ETA UTZ NAZAZU NAHI DUDAN
BEZALA BIZITZEN.

EGUNON CORTO
MALTESE JAUNA.
EGUNON STEINER
JAUNA.

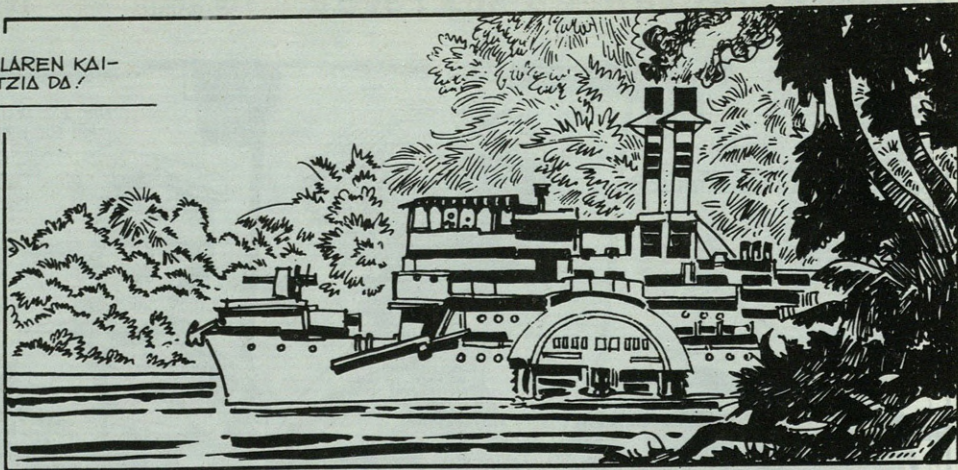

KAMAROTEAN ITOLARRIA SARTZEN
DA. LASAI LO EGITEN DUEN BAKA-
RRA MORGANA DA.

MOTORE BATEN HOTSA
ENTZUTEN DUT. IBAILAREN BESTE
ADARRETIK DATOR.

KORONELAREN KAI-
NOIUNTZIA DA!

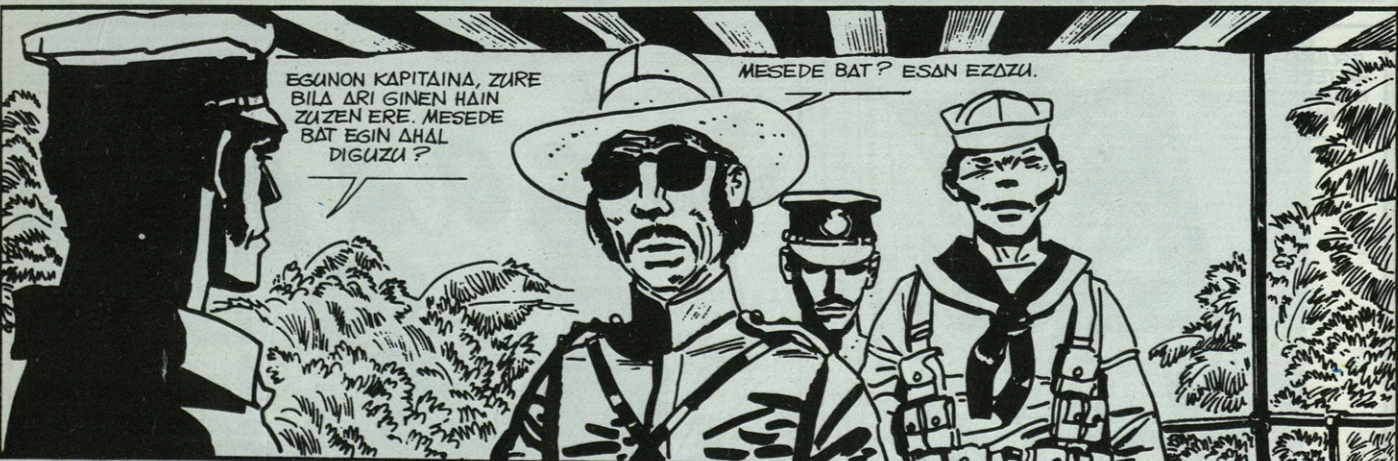
DE OLIVEIRA KAPITAINA, ZER
EGIN DEZAKE UNTZI HORREK
SAN FRANCISCO IBAIAN?

GALDETA
ESINGO
DIOGU.

AIIZUE, UNTZIKOAK!
HURBILDU!

EGON APUR BATEN
ETA BEREHALA GAI-
DE ZUEKIN!

EGUNON KAPITAINA, ZURE
BILA ARI GINEN HAIN
ZUZEN ERE. MESEDE
BAT EGIN AHAL
DIGUZA?

MESEDE BAT? ESAN EZAZU.

SALBOKONDUKTO BAT BEHAR DAGO
GONÇALVES KORONELA IKUSTERA JOSTEKO.

GONÇALVES KORONE-
LA? EZ DAGO HE-
MEN LAGUNA. OSO
GUTXITAN ETORTZEN
DA, NAHIAGO IZATEN
DU BESTE NONBAT-
TEN BIZITZEA...

NORMALEAN CÔTE AZUR-
EN EGOTEN DA...
NIZAN EDO MONTECAR-
LON.

BAINA ZURE ESKU
NAUZA, BEHAR BES-
TE AZALPEN EMA-
TEKO. ZEREN BILA
ZABILTZATE?

EZ DAKIT
EGIN BEHARKO
NUKEEN BAINA...

ESKLABU ESPLOTAZIOTARA
DEDIKATURIKO KONPAINIA
ANGLO-AMERIKAR BATEK
KORONELAREN METODOAK
EZAGUTU
NAHI DITU.
HAREN OR-
DEZKARI
GAITUZA.

ESKLABUEN ESPLOTA-
ZIORA DEDIKATURIKO
KONPAINIA? BELA-
RRIAN ERAZTUNA
DARAMAN ORDEZ-
KARIA? GEZU-
RRETAN ARI
ZARA.

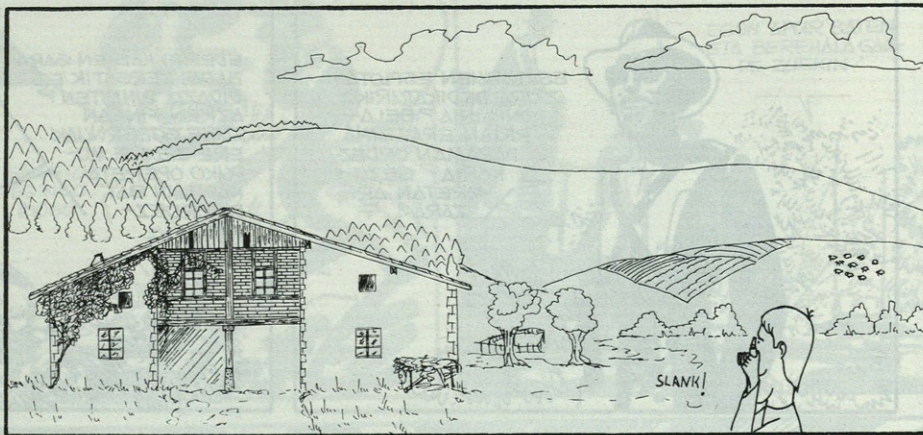
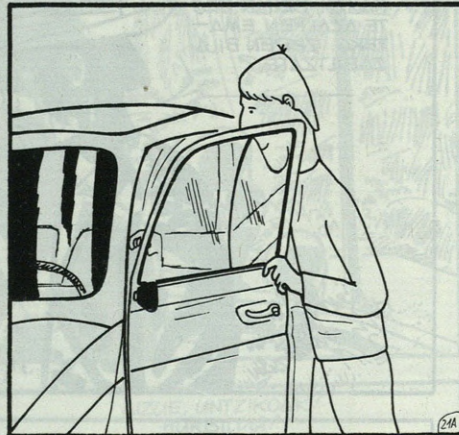
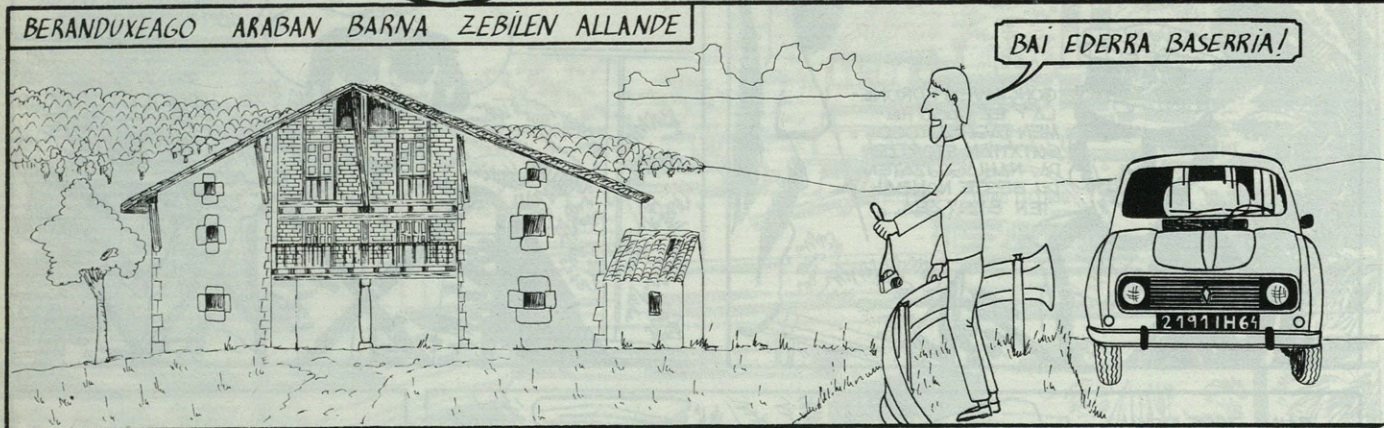
EDERTO HASTEN GARA
BADA. ZERGATIK EZ
DIDAZU SINISTEN?
AZKEN FINEAN
ZURE GOBERNUAK
ERE ZEURE MO-
DUKO OPERETA
KAPITAIN BAT
DU ORDEZ-
KARI!

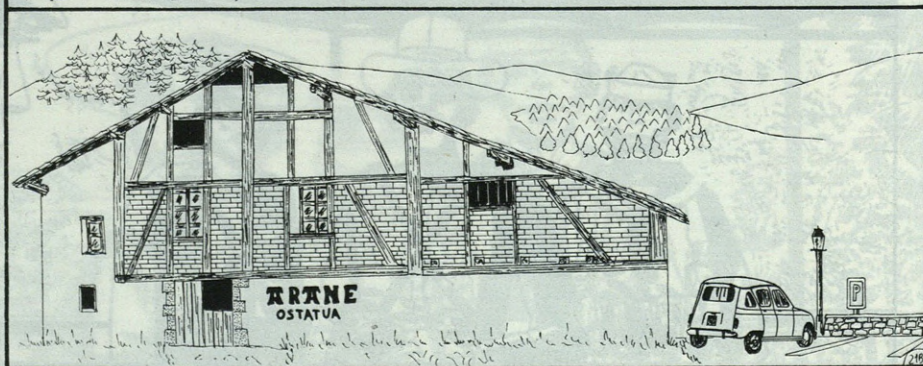
Jarraituko da.

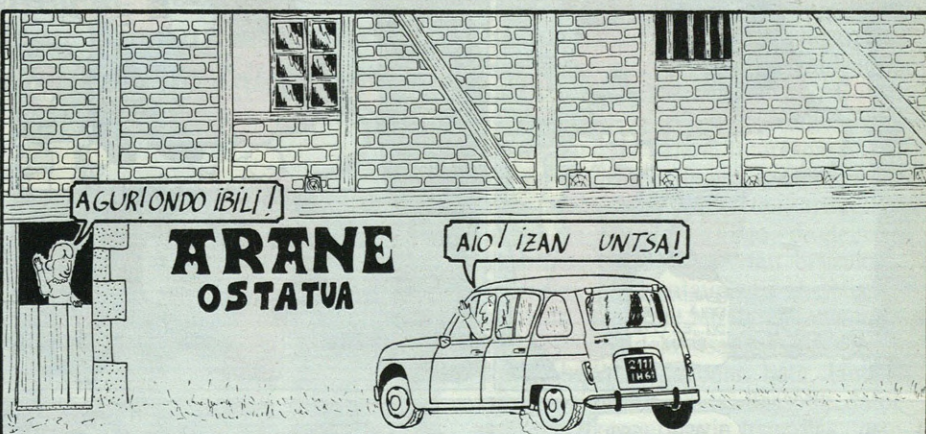

BERANDUXEAGO ARABAN BARNA ZEBILEN ALLANDE

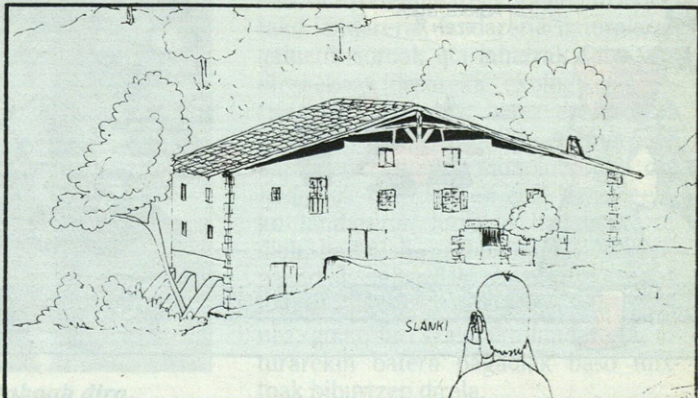
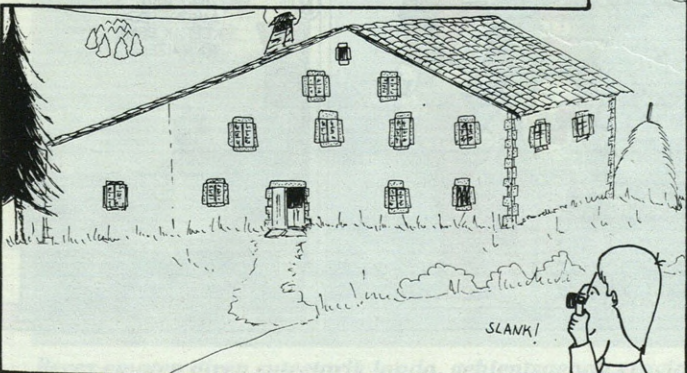

GIPUZKOAN ANTZEKOAK AURKITZEN DITU ETA BATEAN BAZKALDU ERE EGITEN DU

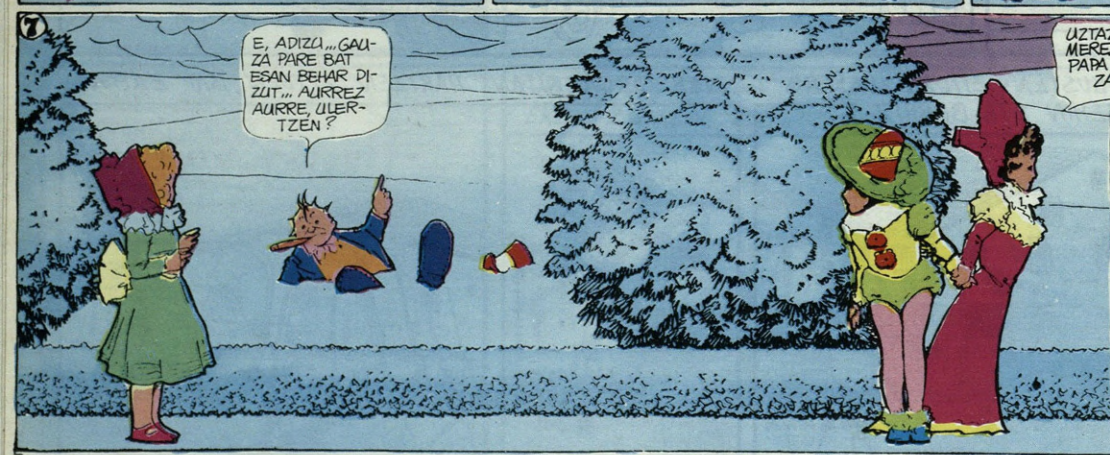

MUSKILDIRAKO BIDEAN IKUSTEN ZITUEN, BASERRI GUZIAK ARGAZKITAN HARTZEN ZITUEN, BAI ZABALAK! ERREPIKATZEN BEHIN ETA BERRIZ.

LITTLE NEMO IN SLUMBERLAND

Kantauri aldean udazkena bitartean
inongo arriskurik ez badago ere

Uda oroko txinpartek basoetako suteak piztuko

Suteen garaia heldu da. Hamaika baso bazter kiskalduko da hemendik aurrerantzean uda partean, beroak jota batzuk, gutxienak, ajolakabeke-riaz besteak, edota eraginda, nahita. Hego Euskal Herrian, Nafarroa eta Arabak nozituko dituzte gordinen suteak. Kostaldean apenas ikusiko da, musker segitzen bait dute udazkena bitartean inguruotako lurraldeak.

Berez ematen diren suteetarik landa, gehientsuenak eragindakoak dira.

Valentzia eta Catalunyan, eta Espainiar Estatuan orohar, ematen diren sute beldurgarrien aurrean motz geratzen dira hemengoak, kantauri aldean apenas dagoelarik inongo arriskurik udan. Nafarroa eta Arabako erdi eta behe partean aldiz, mediterraneo girokoak izaki, sikaturik daude jada mendi eta basoak, txinparta alu batek izugarritzko kalteak sor ditzakeelarik, kostaldean ez bezala, egunetik gauera.

Suteei buruz inongo xehetasunik eman aurretik halere, interesgarri deritzogu, azaletik bada ere, gure ingurugiroaz zenbait datu zehaztea, artikuluan zehar lagungarri izango direlakoan. Horra hor: Euskal Herrian bi isukitan banatzen da, Kantauriarra eta Mediterranea, hauetan lau landareria-masa mota ematen dela: itsasertzeko mendis- ketan hedatua dagoena bata, landare xerofiloz osatua, hots, itsasotik dator- kien gatz-konzentrazio haundiak sortu- ko liekeen lehorketaren aurkako defen- tsak dituzten landareak; behe lurralde- tako landareria, landareria naturalaren gainetik soroak eta laharrek zabaltzen direnekoa (desoreka ekologikorik larriena jasan duena, batez ere, landak nonnahi agertzen bait dira eta pinuaren nahiz eukalituaren monolaboreak oso hedatuak bait daude); erdi lurralde- tako landareria, lurralde hauetan arta- diak, hariztiak, gaztainondoak, landak, pagadiak, lahardiak eta pinuak, denak nahasturik aurki ditzakegu; eta azke- nez, goiko lurraldeetako landareria, al- turarekin batera pagadiak baso mix- toak bihurtzen direla.

Kantauriko isurian sute arriskurik ez udan

Euskal Herriko lurraldea osatzen duten 2.063.700 hektareetatik, 683.949, hots, %34a, baso-masak dira. Lurralde historikoetan zehar honela banatuak: Araban 108.042, %35,5; Bizkaian 126.228, %57,1; Gipuzkoan 118.850, %59,5; Nafarroan 303.829, %29,2; eta Iparraldean 27.000, %9,1. Datu hauen arabera, hiru taldetan sailkatuko genituzke eskualdeak: batetik Iparralde, baso kontuan eskasen, bigarrena Nafarroak eta Arabak osatzen dute, eta hirugarrena Bizkaia eta Gipuzkoak. Aipatu, azken bi lurralde hauetan, intsinis pinuaren kopurua %68,72 eta %49,67koa dela, horietako baso autoktonoak Araba eta Nafarroakoak baino murrizagoak direlarik.

Kantauriko isuriari dagokionean (Gipuzkoa eta Bizkaia barru), mendi eta basoak musker, berde ikusten dira uda partean, berezko suterik apenas ematen delarik sasoi honetan. Hau honela, su txinpartak udazkena aldera piztuko dira paraje hauetan, bertako landare-masa sikatzeko den sasoian haiz zuzen. Aurtun bada nahiko beldur, uda euritsua tokatu dela eta, udazkenerako egundoko landaretza espero bait da. Mediterraneo giroko Araba eta Nafarroan aldiz, iberiar penintsulan bezalatsu ematen dira suak, udan.

Eragindakoak gehientsuenak

Gipuzkoan eta Bizkaian beraz, ez dago ekainetik iraila bitarteko suteez asko kezkatzerik. Halere, eta udako eguraldia lehorra nozitzen den parajeetan hamaika bazter kiskalduko da, aurrerago argituko ditugun beste zenbait faktoreekin batera ingurugiroaren desertizazioa larriki areagotuz. Arras kezkarri bilakatzen da guzti honen erdian, berez ematen diren suteetarik landa gehientsuenak eragindakoak direla jakitea. Espainiar Estatuko datu ofizialek argitzen digute lehen esandakoa: 1976tik 1985a bitartekoetan, %39an ez da zergaitia argitu; %29a eragindakoak izan dira; eta %25a kaletarren (hiritarrena, nahi izanez gero) ajolakabekeria. 85ean, 469.426 hektarea erre zela esan, Europako Elkarteko 10 nazioetan bezainbat! Fernando Prieto biologoak dioenez gainera, «estadistiken arabera, gehien erretako zuhaitz-mota pinua eta eukalitusa izan dira, hain zuzen ere hemen gehien ohianeztatu direnak». Ematen du pentatzekorik guzti honek.

Hego Euskal Herriari atxekiz, itsasaldekoko lurraldeetan sute txikiak ematen direla esan orohar, basoak txikiak, hektarea gutxiak bait dira hemengoak, jabegorik gehienak pribatuak eskuetan

Kantauri aldeko isuriak sute txikiak nozitzen ditu, baso txikiak, hektarea gutxiak bait dira normalean.

daudela (%82,8 Gipuzkoan eta %85,4 Bizkaian, hurrenez hurren). Barruko lurraldeetan (zehazkiago, Nafarroa eta Araba erdialdean bezala hegoaldean), suteek erabateko txikizioa dakarte urtero, zientoka hektarea errez.

Bai inkontzienteki bai arrazoi ekonomikoak medio

Ezbairik gabe, era askotako kausak aztertu beharko lirateke guzti honen aztertzeko. Berezko kausak edo naturalak lirateke guzti hauen erdian garrantzi gutxienekoak, gehientsuenetan giza-kiaren arduragabetasunaz pizten delarik su txinparta: itzali gabeko poxpoloak, zigarrokinak, botailak, beira, eta kaletik ekarritako beste zenbait hondakin direla medio hain zuzen, gauza jakina den bezala. Hauek zuzen gain, 'dominge-roek' (hitzaren zentzu osoan) gaizki itzalitako sutzarrek eta laharre eta uztondo sikatuak erreketa inkontzienteez

ere hainbat eta hainbat sute eragiten dute urteak joan, urteak etorri, uda sasoi iritsita hego haizearen abaila bizian hedatzen direnak.

Berariazkoak edo apropos egindakoak genituzke adierazgarrienak hain, zeintzuen garrantzia erabatekoa den suteen kopuru orokorrari dagokionean (gorago aipaturiko datuak leku-ko). Hauetarik, arrazoi ekonomikoak medio eginikoetan paperfabriken itzela nabari daiteke atzetik, hain zuzen ere etekin frango eskuratzen bait dute erretako pinua eta eukalitusa merke-mer-

**“ 1976tik 85a
bitarteko suteetan
%39an ez da zergaitia
argitu; %29a
eragindakoak izan
dira; eta %25a
kaletarren
axolakabekeria ”**

kean erosiz, lehen adierazi bezala gehien erretzen den zuhaitz-masa dela. Bai Catalunyan bai Galizian gauza frogatua da paperfabrikek zenbait sutetan parte zuzena hartu dutena, Euskal Herrian aldiz holakorik frogatu ez bada ere. Aspaldiko kontua dira bestalde, kontrabandistek (Zarautz inguruko mendietan kasu, Galizian ere halakoak sonatuak izan dira) Guardia Civila leku batera bildu eta beste muturrean kontrabandoa egiteko eragindakoak. Base-ritarren artean ere, bata besteari mendia erre diotena ez da atzo gaueko kontua. Antton Gomez, Aiako basozainak, beste kausa bat kondatu digu: «*artzain batzuk, nik dakidala, ganadua sartzeko eragiten dituzte suteak, Mendizorrozt-en kasu gertatu den bezala*».

Pinuak, ugaltzeko sua beharrezko

Antton Gomez-ek botatakoaren araber, Hego Euskal Herrian 128.374 hektarea betetzen duten pagadiak nekez erretzen dira, «*ze berez nahiko kokagune freskoa bait da berea —argitu digu—. Hariztia ere (kandugabe eta kandudunak batera 19.879 hektarea) beste zenbait zuhaitz-masa motekin alderatuz gero zaila da erretzen*». Pinua da halere (intsinis pinua, pinu gorria eta larizioa guztira 244.225 hektarea), bere azal lodi eta gogorrez suari beldurrik ez dion bakarra. Anttonek erizten duenez, «*zuhaitza bera akabatzen asko kostatzen da, normalean azala besterik ez zaiolarik erretzen. Gainera, oso kontutan hartu beharrekoa da, pinu insignisak, bere zonalde naturaletan sua be-*

Beste zenbait faktoreekin batera ingurugiroaren desertizazioa larriki areagotzen dute suteek.

harrezko duela ugaltzeko, hots, landaretza txikia erabat desagertarazita konpetentziarik gabe jartzen bait da zerura begira».

Sua, sua datorrela...

Sute bat gertatzen dela eta ze nolako azpiegituraz orniturik gaude? Azpiegitura motza, Gipuzkoan batipat, errealtate honek garrantzia gutxi bait du eta udazkeneko bi aste soilik izaten bait dira bereziki kezkarriak. Diputazioaren esku dauden herriz-herriko baserritarrez osaturiko koadrilak batzuren esku dago mendien kuidoak. Ez dago talde finkorik beraz Araban eta Nafarroan bezala, egia bada ere hauetan arazoa larriki areagotzen dela uda partean, eta suteek berebiziko kaltea suposatzen du-

tela. Kostaldeko sute txikien aldean besteek infernuko hauspoez haizatuak bailira erabat txikitzen dituzte han hemenka lurralde zabalak, denbora luzerako den-dena galduz.

Burdinezko makila luze batez sua borrokatzen aritua da Antton behin baino gehiagotan. Badaki bai zer den bai garren aurretik korrika aritzea. Gorritz jantzitako hainbat tontor diferente korritua jada, plangintza zehatz baten falta argi nabari du Anttonek. «*Ez da gauza bera Arabako Errioxa eta Aialako arana kasu edota demagun Gipuzkoan Mendizorrozt eta Leizaran aldea. Bakoitzak bere berezitasunak ditu eta askotan Espainiar Estatu mailan antolatzen diren kanpaina badirudite gehiagoko pentsatuta daudela Andaluzia edo Galiziako jendeari begira. Udaletxeek nolabait beren gain zehaztu beharko lukete ardura hori*», gero gainera ondo dakusa egun baliatzen den mendietarako normatiba erabat zaharkitua dagoe eta aldatu beharko litzatekeela.

«*Halere, hemen dena berde berdea dago eta lasai gaude oraingoz*» izan dira bere azken hitzak. Apenas hasi berria den uda berotzen bezala lehortzen doan heinean antzemango dira estraineko keak batetik bestera mugitzen, eta urtero bezala, beltzez jantziko dira sasoi batean hain eder eta polit ezagututako parajeak. Hainbat interes ilunek indartuko dute garra.

LOREN ARISTI

“Gehien erretako
zuhaitz-mota pinua
eta eukalitusa izan
dira, hain zuzen ere
hemen gehien
ohianeztatu
direnak”

1901ean Lezon jaioa, gaztetatik elizako koruan hasi zen kantari, Donostiako Kontserbatorioan jarraitzeko gero, organoa, pianoa eta konposaketa egiten. Organoa da, hamaika sari jaso dituen gizon honen espezialitatea. Bere obrarik goraipatuena berriz «Buen Pastor-i triptikoa», zeina 1954ean estreinatu zen hain zuzen ere Buen Pastor-eko organo berriaren sonaz. Meza galanki eginak ditu bestalde, horietarik bi «Gure Meza» eta «Herriko Meza» direla. Pelikula pare bati ere jarri die musika (1943ko 'Pakearen hegala' kasu), guzti honez gain habanerak inork baino txukunago egiten dituelarik. Konpositore euskalduntzat jotzen du bere burua, eta ur haundietan bezala txikietan mugitzen badakiela dio. Genio biziko pertsona bera eta inspirazio haundikoa da Tomas Garbizu.

Tomas Garbizu: «Ni naiz musika euskalduna egiten duen bakarra»

GALDERA: Zertan zabilta orain?

ERANTZUNA: Lan txikitan. Operak eta kantatak egiteak denbora asko kentzen du eta... Baina gainerakoan ez esan neri ze egiten dudan. Akaso gaurtik biharkora zortziko bat eskatuko didate. Batek daki.

GALDERA: Zortzikoari buruz teoria-
ren bat edo badaukazu, ezta?

ERANTZUNA: Beno, ni txistulariekin eta, aspaldi nabil. 33an ja piezak idazten nizkien, oraindik ere etortzen zaizkit honera. Azken aldi honetan txistularientzat atera den materiale guztia nerea da, dena, eskritura eta doinuak. Jende batek igoal usteko du ni orain hasia naizela, baina ikusi...

Zortzikoa ez da euskalduna, euskalduna bada musika euskalduna eginez gero. Nik eskribitu nezake zortziko flamenko bat, konpasa ez da nahikoa, mamia behar du izan euskalduna. Batzuk diote 5/8 airea duelako ba, bai, baina 5/8 konpasa besterik ez da! Kanpoko askok dute 5/8 konpasa, baina ez euskaldunek, zarzuela egiten duten gehienek ere.

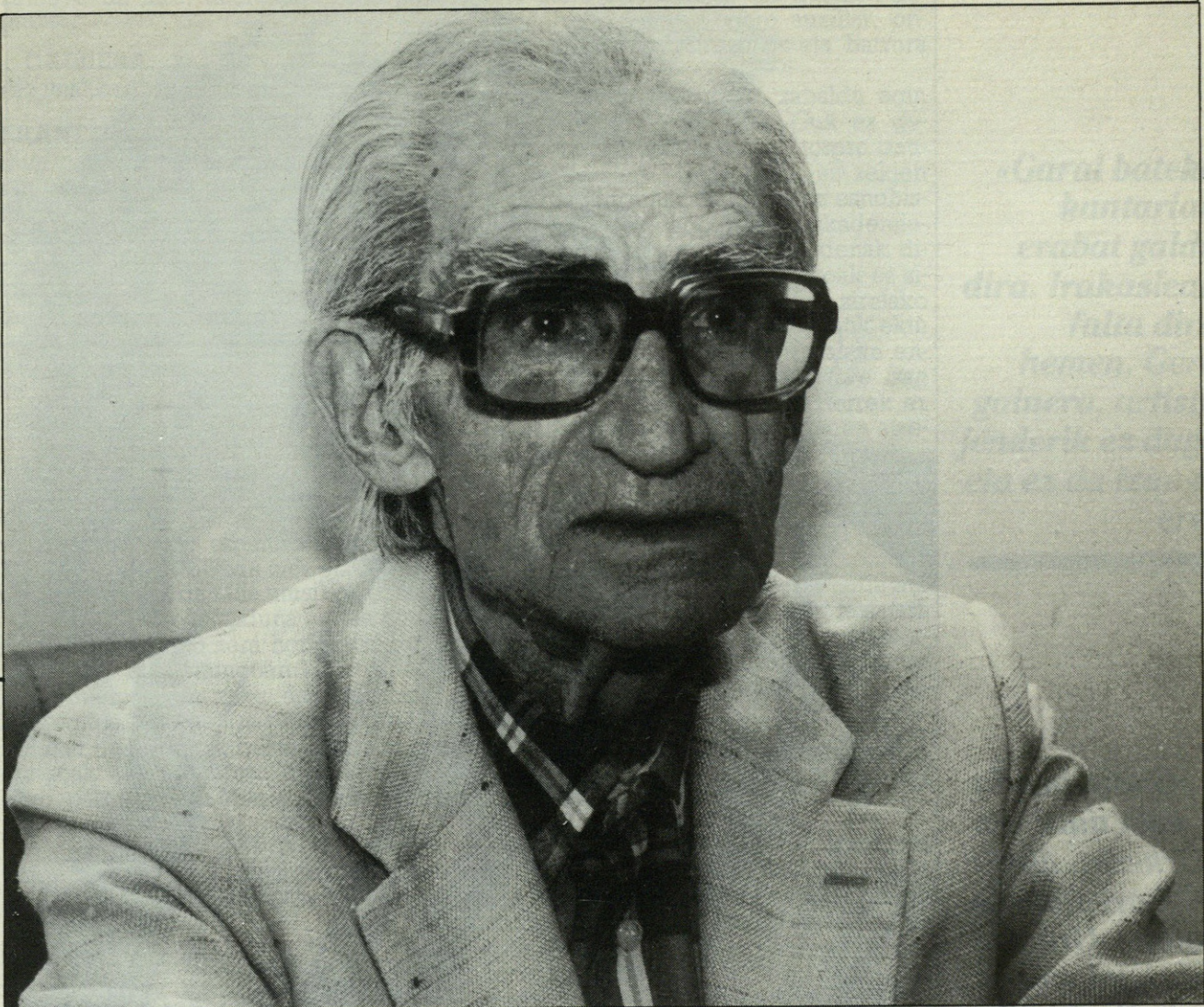
GALDERA: Eta zuretzat zein da musika euskalduna?

ERANTZUNA: Ni. Ni bakarrik. Beno, nik ez dakit esandakoa egia osoa ote den baina ez da errezkeria, nik uste dut ez direla asko. Nik egin dut elizako musika euskalduna... Horregatik esan dizut ni naizela euskalduna, besteak ez ditut ikusi. Santa Ceciliako zuzendariak beti esaten du: «musika hau Tomasena da, musika euskalduna».

Askotan galdetzen da, non datza euskal musikaren esentzia? Batzuren eritziz, «nahikoa da euskadun izatea musika euskalduna egiteko». Orduan, «nahikoa al da hemen jaiotzea euskaldun izateko?». Ez, musika euskaraz egiteko erreztasun bat behar da, euskarak ematen dizkion gorabeherak, biribilketak, eraso horiek, doinu eta entonazio hori barrutik sortzen den zerbait delarik. Zera esan zidan batek lehengoan: «Guridi ez da euskalduna, Parisen ikasi zuen eta...». Orduan Escudero ere ez, Usandizaga ere ez, ni ere ez naiz euskalduna. Begira, ni hogeitaz Madril ibilia naiz, eta horregatik ez naiz euskaldun? Behar du egin, euskal musika egin eta izan, izan... ez gaur hasi euskaldun izaten.

GALDERA: Zer egin zenuen 20 urtez Madril?

ERANTZUNA: Gustora pasa nituen urte horiek. Denbora luzez frantziar kontsultexean aritu nintzen organoarekin lanean. Kontziertu asko entzun nuen, asko ikasi.

Benabente eta horiek, Guridi, Soroza-bal, han ezagutu nituen. Gogoan dut ere hemendik jende asko joaten zela hango errebistak ikustera. Han bizitza gogorra da, nik beti esan dut Madrilen hemen baino askoz ere lan gehiago egiten dela, kalean ibiltzeko bai baina...

GALDERA: Aita Donostia ez al zenuen ezagutu?

ERANTZUNA: Hori gutxiena. Aita Donostia ez da behin ere hemen ibili, Lecaroz-en, Bartzelonan edo Frantzian ibili izan da. Ni gutxi ibili banaiz musikoren batekin «vade retro» e! Horrek esan nahi du ez dela nere bidetik ibili, eta Aita Donostia ez da sekulan ibili nere bidean.

GALDERA: Eta Ravel?

ERANTZUNA: Ezagutu nuen. Neri asko gustatzen zait. Begira, asko eta asko mintzatu dira Ravelen musika euskalduna zen ala ezezko horretan. Ziburun jaio zen, baina ez da asko Ziburun jaiotzea.

Ni usotegian jaio izan banintz ez nintzateke usoa izango, Garbizu izango nintzateke. Nire ustez, ezin daiteke esan Ravel euskal musika denik, gainera berak esan zuen ez zuela nahi printzipioz, ez zituela euskal gauzak ukitu nahi. Ravel oso frantsesa da musikaz, eta bi edo hiru hitz euskaraz jakitea ez da nahikoa.

Baina Frantzian bizi behar da, e! Eta hemen ere bai. Nik Frantzia ezagutu nuen, han bizitu nintzen eta haientzat Euskal Herrian jaiotzea «pecata minuta» da, eta Ravelek oso garrantzi handiko musika frantsesa egin zuen, eskola frantsesaren adierazgarrienetakoa delarik.

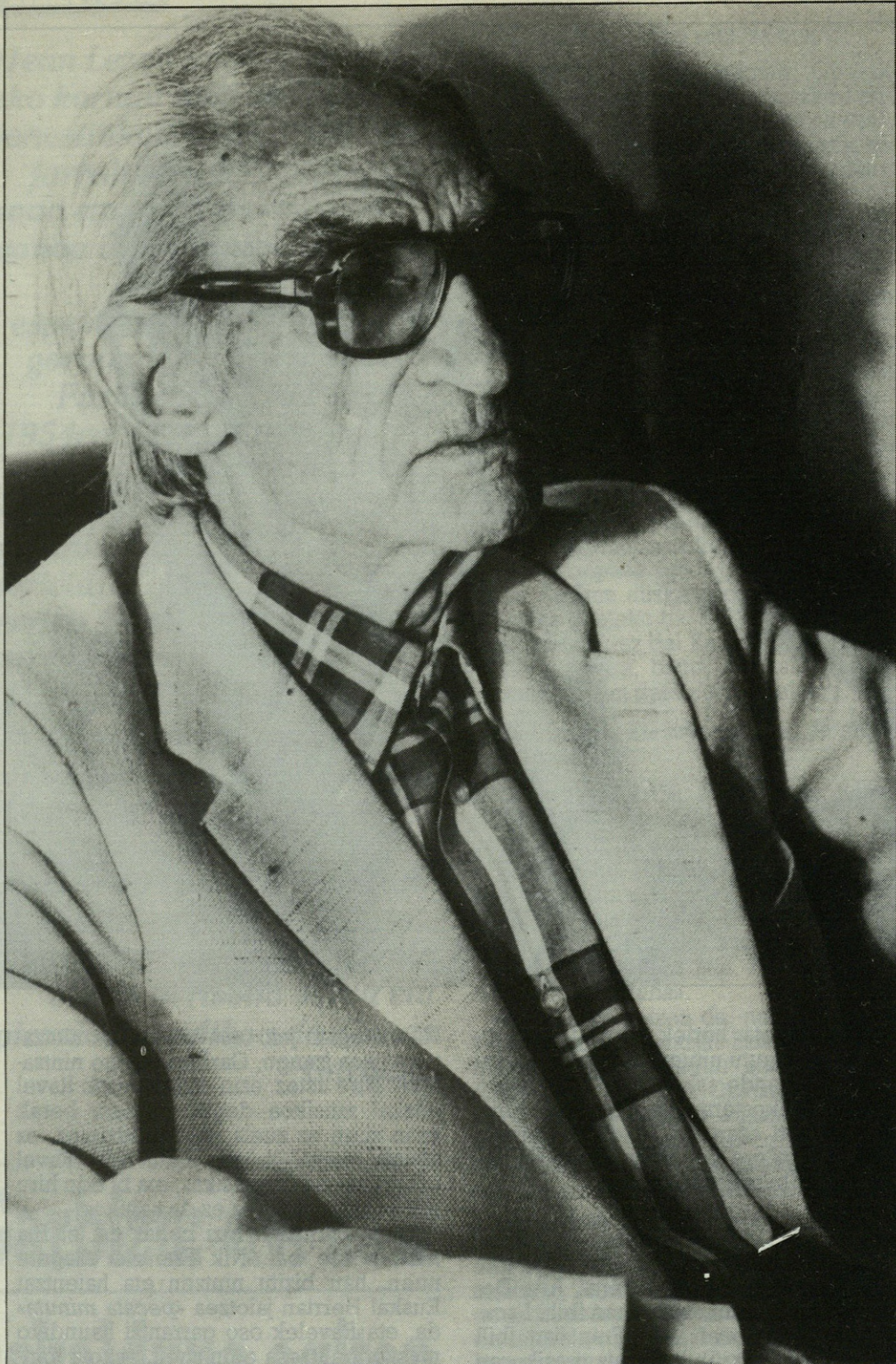
Ravel ez dugu asko aitatzten hemen, baina ez zuen hemengo obrarik eta! Raveli Euskal Herriak ez dio goratu behar. Ravel mundu guztian goratua dago.

GALDERA: Kantuan eta, lehen garai bateko Amilia eta...

ERANTZUNA: Galdutako egin dira. Irakasleak falta dira hemen. Gero gainera ar-

«Garai bateko kantariak erabat galdu dira. Irakasleak falta dira hemen. Gero gainera, artista jenderik ez dago eta ez da izango ere»

**«Goitik hasita
egin nahi zen
Orkesta, dirua
barra-barra
boteaz. Orkesta
hori gainera ez
da Euskadiko
Orkesta.
Esentzia galdu
da»**

tista jenderik ez dago eta ez da izango ere. Zera esaten da hemen: «*artistak duen salida bakarra irtetea*». Orain Madrilen eta, ikasten dute kantatzen. Begira, guzti honen adierazgarri den parabola bat kontatuko dizut: nere lehengo mediku zaharrak, behin gaiso nengoela, nere gaisotasuna zein zen bazekiela eta Madrilera joateko esan zidan. Ulertzen?

Arkitektuak onak badira hemen, artistarik berriz ez da aterako orain. Jende kaskarra dago, eta kamuflatuta gainera. Abangoardismoa deituriko horretan. Zer da azken batean abangoardismoa? Gure denboran banaka-banaka ateratzen ziren artistak, zerbaitegaitik izango da. Orain musikari gainetik ipintzen dioten soineko horren azpian artista kaskar de-

zente dabil aizu, abanguardismoa egiten.

GALDERA: Zu bezalako batek zer dio musika abangardistaz?

ERANTZUNA: Begira, askok esaten dute hemendik denbora gutxira ganbaran ustelduta geratuko dela gure musika. Ez, ez da ustelduta geratuko. Nik maite ditut gauza berriak aizu, baina ez erotu mesedez, ez azpiratu beste musika guztia. Ikusiko dugu bai noraino joaten garen arraunean.

Nere kasuan berdin egiten dut musika arina eta goikoa, sakona. Nere eskola ez izan arren lau habanera irabaziak ditut; oraindik segitzen dut honetan, aspertuta nagoelako egia esan. San Fernin-en kantua ere neronek egin dut, letra neronek jarrita gainera; gero 7 meza ditut Batikanoa hasiz geroztik euskaraz eginak, kantatak, organorako piezak... Ni ur haunditan ibiltzen naiz eta ur txikitzen ere bai, hori da zaila musikoarentzat.

Gure musika euskalduna egiten dudanean garai bateko zera hori jartzen dut partituran eta oraingoarekin txertatu. Zaila da musikan asko dakienarentzat hori egitea, ze lehengo zulotik atera behar bait du pieza eta beste aldera jo, lehengoak ahaztuz. Meza egin igoal eta gero pasodoblea. Musiko iaioa behar du izan, inspiraziokoa...

GALDERA: Nola ikusten duzu Euskadiko orkestra? Zuen obrak ateratzen al ditu edo?

ERANTZUNA: Dirua hasi zen hemen dantzan goitik hasita orkestra egin nahian «*etxea lehitik behera boteaz*», euskaldun berri batek esango lukeen bezala. Esentzia galdu da. «*Como pasa el verano*» Arbizuren lanarekin hasi ziren, eta orduan ere eritzia eskatu zidaten Euskadiko Orkestaz. Eta nik parabola batez gaur zuei bezala: zera, behin Bartzelonan izan nintzen Real Madrid eta Barcelonaren arteko finaleko partidua ikusten. Arozamenarekin nintzen orduan, eta partidua bukatzean, galdera hau egin zioten: «*Zer iruditzen zaizu Real Madrid ekipoa?*». Eta berak, «*euskal ekipa hoberena*». Orkestarekin berdin, ez da Euskadiko orkestra. Jornalak eta haundiak! Jendea hortik doa, irabaziko ez balitz ez lirakeke horrela airtuko. Izpiritua erabat usteldua dago. Ni ez naiz ez Euskadiko Orkestari eska joango.

GALDERA: Zertan da musikaren irakas-kuntza?

ERANTZUNA: Kontserbatorioan, orain, kontratatutak eta holako asko daude. Kontratatua nik badakit zer den, «*Lehendabizi uraz hartzen zuen ardoa, gero*

urik gabe eta azkenez ura bezala». Lehendabizi kontratuz, gero auxiliar, ondoren oposizio murriztuak eta barrura zuzen-zuzen.

Esnobismo asko dago, zabaldu egin da jendearen bizimodua. Guk ez genuen ezer ez, nik ez nekien torero izango nintzen ere. Nere amak ez zekien musika nintzenik. Egun berriz esnobismo berririk ez dago, musika akademiekin berdin, esnobismo asko, denak diruaren atzetik. Lehengo musikoak ez ziren hortik joan, elizan eta, ohitu zirelako eta gurasoengandik jasotakoagatik ekin zioten, orain eta gaur berriz halaxe entzuten ditut gazteak: «*konpositore izan nahi dut*». Zakurraren putza! Horrek ez du ezertxo ere izango, ze diruaren atzetik bait doaz, eta asko honela.

GALDERA: Gazteen eskutan trikiti soinua aldatzen ari dela eta, ze eritzi daukazu horretaz?

ERANTZUNA: Ez naiz ni festa horietara joaten, bestela ere ni ez naiz festatara joaten, ni gutxi ikusiko nauzu musiko artean eta. Aizu! nere 87 urterekin ez dago ibiltzerik. Ni ibili ez, eraman egiten naute.

GALDERA: Sari mordoa jasota izango duzu honezkero. Zeinek eman dizu poz haundiena?

ERANTZUNA: Inork ez. Nik irabaziko dudalako asmoz joaten naiz beti. 30en bat izango ditut gutxienez, ohea beteta daukat, azkeneko omenaldia San Pedron egin zidaten eta ez dakit ja non sartu emandakoak, tokirik ez... Neri beti iruditzen zait irabaziko dudala, baina beti besteak egindakoa hobe iruditzen zait. Halaxe ibiltzen zait jendea, «*Aupa Garbizu, beste baten bila!*», eta nik berriz, «*Ezetx ba, neri futboleaz bezala gertatzen zait: penaltia bota behar duenak aitaren egiten du eta porteroak ere bai*». Ni ez naiz batere harroa gauza hauetan, premiorekin bat jasotzen dudanean eta, hiru edo lau egun igoal egoten naiz kalear azaldu gabe.

GALDERA: Gauza bitxia bezala, eta bukatzeko, Franco gertu samarretik ezagutu omen zenuen?

ERANTZUNA: Ni egona naiz Francoren ehizaketetan. Baina ez diot aurpegia ikusi e! Luis Mariano pianoz laguntzera joan nintzen. Jotzen ari ginela denak lurrean etzanda ikusita halaxe esan zidan Luis Marianok haserre ezin eutsi zuela: «*ez nator gehiago, sekula santan ez*», eta nik ondotik «*Ni ere ez*» esanda hanka egin genuen.

INAKI URIA
LOREN ARISTI

«Garai bateko kantariak erabat galdu dira. Irakasleak falta dira hemen. Gero gainera, artista jenderik ez dago eta ez da izango ere»

Kristo Aurreko 1. milurtean
koka ditzakegu
monumentu hauek

«Cromlech»ak,

gure mendietako

kanposantu zaharrak

Aralar eta Aizkorri mendizerretan ibiltzen direnen artean «cromlech»ak baino ezagunagoak izango dira trikuharri eta tumuluak. Baina beste monumentu megalitiko hauek ere ez dira urriak, gure mendietan eta Pirineoen bi aldeetan aurki ditzakegularik, Leizaran ibaitik hasi eta ekialdera Oskata Bearnko bailara altuenetaraino zabaltzen bait dira.

Zutikako harriz osaturiko borobil hauek gizonaren jakinahia piztu garaia ezberdinetan. Mulisko gainako multzoari inguruko jendeak jarritako izena adierazgarria da: «Kanposantu zaharra». Nola zekiten baserritar hauek zientzia gizonen baina lehenago toki honetan hilobiratze, lurperatze edo antzeko ekintzaren bat egin zutela aspal-diko garai batean?

Gipuzkoan «**cromlech**» horiei deitze-ko erabiltzen den hitz ezagunena «**mairubaratza**» da. Hots, mairuen baratzak. «Mairu» hitza euskal mitologiako mairu edo jentilei buruz hitzegiten ari zaigu; «baratz» hitzak, berri, garai batean kanposantu edo esparru esanahia eduki zuela dirudi.

Beste multzo batzuen izenak ere he-rriaren jakinduria horren adieragarri

dira: «**Errenga**», «**Munerre**», «**Errekalko**», e.a. ez ote zaizkigu errausketaz edo erreketaz hitzegiten ari?

Pirineoen mendebaldeko fenomeno

Mairubaratz hauek Euskal Herri osoan zehar daude sakabanatuta, Araban eta Bizkaian gutxiago badira ere. Orain arte Leizaran ibaia hartu izan da mugatzat eta Mendebaldera gehiago ez zegoela esan ohi da. Baina azkeneko ikerketek oraindik baieztatze-ko dauden beste multzo batzu agertu dizkigute. Gipuzkoan bertan Igeldoko mediantan eta Aralarren batez ere.

Arabian industutako monumentu horietako bakarra mairubaratz edo «cromlech»a dela garbi azaldu da. Bizkaia-ko monumentuekin berriz zalantzak sor-

tzen dira oraindik industu gabekoekin.

Gipuzkoan, denera 23 multzo dauz- kagu 97 mairubaratzekin. Nafarroan gutxienez 71 multzo daude, 180tik gora direlarik mairubaratzak. Iparralde osoan fenomeno hau oso zabalduta da- go 170 **harrespil** (han emandako izena hori baita) eta beste 111 harrespil tumu- larrak azaltzen zaizkigularik.

“**Mairubaratz
hauek Euskal Herri
osoan zehar daude
sakabanatuta,
Arabian eta Bizkaian
gutxiago badira
ere**”

Euskal Herriaren inguruko lurraldeetan ere azaltzen dira: bai Bearnen (Frantzian), Pirineotako ibar altuetan (Ossau eta Aspe), bai eta Oska aldean ere Guarrinza deituriko tokian. Beraz harrespil, «cromlech» edo mairubaratzen fenomeno Pirineoen Mendebaldekoa dela esan dezakegu.

Argitu gabeko misterioa lurpean

Baina, zer dira monumentu hauek? «Cromlech»ak ez daude hutsak Oteizak zioen bezala. European zehar zabaldu zen lurperatze mota berri baten jarraipena dira. Errausketa, talde-ehorzketa alde batera utzita, nagusitzen da Bronztze azken garaian eta Burdin Aroko biztanleen artean. Gure mairubaratzetan azaltzen diren aztarnak (hezur errausituak, ikatz pusketak eta bar) erausketa berauen lekuko isilak dira.

Beraz, gure mairubaratzak ez dira Neolito edo Eneolitokoak eta ez dute zerikusi handirik Britainia handian edo

Bretainian azaltzen diren cromlech erraldoiekin. Azkeneko ikerketetan C14ren bidez egindako dataketekin frogatu den bezala, K.A. 1 milurtean koka ditzakegu monumentu guzti hauek (Iparraldean Erdi Aroko dataketa eman dutenen salbuespena ezik).

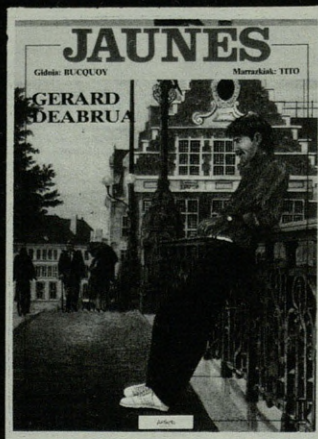
“«Cromlech»ak ez daude hutsak Oteizak zioen bezala.
European zehar zabaldu zen lurperatze mota berri baten jarraipena dira”

K.A. 1. milurtean Euskal herrian Burdin Aroaren barnean aurkitzen gara eta Indoeuropar mogimenduen eragina bete betean nabaritzen da. Bizimoduak aldatzen dira eta hor aurkitzen dugu jendea hiriska babestuetan bilduta; batez ere Araba eta Nafarroan. Ikusi dugunez lurperatze motak ere aldatzen ari dira errausketaren sarrerakin.

Pixkanaka, harrespil, mairubaratz edo «cromlech» hauen misterioa argitzen ari da baina oraindik galdera asko erantzunik gabe daude: Nola egiten zen errausketa eta zergatik azaltzen dira hain aztarna gutxi?; Hiriska babestuetan bizitzeko era berri honekin zerikusirik ba al du mairubaratzetan azaltze honek?; Trikuharrietan ehorzten zuten artzainen ondorengoak eraikitzen al zituzten mairubaratz edo harrespil horiek ohitura aldaketa baten eraginez?; Harrespil edo mairubaratzak ez ote dira trikuharri batzuk inguratzen dituen «peristalito»aren ondorengoak izango?

CARLOS OLAETXEA ELOSEGI

KOMIKIA : LITERATURA IRUDITAN

Abenturak jarraitzen du ...
... sar zaitez abenturan !

Antxeta
Argitaletxea

POSTAZ MANATU ETA ESKURATU

ANTXETAK zerbitzu berri bat martxan ematen du:
korrespondantziako salmentarena.

Nola egin ? Errexa da:

- behereko fitxa bete ta moztu,
- ANTXETARA bidal: 14 Pannecau karrika
64100 BAIONA
- 2zpa3 aste berantago liburuak etxean jasoko dituzu
- Zer abantaila du sistema honek ?**
- merkeago ordainduko duzu (% 10)
- liburuak etxean bertan hartuko dituzu
- erregulariki ANTXETAREN argitalpenen berri bidaliko dizugu

Hori guzia bestelako engaiamendurik gabe !

ESKAERA (garraio gastuak kitorik, dohainik)

HAIZEAREN BIDAIRIAK . T1 . "Neska bat untzian".....	40 lib/800 p.....
HAIZEAREN BIDAIRIAK . T2 . "Untzi kartzela".....	40 lib/800 p.....
JAUNES . T1 . "Errealitatearen mugetan".....	40 lib/800p.....
JAUNES . T2 . "Gerard Deabrua".....	40 lib/800 p.....
CORTO . "ETHIOPIKOAK".....	43 lib/850 p.....

GUZTIRA.....

ORDAINKETA MOLDEA (aukera ezazu)

- Fitxa honekin batera txeki bat igortzen dut ANTXETAREN izenagatik *
- libera/pezetakoa
- ANTXETA argitaletxearen kondura * pezetakoa diru ixurketa egitea
- agintzen diot neure bankuari:
- nire bankua/aurrezki kutxa:
 - sukurtsala:
 - nire kontu zenbakia:

- SINADURA:

HEMEN MOZTU

zenbat ale	ordain beharrekot

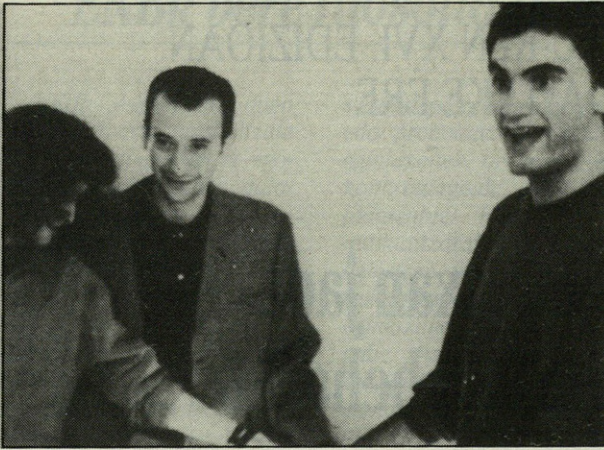
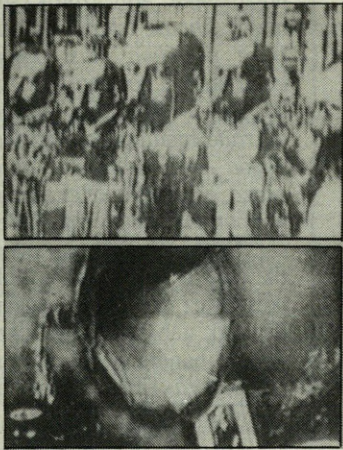
IZENA* DEITURA*

HELBIDEA*

HERRIA*

PROBINTZIA*

(* hizki handitan bete otoi)

Santiago Aizarnak «Amesgaitzak» argitaratu ditu

«Amesgaitzak» izeneko narrazio liburua argitaratu berri du Santiago Aizarna idazleak. Idazle oiar-tzuarra ezaguna da «Diario Vasco» egunkariaren kultur orrialdeetan egiten dituen kolaborazioak direla eta, gazteleraz argitaratu duen li-buru mordoa dela eta, eta darabi-len euskara ez batua ez gipuzkera bitxiagatik.

«Primitiva Casa Baroja» argitale-txeak argitaratu du Santiago Aizar-naren azken liburu hau. Aipatu ur-te bete dela argitaletxe horretan-txe plazaratu zuela erdaraz «Crí-menes truculentos del País Vasco» izeneko liburua.

38 bertsolari Gipuzkoako kanporaketarako

38 bertsolarik eman du izena Gipuzkoako kanpo-raketarako. Jakina den bezala 1989. urtean ospa-tuko da Euskal Herriko Bertsolarien Txapelketa Nagusia eta horretarako 8 bertsolari hautatu be-har dira Gipuzkoan.

Jakina da halaber Ara-ba-Bizkaiko bertsolarien Txapelketaz geroztik zein izango diren lurralde ho-rietatik aurrera pasako di-renak. Nafarroan ere ur-tero ospatzen dutenez Txapelketa ez zegoen arazorik. Gipuzkoan zer-bait antolatu beharra ze-goen eta nahiago izan da Kanporaketa Txapelketa baino.

Hauexek dira izena emandakoak: Goikolea, Iñurrategi, Izarzelai, Oiartzabal, Aristorena, Manterola, Etxaniz, Igar-tzabal, «Altzo-Txiki», «Loi-disaletxe», «Ziarda», Etxe-zarreta, «Egileor», Zebe-rio I., «Kaxeta», Soroza-bal, «Ibergun», Lopetegi, Zendoia, Elortza, Ler-txundi, Izeta (Jose Mari), Izeta (Nikolas), Rezabal, Azpillaga, Loidi, Gomez, Sarasua (Aitor), Agirre, «Anatx», «Zaldubi», Nar-barte, Manterola (J Anto-nio), Koldo Zelaia, Etxalu-ze, Lezea, Gerriko eta «Lexo».

ARTE EDERRETAKO IKASLEEK BIDEO LANAK ERAKUSGAI

“Ikusentzunak-5” Bilbon, bideoa arte-gai bezala

Uztailaren 6tik aurrera zabaldu da Bilboko San Nikolsa plazako «BBV»ren kultur aretoan “Ikusentzunak-5” izeneko bideo erakusketa. Arte Ederretako boskarren mailako ikasleek bideo-arte izeneko alorrean egindako lana erakutsi nahi dute.

Hamar bideo instalazio aurkituko dituzu San Nikolas plazako aipatu aretoan. Ba-tean ala bestean Arte Ede-rretako boskarren mailako ikasleek prestatutako hogei-ta zazpi bideo lan. Berrogei ikasle inguru aritu dira ekipo ezberdinetan bildurik hogei-ta zazpi zinta hauek presta-tzen.

Zazpi urte dira Arte Ede-rretako fakultatean bideoa espezializazio moduan lan-tzen ari direna. Pintura, Es-kultura, Marrazkigintza, Gra-batua... arte tradizionalei es-kainitako espezializazioekin batera, 1981. urteaz geroztik bideoa ere hasia da bere emaitzak ematen ikasleen artean.

Erakusketan bada zenbait gauza bitxi. Une oro arraul-tza frijitzen darakusan moni-torea esaterako, “Ohmena-je” izeneko. Bada beste muntaia bat hiru monitoren eta ispiluz osatutakoa eta “Calígula” izena duena.

Gauza bitxien artean den-bora guztian itzalirik dagoen monitore bat ETBko “txori-txo” ikur bezala duen eta monitorean pizgailua, “Nork piztu dezake?” esaldia daukalarik ondoan. Aipatze-koa da M-ak taldearentzat egindako “Jaungoiko bat ala hiru” zinta zentsuratua izan zela kasik «BBV»ko antola-tzaileengatik.

Aste honetan

UEU martxan
aurtengoz behintzat
(46. orrialdea)

‘Alfaguara’ren
iniziatiba dela eta
(48. orrialdea)

Epelde eta Iturbide
trikitariekin
solasean
(50. orrialdea)

Mundu Zabaletik
Kultura
(52. orrialdea)

BERRIKUNTZAK UEU-REN XVI. EDIZIOAN AZKENA IZAN BADAITEKE ERE

Aurtengo UEU martxan jada, hurrengoa negoziatu beharko

Uztailaren 30a arte eratuko diren aurtengo UEUko uda ikastaldiek dakartzaten itxaropen eta berrikuntza berriei, Eusko Jaurlaritzaren orainarteko jarrerak etorkiunerako zalantza eta gerriko estutzeak erantsiko dizkie.

Joan den urtean sumatuta-ko dezepzio txikia zeharo urtuz eta lehenengo inpresioa positiboa izan delarik, aurtengo Baionako ikastaroek, dagoeneko, Iruñeko ihardunaldiei bidea zabaldu diete. Larraonako Ikastegian, uztailaren 18ko eguerdian, eratu-ko den aurkezpen ekitaldiarekin, Udako Euskal Unibertsitatearen XVI. edizioari irekiera emango zaio.

Igazko xafladaren itzalpean

Gasteizko Jaurlaritzak urtero eman ohi zuen diru laguntza —UEUk sortzen duen defizita estaltzeko beharrezko sostengua bilakatzen dena— 'agortu'z gero, eta horrek bai UEU berari eta bai, batez ere, Iruñeko ikastaroei ekartzen dizkien finantziario arazo larriak eguneroko agin-mina izango delarik, aurtengo kurtsoan lotuak ditugu.

Iñaki Irazabalbeitiak apuntatzen zigun bezala, aurtengo ikastaldiak orain artekoen ildoan garatuko direla esan

behar. Matrikulaketari baga-gozkio, honek 400 inguruko lagun bildu ditu honez gero, denetara, irakasleak eta mentuzko matrikulazioak kontutan hartuz, 550en bat lagun bildu daitezke mintegi hauen inguruan. Baita sail banaketan ere, ohizko gai egituraketarekin topatzen gara; behar bada aipatzekoa dugu medikuntza ikastaroaren berreustea, nahiz eta us-te bezain arrakastarik ez lortu nonbait.

Gauzak horrela, gerrikoa estutu bitartean eta egoera zail honi irtenbidea eman nahian UEUkoek negoziaketari ekin diote.

Dirueza baino, filosofia kontrajartze bat

Peral jaunak, Unibertsitate Arazoetarako sailburuordeak alegia, Eusko Jaurlaritza edota Hezkuntza sailatik ez zela sosik aterako eta hortik aurrera diru arazoak UPV-EHurekin konpondu beharko zirela adierazi zuten, UEUkoek UPV-EHurengana jo zuten arazoa

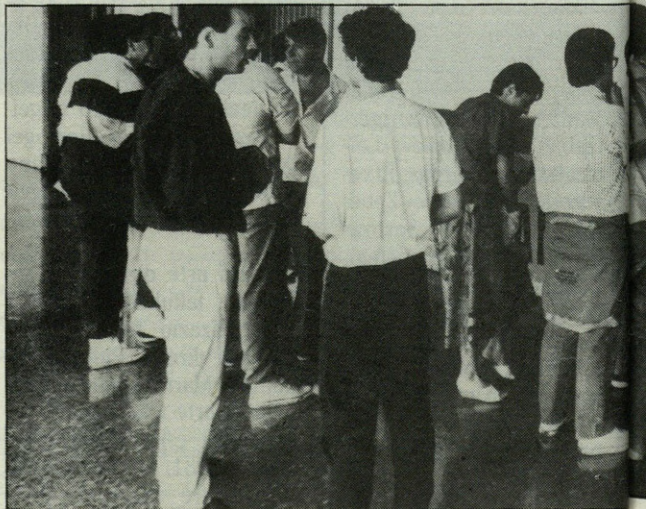
planteatuz, «hasiera batean pentsatzen genuen problema haundirik ez zela egongo diru hori lortzeko, egon zitekeela formulazio problema bat, alegia hori nondik nora bideratu, baina filosofia konturik ez zela egongo» azaltzen digu Irazabalbeitiak.

Halere, tartean, filosofia prolema hori sortu zen. Hots, UEU den eta dagoen bezala, UPV-EHUK ez du UEU finantzatzeko asmorik. Izan ere, UPV-EHUK planteatutako irtenbidean, UEUk dituen helburuak ez dira isladatzen: «batetik egiazko euskal unibertsitatea, euskaraz egingo duena, bestetik Euskal Herri osoko jendea bilduko duena eta azkenik euskal unibertsitari eta unibertsitatea utzi dutenen topaleku bat izatea». Hortaz, UPV-EHUK proposatutako alternatiba, UEUkoek, desegokitzat jo zuten.

Egoera lasgarri honi konponbide bat eman nahian UEUk Hizkuntz Politikarako Idazkaritzarengana jo zuen, nolabaiteko argi izpirik somatuz, «haien eskutik oso jarrerara positiboa ikusi dugu, baita arazoa konpontzeko bidea eta artekari edo koordinatzaile moduan lan egiteko gogoia ere, nahiz eta gure arazo ekonomikoa ez duten konponduko» hain zuzen. Beraz, Hezkuntza sailaren eskutik eta UPV-EHUKen bidetik ikusten ez den jarrera positiboa hori, nabari daiteke idazkaritza honetan; «gizon ororen papera» UEUko zuzendaria dion bezala.

«Datorren urtean...», negoziazioak esango du»

«UEUk badauka urte bete bat irauteko ahalmena», aurtengo —bai Iruñekoa bai Donostiakoa, bai Bilbokoa—, soilik kamutur guztiak lotuak daude, zenbait udaletxe eta erakunde pribatuk beraien laguntza eskaini baitute, izan ere. Urte bukaeran ospatuko diren Bilboko ihardunaldiak alegia, bertako Udaletxeak, azal dutako harrera ona dela eta, eratuak izango dira. Baigaita lehen aipatutako zenbait udaletxeren eskutik ere ikasleentzako beka sistema babur antolatu da. Lankide Aurrezkiak babesten du ere («Herriaren herri» kanpainaren barnean) egunero ospatuko diren ekitaldi osagarriak; alegia antzerkia, jazza kontzertuak, bertso saioak, etab. Nahiz eta oso tamainakoa ez izan, Na-

farroako Gobernuak bere di-
ru aportapena ere zabaldu
du.

Orain negoziaketa horri
entsi beharko dio UEUk, na-
hiz eta orain arte kontrako
jarrera bat eta UEUk propo-
satzen duen unibertsital siste-
marekiko muzinik besterik
ez jaso Jaurilaritza aldetik.
Hala eta guztiz, Irazabalbei-
riak (konstatapen materialak
ez dituen arrazoiak emanez
edo), egoera ilun honetan
kusten ditu zenbait argigarri,
pentsatzen dugu sortzen den
problema filosofiko hori kon-
pon daitekeela, denbora era-
mango duela, hilabeteetako
kontua izan daitekeela, bai-
na esperantza badut Jaurlari-
tza modu batera edo bestera
akordio batera ailegatuko de-
la UEUren lana finantziazte-
ko, ez dakit nola eta ze bide-
tik, baina lortuko dugula uste
dut. Airean somatzen dudala-
reko nonbait, datorren urtean
dugula.

Aprobetxatu beharko, be-
araz, aurtengo topalekuak,
nizan ere diru kalapita lotsaga-
riok udako ikastaroen eta
UEU beraren izatea kolokan
jarraituzakete. Bestalde, da-
torren urterako egingo den
jagien, eta 10 urteetan zehar
teginiko lanaren errebisio eta
erreflexioak, «etapa baten
abukaera izan daiteke, egitura
eta antolamendu guztiak al-
tazatuz doaz urteetan zehar,
nil egingo lirateke..., gai be-
rietara moldatu behar», be-
rikuntzak ekarriko dizkie
udako ikastaldi hauei.

JOXAN OIZ

EKBk bere filosofia finkatu nahi UEUn

UEUk eskaintzen duen marko aparta, euskaltzale makina bat eta fetxa ego-
kiak, aprobetxatuz; dato-
rren larunbatean EKBk be-
re II. Batzarre Nazionala-
ren bigarren zatia ekingo
dio.

EKBk, Euskal kulturaren Batzarreak, defenditzen duen euskararen normal-
kuntzarako egin beharreko plangintzaren —instituzioek plangintza horren ar-
dura eraman behar dutela-
rik eta herri mugimenduak,
bai diseinuan bai aplika-
zioan, parte hartzailea iza-

sierako planteamendu bat,
edo probokatzeko ditugun eginkizunak, orokorrak eta konkretuagoak, arloz arlo planteatuz; halaber, normal-
kuntzarako plangintza aztertzen da, beti EKBk be-
rak prozesu horretan duen eginkizuna aipatzeko utzi gabe. Azkenik, hirugarren-
ik, aurreko balorazio hori eginda, EKBren lan progra-
ma azalarazten da, txostenaren beste arlotan konsta-
tatutako egoera hori ikusita eta epe labur batera EK-
Bren lan ardatza edo erizpi-
deak finkatuz.

konsideratuz, eragiteko alegia, ez zela debate horri, hizkuntz politikakoari, bu-
kaera edota amaiera eman-
go batzar horretan; aurkez-
tutako txosten horren deba-
tearen bigarren zatia beste batzarerako utziz. Horrela,
topo egiten dugu datorren larunbatean, hilak 23, goi-
zeko 10,00etan eta goizez soilik, Iruñean, UEUn, era-
tuko den bigarren biltzar honen bigarren zatia erekin,
non arestian aipatutako hizkuntz politikarako txos-
ten horretaz eztabaidatuko den.

nez— oinarriak, herri mugimenduaren ikuspegia isladatuz, finkatu eta gero; martxoan egindako II. Batzarre Nazionalak bezain-
bat beharrezkoa diren hizkuntz politikarako planteamenduak eztabaidatu eta maingaineratu zituen hizkuntz politika gai monografikoa zuen txosten batez—gai honetaz eta data hori arte burututako zenbait 'txosten txiki' bilduz—.

Biltzar honek, baita herrietako batzordeak eta 'Bateginik' kanpaina gaiak jor-
rratu zituelarik, bazuen ha-

Txostenaren nondik norakoak

Beti maila orokor batean, proposatutako txosten honek, nolabait, hiru atal nagusi ditu: alde batetik balantze diagnostiko bat aurkeztzen da, euskararen gaurko egoera eta euskararen aldeko burruka beraren egoera isladatuz. Bestalde, hizkuntz politika bera izenburua edo duelarik, atal honek euskararen normalkuntza prozesuaren aztertzen du, normalkuntz prozesu hori, artifizializat

Eztabaidarako marko bat

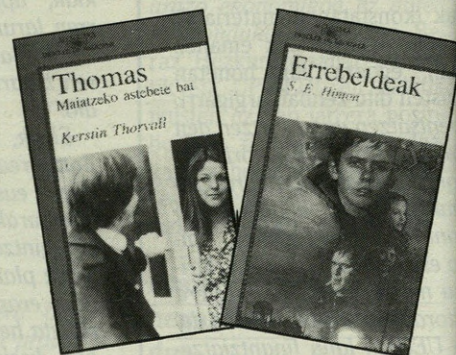
Oinarrizko puntu batzuren inguruko jarrera bat isaldatzen duen txosten honek EKBren filosofien isladapen izan nahi du, aurrerapausu eta posizio argitasun bat suposatuz, eztabaidak eta debateak leku garrantzitsua dutelarik.

Aipatu dezagun azkenik, UEUren ihardunaldien egitarauen eskutik EKBkoek Soziolinguistikako ikastaro bat antolatuko dutela.

JOXAN OIZ

«ALFAGUARA» KANPOTARRAREN EUSKAL EDIZIOEN KRITIKA NAHIZ DEFENTSA SUTSUAN, LAU IDAZLE PLAZARA

Argitaletxe etorri berria dela eta konpetentzia eta diskusioak piztu

Lehenago ere izan da erdal argitaletxerik, bere euskal saila irekitzen saiatu denik, baina ez, gaurdaino behinepein, «Alfaguara»k gazte literaturan ekin berri duenaren adinako indarrarekin. Ez da oraingoxeko kontua, urratu da, deslotu itxura berriz, betidaniko polemika.

«Alfaguara-Desclée de Brouwer» argitaletxeak gazte-literatur kolekzio bat iragarri, eta momentuz, narraziozko lau titulu plazaratu ditu. Atzerriko idazle prestijiosuak euskarara itzultzen dira. Itzulpenak, onaren izeneko. Erosgaiak garestiak, agian. Aurkezpenak egiten dira, adierazpen polemikoak isuri. Horren erreakzioz, euskarazko literatura salgai ote dagoeneko galderak nonbait. Euskal kultur mundua aztoratzen hasten da beste behin.

«Alfaguara»ko euskal saileko aurpegi publikoa den Jon Juaristik —beste bat izan behar omen zuen hasieran, baina behin-behinekoa aproposagoa izan nonbait estatuari begira, iturri ofiziosok diotenez—, hau dela eta ez omen du inolako kontzientzia txarrik eta dioenez, konpetentzia pizgarria suertatuko omen nahitaez bertako argi-

taletxeentzat. «Alfaguara»k 'komunikabide guztietara igorri bide dituen' azalpenak iritsi ez badira ere, denetatik entzuteko parada izan dugu, baita samin antzekoak ere, gure zundaketarako mintzatu direnen partetik.

Salneurrien ipuin garestia

Konpetentziara, «Elkar» argitaletxeko Joxean Ormazabalengana jo dugu lehenik, ea merkatu legeak argitzen ote dizkigun. «Hor daude beraien produktoak, oraindik ikuskizun, hasi besterik ez dute egin. Uste dut argitaletxe espainol honek liburu oso onak dauzkala bere bilduman. Beraz, aukeraketa txarra denik ez dut uste esaterik dagoenik. Bestetik, itzulpenak nola egiten dituzten, zein erizpideekin, nortzuk itzultzen dituzten, ea kontutan

hartzen duten liburu bakoitza norengana dihoan —gazte, gaztetxo edo ume—. Faktore guzti horiek kontutan hartu eta gero, denborak emango die arrazoi ala kendu. Beharbada, kontu batean ez dute asmatu, eta da salneurrian. Liburuak erostera ohiturik dagoen hemengo irakurleagoarentzat oso garestia iruditzen zaio».

Merkaturik izango ote dute? —galdetzen dio bere buruari—. Hori faktore askoren arabera dago: ze eratan sartzen den, zer arrakasta izaten duen... Agertu berria jendearen artean nola 'erortzen' den da erabakiorrena. Hortik aurrera, inizatiba bera zilegizkoa ote den ala ez... «hotz-hotzean ikusita, bada bai, dudarik gabe zilegi dela. Esan dezakeguna, orain dela 5-6-10 urte, gaur baino pre-

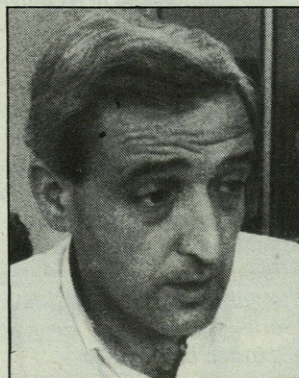
datu».

Argitaletxe espainiarrak estrina autore eskubideen baietza agindu bezala ezezkoa eman zion gero «Elkar»i, itzulpen lanak eginda gero. Ez besteei utzi ez eta beraiek erabili, lau bat urte bitartean «Alfaguara»k autore eskubideak erreserbatu egin ditu. «Hala ere, liskar memoria txar eta ezinikusi guztien gainetik, aterako balute produktua jatorra, beno, egiten duenak egiten duela positiboa izango da».

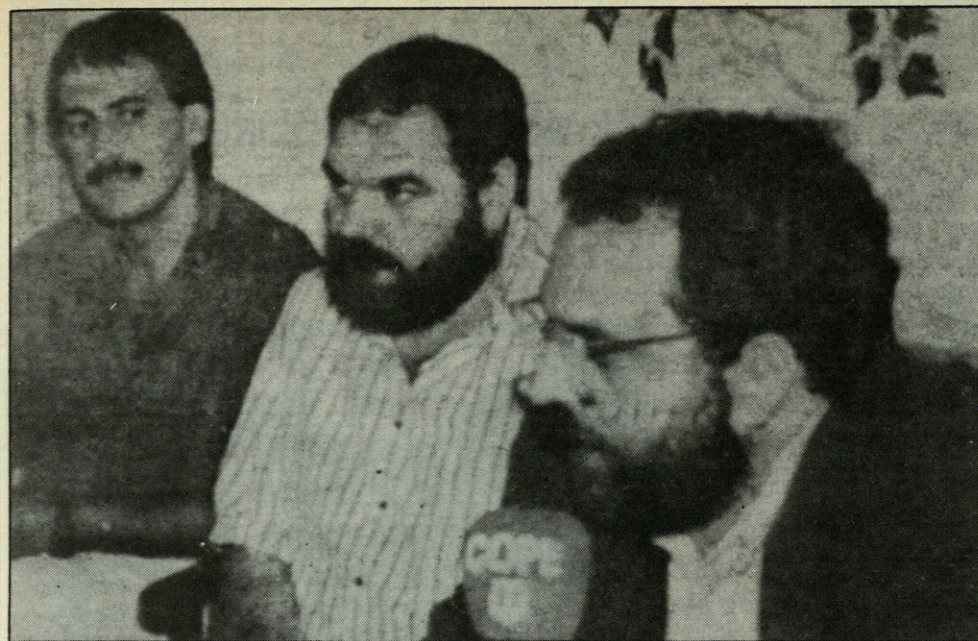
Desenbarkoa diruaren arrimura

Anjel Lertxundirekin behin hizketan jarrita, azken orduko informazioz egiten duela, baina bere balorapena egin arteko onik ez du izan. «Aratzoa, emaitza literarioa izango da, kalitatezkoa suertatzen den ala ez; baldin eta kolekzioren bat ematen badute, itzulpenak egokiak baldin badira, egiten duten hauetaketa ona bada e.a., dudarik gabe, bejondigula!».

Ekonomi alderditik, «nik adibide bat jarriko nuke: Michael Enderen Momo liburua. Alfaguarak liburuaren eskubideak erosten dituen estatuko hizkuntza guztietarako egiten du. Dirua dute eskubide horiek behar bezala ordaintzeko, edizio hobea prestatzeko, itzultzaileak ho-

mia gorriagoa genuen garrian, ez zirela askorik akor-

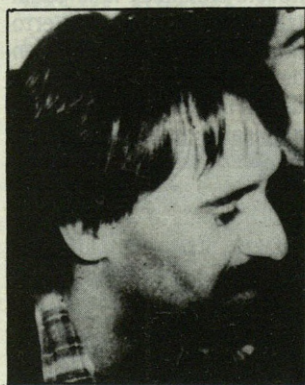
Jimu Iturralde, Mario Onaindia eta Jon Juaristi «Alfaguara» argitaletxearen euskarazko sailaren aurkezpenean.

beto ordaintzeko. Guk, berriaz, erosten baditugu eskubideak, obra euskaratzeko soilik erosten ditugu: ikaragarri ordaintzen dugu, azken batean edizio labur batetarako». Beraz, beti, erreinuko kapitaleko edo horrelako argitaletxe batek abantaila hori duela merkatu espezifiko horren jabe bilakatu daitekeela aitatzten digu Anduk.

Beste mintzagaia, berak nolabait «Alfaguara»ren 'desenbarkoa' deitzen duena. «Zinean ere egon da nolabaiteko desenbarko bat —Jaur-laritz diru-laguntzak banatzen hasi denean, Euskalerriaz eta ezertaz gabeko zuzendari jendea arrimatu da honuntza—; kezka hori, bakar bakarrik dirua mogitzen den garaian. Beno, guztiz lejitimoa da ekonomikoki bizi dugun gizarte merkantilerako, baina nik ez dut onartzen kulturalki. Euskaigintzan, laguntzak eta subentzioak etorri baino lehenago, denok dakigu zein ari ginen euskararen inguruan. Eta nik badakit baita ere, frankismoa, dirulaguntza, egoera beltz batetara iritsiko bagina, nortzuk jarraituko genukeen eta zeintzuk ez. Kanpoko argitaletxeak ez baina berdinak geratuko ginateke». Kanpotarrak orain gutaz akordatzak susmo txarrak sortzen dizkio Anduri. Zerbaiten seinale.

Jimu Iturralde, arrazoi literarioak medio

Argitaletxe kontsortzio honek argitara emandako lau liburuetako bat, «Errebeldeak» nobela, Susan Hintonena, euskaratu du Iturraldek. Aldez aurretik esan, horretan itzultzaileak ahaleginak egin

dituela eta oraingo itzulpen lana ere han eta hemen defendatzen duela.

«Alfaguara» sailaren aurkezpenak sortutako esamesez mintzo gara. Jimuren eritziz, aurreko asteko prentsan, asteleheneko «Egin»en hain zuzen, «halako erdi burloso-erdi mesprezuzko gauza batzuk esaten ziren, eta han inork, nik behintzat ez nituen esan». Mario Onaindia, Joan Juaristi eta hiruak ziren bertan eta egunkarian hiruak

zaku berean pilatu dituzte aidanez. «Irakurritakoa, nik ez nuen entzun eta are gutxiago esan. Ni tartearen nengoen, eta esan behar dut Madrila sekula ez naizela joan. Niretzako ez da batere prolemarik, baina beste norbaitentzat, antza denez, izan daiteke prolema. Galdetu izan didate bai, ea nola Madrilén kokatzen den editorial batean, «Alfaguara»n nola sartu

naizen eta horrelakoak».

Gustoko nobela zuen eta Juaristik, lagunak mesedeka eskatutako enkargua egin du. «Purista» dei geniezaiokeen batek esan dezake editorial horrek Madrileko interesak defendatzen dituela. Hori eritzi bat da, nik ez dut hala uste, hala egiten badu ere hor konpon. Hemengoak edo kanpotarrak sartzen badira, zer egingo dugu! Batek esan dezake hemen kokaturik dagoen editorial jakin batek euskal kultura defendatzen duela. Hortaz luze hitzegienezake. Nik uste dut garai haiek pasa direla, editorial 'purista' horiek, 'bakarrik euskal kulturaren defentsan daudenik' ez dagoela batere».

Eta bukatzeko dioena, «literatur sortze-itzultze munduan gaudenok, halako prolemaren bat sortzen denean, kanpotik datorren editorialaren jokaeraz diskutitzen jartzen gara eta ez ditugu arrazoi literarioak kontutan hartzen. Lau liburu euskaratu dira —hobe mila baten orde—, jatorriz onak dira, euskal kulturarentzat onuragarria da».

JON ARANO

Atrebentzia ez bada

Espekulazioak

EBIDENTZIEN munduan murgildurik, askotan ez dugu aurkezteke dagoena ikusteko ahalmenik. Argi dago euskara erdal argitaletxeen munduan sartzea onuragarria dela. Euskal arloaren eremutik ateratzea beti da onuragarria. Kontua da ze baldintzetan sartzen den beste arloetan. Sartu daiteke saltzaile edo sartu salgai modura.

Kasu honetan, argitaletxe hau sartu den moduan ez dakigu zehazki zeintzu diren euskarak mundu horretan sartzeko dauzkan baldintzak. Argi dago noren bidez sartzen den, eta pertsona horiek izen-abizenez ezagutzen ditugu euskal munduan. Nik ez dut esango a priori, izen bat ikusita, txartzat emango dudarik sail hori, baina ez eta ere ontzat. «Alfaguara» ezagutzen dugu, Jon Juaristi eta bestelakoak ezagutzen ditugu eta badakigu zer etor daitekeen hortik, zer eskain dezakegun hor. Beharbada gure produktua ez da saleros daitekeena. Beharbada ez da salgarria, ez dago salgai. Edo merkatuak ez du balorerik. Baina merkaturak balorea daukanak, horregatik, ez du balio guretzat. Beste balore batzu ditugu beharbada.

LAURA MINTEGI

«TRIKITIXA, BUELTIA ETA BEHETARRAK» IZENENKO DISKOA ARGITARATU DUTE EPELDE ETA ITURBIDEK

«Txapelketak ez du soinu-joleena behar, trikitilariena baizik»

Eskola zaharreko trikitilariak ditugu Epelde eta Iturbide. Hamabi doinu- osaturiko diskoa plazaratu dute oraintsu. Pepe Yantzi-ren doinuak erabili ditu Azkoitia eta Azpeitiako bikoteak. Sebastian Lizasok ere jarri du boza pare bat aldiz. Hona hemen izan dugun solasaldia.

ARGIA.— Bietako bakoitzaren historia piska bat eginez hasiko gara. Noiztik sortu zitzaizuen trikiti-xarako grina, nola hasi eta nola segitu duzuen. Banan bana, behar bada bakoitzarena oso desberdina izango da-eta, nahiz eta giroa berdintsua izan.

EPELDE.— Ni hasi nintzen lehendabizikoz bada 8-9 urte ingururekin. Lehen soinu jotzea Santagedako eskean izaten zen eta gainera ahoko soinuaz hasi nintzen lehenengo. Gero hasiko nintzen esku-soinuarekin ia iruntzie bilatzeko lain nintzela eta handik atzera ni baino zaharragoa hartu nuen neurekin batera ibiltzeko, berak soinu erabiliko zuela. Ni hala hazitako naiz. Handik aurrera urtero Santageda eskean ibilitakoa naiz eta oraindik ez dut huts egin, soldaduskako urtean izan ezik. Aitaka piska bat jotzen zuen baina nire kasa ikasitakoa naiz. Santagedako eskean, Ernioke erromerian...

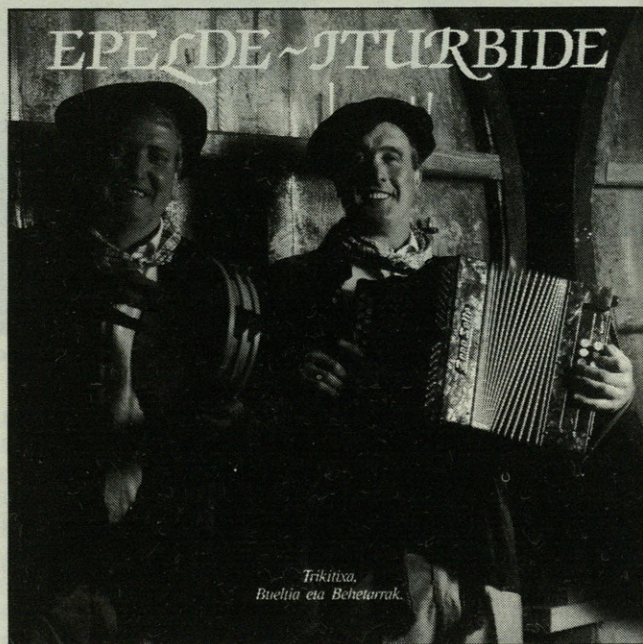
A.— Erromeri giroan, beraz. Ea bada orain Iturbide.

ITURBIDE.— Bada, ni berriz, hori ere heredentzitik bezala. Gurasoak panderistak, osabak ere. Baina ni gazte nintzela, gerra ondoren, 15-16 urte inguru nituenean, artean —Epeldek esan duen bezala— soinu txikia, bada, gutxik. Orduan bolada bat soinu haundiak izan zuen eta erromeriak egon ziren piska bat latsa balitz bezala jotzea. Bada nik ere heredentziz, horixe, bada hartu panderoa eta joño! asmatzen diat panderoa jotzen-eta! Arin-arina,

berriz, ezin diat asmatu. Soinu-jole bakoitzak nola edukitzen zuen pandero bat erromeri bakoitzean, nahiz panderista ofizialak ez joan, bada norbaitek laguntzeko soinu-joleari, eta ni mutil gaztea izanik, hartu eta joño, gustatu edo jotzea piskat eta hala-xe hasitakoa.

Gero, neuk ere ez hartarainoko afizio izugarri hori panderorako, baizik eta dantza gehiago gustatzen. Eta, orduan bada urte pilo batean holaxe, erromerian bi pieza jo eta beste gainontzean bat ere ez. Gerotxo arte, berandu arte; 36 urterekin behin-

“ Trikitilari gazteek egiten dutena, neretzako oso ondo egiten dute, baina bi gauza oso ezberdinak dira: trikitia jotzea edo soinu jotzea. Soinu jotzea zoragarria egiten dute, baina trikiti bezala non dabil-tza? ”

tzat fijo ibiltzen hasi nintzela...

A.— Dena dela, zu zeu beste soinu-jolerekin ere ibilia zara aurretik.

I.— Bai, esan duzun bezala, behin deziditu nintzenean, lehenbiziko urtean, nola ziren gauzak garai hartan, soinu haundiarekin Mardu eta Sakabi soinu txikiarekin, eta Egañazpi eta gero, osabak utzi zionen ni; gogoratzen naiz, gainera neuk panderorik ez eta Egañazpi panderoarekin, goizetik neu latsatzen bezala pandero harekin, konplejua bezala. Iluntzerako ahaztu zitzaidan konpleju hura. Aurrena urtean behin eta gero piskana-piskana, batek deitu eta besteek deitu-eta joño, bestela lana egin beharke duk ba-eta, irabazi bat eskaintzen zidaten eta abar eta egun batean deziditu nintzen ibiltzen hastera. Orduan nola ez zegoen panderistarik ibiltzen zenik —Egañazpi Saka biakin eta—, hasi nintzen bada itxuen herrian begiba karra alkate bezala, bada dei-

tzen zidaten soinujoye guztiekin gutxi gora behera.

A.— Batzuekin diska ere grabatua omen duzu.

I.— Bai, hori ere bai. Lehenbizikoa, niretzako ezkont bidaian baino hobeto ibili ginen. Itxura denez, Enrike Zelaiak deitu ninduen panderista bat behar zuela esanez, fandangan tokatzen zela pandereta-eta. Deitu gintuen harekin Barcelonara joateko, emaztea eta biok. Beno, ez nuen ezertarako ezagutzen baina Barcelonara joatea... ibiltzea niri beti gustatu izan zait.

A.— Enrike Zelaiak aparte beste zenbaitek ere bai, grabatuak dituzu diskak.

I.— Esanda bezalaxe Martinekin ere bai, Auntxari ere Madrilan lagundu nion, bai, horiek diskak dira. Lajarekin ere bai beste bat. Eta, kostata baina Epelderekin ere bai oraingoan. (Irribarreak)

A.— Orain Epelderi galdetu beharko. Epelde, bitarte guzti horretan, zer ibili zara, bakarrik, zer jendeekin?

E.— Lehendabiziko hasi nintzen neure anaiarekin, anaia nuelarik panderista bezala. Geroztik Egurrola, hau ere bere anaiarekin ibiltzen zen. Nola anaiek elkarrekin ibiltzen ginen... Gero txandatu hasi ginen, soldaduskara ere nola batera joan ginen... Egurrolak panderoa jotzen zuela eta biok, handik etorritakoan hasi ginen gu batera eta bestera ibiltzen. Egurrola eta biok elkarrekin asko gero. Harrez gero honekin, Iturbiderekin asko. Berastegi, Landakanda, Egañazpi eta panderista askorekin ibili ere.

A.— Epelde Azkoitiko Martitakoa dugu eta Iturbide, berriz, Azpeitiko Loiolako auzokoa. Eta, zenbat urte elkarrekin?

E. eta I.— Ez dakit bada... Hamar hamabiren bat urte.

A.— Beraz, badira urteak. Eta nolatan animatu zarete diska hau grabatzera.

E.— Hori nire etsiz izan da. Diska, beti utzi eta utzi eta utzi egon naiz, eta Iturbide honek beti ere animatzen zi-

dan, *hik ere egin beharko duk* esanez. Azken batean, ikusten nuen beste guztiak egiten ari direla, eta neu egin gabe geratuko ote naizen eta honetxek bultzatu eta neu animatu azkenean.

A.— Ongi da. Behar bada sar gaitezke diska bertako kontuekin. Epelde, nondik nora ateratzen dituzue gaiak?

E.— Gaiak izan dira, bada, trikiti aldetik lehen entzundako gai zaharrak asko. «Herrikoiak» deituak bezala, eta neuk moldaturik, nahastu egin ditut.

A.— Diskan zeharko zenbait doinutan Pepe Yanciren izena agertzen da.

E.— Bai, Pepe Yanci eza-gun haundia izan dut beti neuk ere. Kanpeonatuetan jurado gisan askotan egoten bait zen, askotan izaten ginen hizketan harekin, diska ateratzeko intentzio horre-

taz-eta. Azkenean berak niretzako pieza bat ere bazuen, neure izena ipinita. Azkenean behintzat, haren zenbait piezekin joan gara diska egitera.

A.— Bestetik, agertzen da Sebastian Lizasoren izena ere pare bat doinutan. Zer duzue, laguna eta animatu egin duzue diska honetarako?

I.— Bai, lagun bezala ere oso lagun. Gainera, kantak ere esan nahi puska bat izan dezaten. Berak heldu duen gaia, hoinbeste hitz egiten da drogari buruz eta gazteak animatu nahirik nolabait egin duena. Larrañaga berriz, giroa piska bat alaitzeko, mendi-girozkoak Larrañagak egin ditu.

A.— Behar bada, jende arruntarentzat Larrañaga hori izango da ezezagunena. Zein da Larrañaga hori?

“ Trikiti bat inoiz ezin liteke aldatu, pasodoblea aldatu ezin litekeen bezalaxe; hori berebiziko musika herrikoi multzo bat da, eta orain mirari batzuk egin nahi dira eta niretzako inork ez du egiten miraririk ”

Epelde eta Iturbide 1982. urteko Txapelketan; trikitian bariazio gehiegi sartu dela uste dute.

I.— Larrañaga hori, bertso munduan oso ezaguna da. Txapelketetan ere oso ondo ibiltzen dena. Oso bertsolari kastakoa, atera den lehenbizikoa eta ezezaguna da. Azkoitiarra izatez.

A.— Zer esan nahi duzue diska honekin, zer agertu nahi duzue? Zerbait berezia?

I.— Batez ere diska honekin, beno oraingo trikiti mundu honetan —niretzako piska bat nahasturik dagoen trikiti mundu honetan, zergatik trikiti bat inoiz ezin leike aldatu, pasodoblea aldatu ezin litekeen bezalaxe. Hori berebiziko musika herrikoi multzo bat da, eta orain mirari batzuk egin nahi dira eta niretzako inork ez du egiten miraririk—, guk giro hori nahiz eta oso osoan ez bada ere, dantzako erritmo bat mantendu eta lehengo antzinako ohitura piska batekin. Ez oraingo, oraingo...

A.— Horretara iritsi nahi genuen. Zeren eta aditu izan dizuet orain erabiltzen diren zenbait trikiti doinu ez direla trikitixa; zer iruditzen zaizue trikitilari gazteek egiten dutena?

I.— Trikitilari gazteek egiten dutena, niretzako oso ondo egiten dute. Baina bi gauza oso ezberdinak dira. Trikitia jotzea edo soinu jotzea. Soinu jotzea zoragarria egiten dute, baina trikiti bezala non dabilta? Soinulari bezala artista izugarriak dira. Baina Txapelketari buruz esango diat beste gauza bat: Txapelketa ez da soinujoyeen txapelketa, trikitilarien txapelketa da. Eta oso ezberdina dela. Epaimahaiari eta antolatzaileei eskatuko nieke lehendabiziko fandangoa edo arin-arina, porrusalda edo trikitixa esaten den hori behintzat errespetatzea; zergatik bide horretatik trikitixa bide okerretik doaz. Fandangoa eta arin-arinetik hasi eta porrusalda eta trikitian ere bariazioak sartu dituzte. Askok aldatu da nere uestez.

PERU UNZUETA

TXINDOKI BIDAIAK

ESKANDINABIA, FIORDOAK ABIOIEZ
89.900 pzt. (10 egun)
Irteerak: 8/11,21

PARIS-NETHERLANDS 42.900 pzt. (10 egun) Irteerak: 7/17, 8/6,17	ITALIA 51.600 pzt. (12 egun) 7/16; 8/1,10,19	GREZIA-BULGARIA ABIOIEZ 65.900 pzt. (10 egun) Irteerak: 8/1,11,21	ATENAS-ISTANBUL ABIOIEZ 66.900 pzt. (10 egun) Irteerak: 8/1,11,21
MAROKO-ATLAS-SAHARA 45.900 pzt. (12 egun) Irteerak: 7/15,31; 8/13; 9/1	ZENTRO EUROPA 51.900 pzt. (12 egun) Irteerak: 8/2,18	ISTANBUL-KAPADOZIA ABIOIEZ 65.900 pzt. (10 egun) Irteerak: 8/1,11,21	ESKANDINABIA ABIOIEZ 84.900 pzt. (10 egun) Irteerak: 8/1,11,21

ZIRKUITO EDERRA MAROKON + TANGER-EN EGONALDIA (15 egun, P.E.)..... 68.400 pzt.
TANGER-EN EGONALDIA (8 egun, P.E.)..... 36.700 pzt.
TUNEZ BETIKOA + HONDARTZATAN EGONALDIA (15 egun, P.O.)..... 76.250 pzt.
TUNEZ-EKO HONDARTZATAN BARRENA (15 egun, P.O.)..... 51.600 pzt.
NEW YORK, Madrildik ateratako hegaldia..... joana 49.250 pzt.

MIAMI, Madrildik ateratako hegaldia..... joan-etorria 74.650 pzt.
joana 64.650 pzt.
joan-etorria 87.650 pzt.

EGIPTO, 12 egun (Nilo-tik barrena kruzeroa barne)..... 109.900 pzt.
DRACULA KONTEAREN BIDEA, 15 egun, P.O..... 92.750 pzt.
NETHERLANDS ETA RHIN IBAILA, honen barrena kruzeroa barne (10 egun)..... 72.500 pzt.
***MALLORKA**, Gasteiztik hegaldia eta 2 izarretako hotelean egonaldia (15 egun)..... 53.900 pzt.
****GRAN KANARIA**, Gasteiztik hegaldia eta 3 izarretako hotelean, P.O., (15 egun)..... 39.000 pzt.
*****LANZAROTE**, Gasteiztik hegaldia eta 3 izarretako apthotelean egonaldia (15 egun)..... 43.800 pzt.
RIAS BAIXAS-ETAN BARRENA (8 egun, P.O.)..... 43.250 pzt.
JUGOSLABIA, 12 egun, P.O..... 77.900 pzt.
EUROPA, ESKAINTZA BEREZIA (17 egun)..... 109.000 pzt.
ESKANDINABIA OSORIK, FIORDOETAN KRUZEROA ETA GUZI (18 egun)..... 164.400 pzt.

Irteera gehigarriak: Abuztuak 10,17,31 eta Irailak 7,14..... * 3.000 pzt.
..... ** 3.000 pzt.
..... *** 4.000 pzt.

Irteera gehigarriak: Abuztuak 3..... * 5.000 pzt.
..... ** 6.000 pzt.
..... *** 8.000 pzt.

General Etxague 14
20003 DONOSTIA
Tfnoa: 42.38.84-5-6

Legazpi 8
20700 ZUMARRAGA
Telf.72.37.76

Biteri 45
20100 ORERETA
Tlfn.52.45.12

Urdaneta 11
20240 ORDIZIA
Telf.88.72.00

**HAR EZAZU
ASTERO
ZURE ETXEAN
BETE
TXARTELA
LEHENBAIT
LEHEN**

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

IZEN-DEITURAK.....
HELBIDEA.....
HERRIA..... D.P.....
HERRIALDEA..... TLF.....

KOBRAKETARAKO DATUAK

BANKU/AURREZKI KUTXA.....
SUKURTSALA.....
KONTUAREN ZENBAKIA.....

ARGIA. Ametzagaña, 19—20012 DONOSTIA

Paperetan idatziak

KANPOKO ARGITALETXEAK

Bada liburu sorta bat bazterrok piska bat aztoratu dituen, lehenengo aldia bait da kanpoko argitaletxe bat indar osoaz euskal baratzean lur hartzen duena. (...) Eusko Jaurlaritzak euskarazko obrak editatzeko ematen dituen diru-laguntzei esker argitaletxeen arriskuak gutxiagotu dira, baina aldi berean gerta liteke, reklamo hori dela-ta, kanpoko enpresek ere merkatu honetan beren adarrak txertatzea.

Anjel Lertxundi, (*«El Diario Vasco»*, 88-VII-6).

EMAKUMEA ETA LITERATURA

Idazten duen emakumearen arazoa une hauetan besterik da, bere mundu propioa berreskuratzearna, bere identitatea testuan barreiatzearena. (...) Erreferentzia literario gehienak gizonezkoak idatzitakoak dira. Horregatik da zaila emakume batentzat bere nortasuna senditu arazid idaztea, gizonezkoek eraikitako topikoetan erori gabe. (...) Baina artea artea denez, ez genuke bereiztu behar emakume-literatura eta gizonezko-literatura, literatura gauza eder eta bitxien moduan bat besterik ez bait da.

Felipe Juaristi, (*«Zutik!»*, 88-VI-30).

IRUÑEKO DANTZARIAK

Txalokada beroa eta interjekzioz gabeko «Dantzariak, dantzariak» etengabeko oihuek jarri zieten kontrapundua beste antibertzaletasun eta gorroto ohiuei. Dantzariak, beren pausuetan tinko eta txistuaren soinua bezain sotil, gogoz jakin izan dute gordetzen edozein prezioetan beren errailetatik erauzi nahi zitzaizen bandera.

Arrako, (*«Egin»*, 88-VII-8).

ARGAZKI-GINTZA

Euskaldunok pasionatuak bezain hertsia gara eta argazkien bidez gure sakonean daramagun «sekretua» azaltzen saiatzen naiz. Euskaldunok daramagun maskara haustea oso zaila da. Gure estereotipoa sufrimendua eta tristura dugu, baina hain hertsirik gordetzen dugun «sekretua» azaltzen dugun zera aurkitzen dugu, beste herri askoren antzekoak garel.

J.M. Zabala, (*«Hemen»*, 88-VII-8).

UNIBERTSITAL HAUTESKUNDEAK

Hauteskundeetan parte hartu duen irakasle kopuruari begira, %32a, eskasa ematen du baina kontutan izan beharra dago unibertsitateko irakaslegoaren ezaugarrietako bat langile kontzientzari eza dela eta lanbide hau betidanik profesio liberalizatzaile joa izan da, eta gainera aitortu beharra dago unibertsital irakaskuntzako langilegoak sekula ez duela izan sinesmen gehiegirik sindikalgintzan; beraz, guztiz positibotzat jotzen ditugu izandako emaitzak.

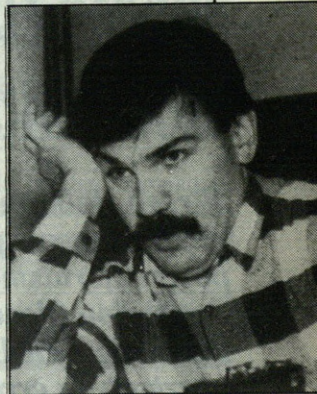
LAB, (*«Iraultzen»*, 88ko Uztaila-Abuztuko alea).

Jesus Mari Zalakainek puntua jarrita

Antton Azkargortari

(UPV-EHUko irakaslea)

— Zuk, egunotan, doktoradutza tesia defendatu duzu eta doktore bihurtu zara, maila bat lortu duzularik nolorebait. Aldi berean LABeko Unibertsitateko ordezkari gisa hautatua izan zara. Nola lotzen dituzu teoria eta praktika?

Teoría eta praktikaren arteko artikulazioaren arazoa aski zaharra izanik ere, uste dut bietarik praktika dela beti egiaren erizpidea, praktikan aurrera ez doan teoriak ez baitu ezertarako balio. Hala ere, egia da baita ere, Leninek zioen bezala, bere teoria propioa sortzen ez duen praktikak ezin duela arrakastarik lortu.

Bestalde, eta nire oraingo kasuari dagokionez, ez dut uste doktorea izateak pentsamendu mailaren garantiarik ematen duenik, hain zuzen ere, uste dut gizakiak (ez soilik 'intelektualak' deitzen denak) baizik sujetoak oro har, ofizialki kokatuta ez dagoen tokian pentsatzen duela, eta horretarako, erakunde ofizialek emandako tituluek —bizitza akademikora beharrezkoak diren arren— ez dute inolako garantiarik suposatzen, are gehiago, kasu gehienetan kontrakoak izaten dira pentsatzeko orduan.

Puntako argitalpenak

Donostiako «Bilintx» liburudenda emandako datuak

Literatur liburuak:

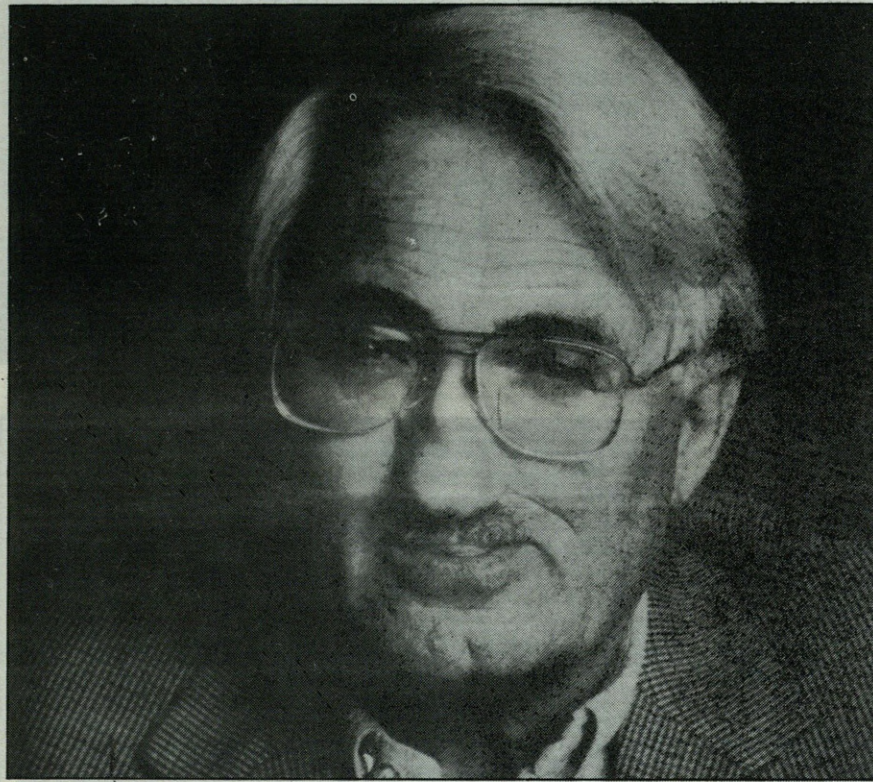
- 1.— «Marginalia», Joseba Sarrionandia. Elkar.
- 2.— «Exkixu», Txillardegi. Elkar.
- 3.— «Tobacco Days», Anjel Lertxundi. Erein.
- 4.— «Beltx», Alvar Valls. Elkar.
- 5.— «Gela debekatua», Mario Onaindia. Erein.

Orotarikoak:

- 1.— «Zakilixut», Antton Olariaga. Erein.
- 2.— «Enbido» denborapasak, I. zenbakia.
- 3.— «Erdarakadak», Gotzon Garate. Gero-Mensajero.
- 4.— «Euskal dinosauurak», Alfontso Mtz. Lizarduikoa. Txalaparta.
- 5.— «Agotak, juduak eta ijitoak Euskal Herrian», Alizia Stürze. Txalaparta.

Jürgen Habermas 'Francfort'arra: modernitatearen filosofoa mintzo

Jürgen Habermas filosofo alemandarra, 'Francfort'eko eskolako seme premua, estatu espainolean postmodernismo izendatu den eta European modernitate deritzaion filosofia mugimenduaren gurasoetako bat dugu. Düsseldorf-en 1929. urtean jaioa, protestantea, ezkertiar agertzen da erreformistentzat eta erreformista ezkertiarrentzat. Zuek ikusi. Galderak Robert Maggiori-renak dira.

Jürgen Habermas.

GALDERA.— Zer dela eta iruditzen zaizu 'Heidegger afera'k sona askoz ere handiagoa izan duela Frantzia beste inon baino?

ERANTZUNA.— Victor Farias-en liburua-
ren ondoren —hutsuneak ere baditu honek— Heidegger-en filosofia eta bere konbikzio politikoen artean ea erlaziorik ba ote dagoen galdera berrir egin da. Legezkoa da pertsona eta bere obra bereiztea. Ezin da ordea galdetu ea obraren mamia bera ere ez ote den ideologi elemenduz blaitu. Orain arte eskainitako erantzunek zerikusi handia

izan dute testuinguruarekin. Ulertzekoa da. Gerra ostean Heidegger-ek jokatu duen paperaz guk izan dugun kontzeptzioa eta frantzesena oso ezberdinak dira. Berak hain irmoki kudeatutako errejimena publikoki ez errefuxatzea, Auschwitz-ekiko bere isiltasun egozkorra, Adenauer-en garaian markatutako belaunaldi oso baten mentalitatearen sintomak dira. Heidegger bestalde beti egon da present gudan. Horregatik jakin izan dugu guk frantzesek baino hobekiago bereizten 'Izakia eta Denbora'ko Heidegger, ontologia metafisikako Heidegger, eta, beranduago,

metafisikaren kritika egiten duen Heidegger.

Lehenengoa sartuegia dago pentsamendu metafisikoan. 1929. urtetik aurrera aldiz gero eta ideologizatuagoa ageri da bere obra. Heidegger-en Arrazoiaren kritikako gairik sakonak ikututa daude. Nolabait esan daiteke nazional-sozialismoaren itzalean aritu zela bere azkeneraino.

G.— Walter Benjamin-ek zioenez liburu batek ez du bere egilea aurkeztu behar, honen 'dinastia' baino. Ze dinastia dute zure liburuek? Kant, Hegel gaztea, Weber, Adorno, Morris alde batetik, Nietzsche, Heidegger, Foucault, Derrida, Gehlen bestetik?

E.— Norbera da okerre horrelako galdera bati erantzuteko. Ikasten ari nintzela, eta edozein kezka filosofikotik urrun artean, 1945. urtean exterminio zelaietaz zinean erakutsi ziguten guztiarekin eta Nürnberg-eko prozesuan uler nezakeenarekin aurrez aurre topatu nintzen. Zenbait urte beranduago, unibertsitatean, 1949. urtean hasi nintzen ikasten, piskanaka ohartu nintzen gure intelektual figurarik handienak, Heidegger, Gehlen, Schmitt, Bann eta Ernst Jünger, nazional-sozialismoarekin inplikaturik aritu izan zirela, bakoitza bere moduan. Honek esplika dezake garai hartan zergatik iruditzen zitzaizkigun moral aldetik garbiak Alemaniatik kanpo aldegin ahal izan zutenak. Osasun intelektuala ziren gure begietan: Plessner eta Lowith aurrena, Benjamin, Adorno, Horkheimer, Hannah Arendt eta Scholem azkenik. Haietarik asko ezagutu ditut eta Marcuse bezalako norbaiten lagun ere izan naiz. Freud, Wittgenstein, Popper eta positibista lojikoek ere aukera ona izan zuten orduan Alemanian, prejuiziorik gabeko adostasuna lortu zuten.

Konstelazio hauen pean bizirik norberaren tradizio izango direnak ikusten dira marrazturik. Ikasketa luzea izan zen, Adenauer-en Alemania kiresgarrian 50. hamarkadaren amaiera bitartean. Honela ulertzen dira Nietzsche-rekiko erreparo batzuk, esaterako, ez bait zen Heidegger izan ideologia naziak bereganatu zuen filosofo bakarra. Nietzschek begiratzerakoan, nire kolega frantsesek ez dute begi berberaz begiratu.

G.— Posible al litzateke hitz batzutan 'modernitatea' definitzea?

E.— Alemaniako idealismoan, eta Marxengan, norberaren kontzientzia, autodeterminazioa eta norberaren errealizazioa ziren Modernoak definitzen zituzten balore arauak. 'Auto' aurrikiaren eta 'norberaren' genitiboaren esanahiak usteldu egin dira indibidualismo behartu batek eta subjektibitate garden batek eraginda. Bere zentzu inter-subjektibo itzuli behar diegu hitz hauei. Inor ezin da libre izan bakarrik. Inor ezin da duintasunez bizi, 'bere bizitza' ere, bestee-

kin harremanetan ez bada. Ez da inor bere buruaren jabe bakarra den subjekturik. Modernoen balore arauak ezin dira ulertu irakurketa intersubjetibo batean baino. Gure egiten baditugu intuizio honen argitan, eta erradikaltzen baditugu, ez gara gehiago desmoralizatzen utziko ez eta ere kortozirkuitatzen berez autozurrinbilatzen den arrazoiaren kritikaren eraginez.

G.—Ikasle mugimendua, 'Berdeak', historiagile errebisionistekiko afera... Ez duzu inoiz muturra politikan sartzeko aukerarik galdu. Alemanian 'ezker kontzientzia'ren gordari bezala ezagutua izateraino. Sartre, Foucault edo noren ikuspegia darabilkizu intelektualaren konpromezua ulertzeko?

E.—Egia esan Bigarren Gerrate Handiaren ondoren onartu da Alemanian intelek-

tualaren papera. Dreyfus aferarekin alderatuz gero pare bat belaunaldiren atzerakada suposatzen du. Gustora egon gaitezke dagoeneko, Sartre-k begibistan jarritako kontzeptua, 'intelektual unibertsala' (Foucault) gutxiasko zabalduta ere.

G.—Amaitzeko. Badirudi denbora guztia ematen duzula irakasten edo idazten. Zer atsegin duzu horrezaz gain? Zer ematen dizu farregura, esaterako?

E.—Duela urte batzuk gonbidatu txinar bat geneukan gure Institutoan. Nire teorian barnerratu nahi zuen. Dudarik gabe irakurriak zituen nire liburuak, baina ezer baino lehen, goizetik gauera nola bizi nintzen jakin nahi zuen. Ez dakit farre edo irrifarre egin nuen. Kolega horrek denbora zertan ematen nuen galdetu zidan, ze ordutan jeikitzen nintzen, noiz bazkaltzen nuen, bulegoan ala jardinean lan egiten nuen, paseatzera joaten ote nintzen... Gauzak ikusteko

**“Auto» aurritzia-
ren eta «norberaren»
genitiboaren esanahiak
usteldu egin dira indi-
bidualismo behartu ba-
tek eta subjektibitate
garden batek eragin-
da ”**

ikuspegi txinarra da benetan. European ordeah nahikoa da elkar hizketa bat eskaintzea. Erantzunen jatorriaren arauera pertsonaz jakin gura den guztia jasotzen da.

J.M. HERITZ

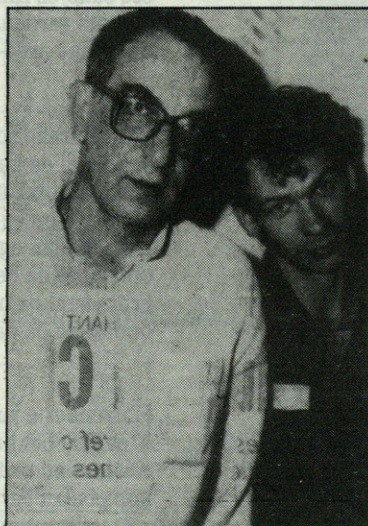
Zipriztinak

125. urteurrenean Richard Strauss berpiztu nahi dute Munich-en

Munich-en sortu zen 1864. urtean Richard Strauss (1864-1949), eta Bavierako hiri horretan, berrizale bezain nazizale izan dakoaren 125. urteurrenean berpizteko asmotan dabil. Honen *Elektra* 'biografia lirikoa' egunotan ari dira eskaintzen Munichen. Ez da horretan amaitzen ordea Strauss-en rehabilitazioa. Bayreuth-ek Wagner-ekin sortu duen moduko bat sortu nahi du Munich-ek Richard Strauss-ekin. Azpiegitura oso bat jendea erakartzeko mito 'unibertsal' inguruan.

Kristof Kieslowski zinegile poloniarrek ez dakusa etorkizunik

Kristof Kieslowski zuzendari poloniarren *Etazula inor hil!* filmak sona handia izan zuen Cannes-eko azken edizioan. Egun hauetan eskaini duen elkarriketa batean ezkor agertzen da Poloniar, poloniar zinemagintza, bere buruaz... «Gure filmek injustoia, amorala eta askotan nazkagarria den guztiarekin adiskidetzeko dugun inpotentzia adierazten dute. Zinismoa eta inpotentziaren aurkako kontestazio zinemagintza da». Eta ondoren: «Ez dago etorkizunik. Eritirik nagusia da Poloniar. Ez dut ezer ikusten».

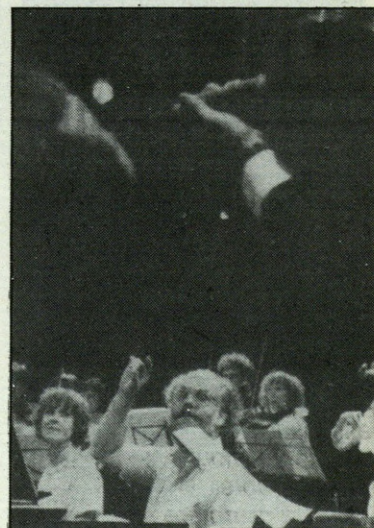
Karibe-arteko I. Zinemaldia ospatu da Fort-de-France-n

Martinika-ko Fort-de-France hirian ospatu da 'Karibeko Irudiak' ekipoak antolaturik Karibe-arteko I. Bideo eta Zinemaldia. Ingelese, frantze- eta hispanieraz garatu dira ihardunaldiak. Kalitate ezberdineko filmak aurkeztu arren tartean izan dira sorpresa onuragarriak. Bideo kontutan bereziki. Urrian Barbadosen edota Jamaikan bilduko dira Zinemaldi hau antolatzen ari diren ordezkari karibearrak. 1992. urtea dela eta zerbait prestatu nahi dute Karibeen ere horren ospakizunetarako. Espero dezagun estatu espainolak zabaldu nahi duen mezu bera ez dutela aldarrikatuko!

ECBO, orkestra barrokoa Europako 12 izarrentzat

1992rako derrigorrezko den Europa Komunitarioa ari da dagoeneko bere kultur sinboloak prestatzen. Ospakizuna dela eta sariak, subentzioak, European Kontserbategiak prestatzen ari dira dagoeneko. ECBO (European Community Baroque Orchestra) dugu horren lekuko bizia. Granadan eman berria du kontzertu bat. Frantzia dabil orain Bach interpretatzen. Bilboko, Euskadiko edota Espainiako orkestrak direlarik, zergatik ez du Europak ere bere orkestra izango? Ezagutzen al da sinbolorik gabeko komunitate politikorik?

Osasuna, mundu honetako ondasuna

ANTTON CAZABON AMIGORENA

1

"Goizean goizik jeiki ninduzun"
doinua harturik lagun,
bertso alaiak aire tristan
ea moldatzen ditugun.
Gauza serio eta sakonak
esaten gau eta egun...
Gizarte triste ta ilun hontan
far ere egin dezagun.

2

Gutxi jatea hobe dela
ematen diogu antza,
urdaila ere zaindu behar da
sartuz koipe eta saltsa,
gozozaleak izanagatik
bota lasai nahiko gatza,
ase ta ere jarraitu jaten
nahiz mahaitik ezin altxa.

3

Ogi zuria, ogi beroa
labean egon berria,
afal aurretik, afal ondoren
ezin harturik neurria,
edozerekin ongi sartzen da
gauza estimagarria.
Ogi pixka bat osasuna da,
ezak sortzen du larria.

4

Aza, txorizo, urdai giharra
babarrun ta odolkia,
mondongo puska lodikotea,
atzetikan sahieskia;
gibel punta bat saltsan jarrita
hasiera egokia.
Porru patata osasuna da,
ondasuna txerrikia.

5

Saltsan jarrita arkume ona,
arkume ona erreta,
olio grasaz esku, aurpegi
eta kokotza beteta.
Haragi pixkat presta dezagun
errez jango dugu eta.
Entsalada bat osasuna da,
ondasuna da txuleta.

6

Sagardo ona, ardo hobe
hoien atzetik gabiltza,
hortatik aski izan ezker
alaitasunaren giltza.
Zumoak hartzen hasten bazara
oso sano ez zabiltza.
Ur hotz gardena osasuna da,
ondasuna ardo beltza.

7

Postretarako soilik mamia,
beteko al da kupela,
bizkotxo pixkat, ta flan txiki bat
gehiegizkoa ez dela;
tarta ere jan egin beharko
ondatuko da bestela.
Fruta freskoa osasuna da,
ondasuna da pastela.

8

Horrenbeste jan, hainbeste edan
irtenbide bat bakarra:
Kafearekin sartu ditzagun
kopa batzu barra-barra;
pattarrik gabe, txanpainik gabe
nahiko afari kaxkarra.
Kamamiloa osasuna da,
ondasuna da pattarra.

9

Gorputz guztia —a tope— dago
gorputza eginik zisko,
orain birikak ketan beltzatuz,
eztulka hasteko listo;
piztu ditzagun zenbait txiskero
eta piztu zenbait misto.
Oxigenoa osasuna da,
ondasuna Montekristo.

10

Afalduta eta orain etxera:
Hori gauza aldrebesa,
gizon jokatu, kristauak ez du
izan behar hain eskasa;
sartu dezagun alkohol pixkat
estutu arte arnasa.
Lo egitea osasuna da,
ondasuna da gau-pasa.

11

Bi pausu eman behar dira ta
goaz kotxearen bila,
exeri eta nekatu gabe
gidari on ta abila.
Eta nekatu nahi duena
oinez ibili dadila.
Oinez joatea osasuna da,
ondasuna berebila.

12

"Osasuna da mundu hontako
ondasuna" diotenez;
dena kotxean, pausu bat ere
ezin dugu eman oinez,
gauzez parranda, gauzez zurruta,
eta ohean egunez.
Gutxi jatea hobe baina,
ipurtzuloraino gainez.

13

Zer arraio da orduan mundu
honetako ondasuna?
Bertso hauetan aurkitu dugu
egitazko erantzuna.
Gure gorputza nola ondatu,
da gure eginkizuna,
gero begiak zerura jaso
ta eskatu osasuna.

Definizioak zehaztuz joan ahala, pasa itzazu letra guztiak bakoitzari dagokion beheko taulako laukira. Taula osatu ondoren Jon Casenave idazleak «Zutaz amoroski» liburuan emandako pasarte baten aurrean gertatuko zara.

I. Untzia mugitzeko haga.....	B 13	F 2	D 9	G 4	E 11	E 3	B 4
II. Prestuak.....	B 3	E 7	G 5	A 7	F 15	D 6	B 1
III. Altzari hankadunak.....	G 8	A 12	D 7	G 15	A 2	E 9	A 13
IV. Mahats arbola.....	F 12	A 10	E 15	B 6	E 6	F 9	G 9
V. Laborantzako tresnak.....	A 1	F 13	E 8	F 4	D 1	F 1	G 6
VI. Garaia.....	B 12	F 8	A 5	E 13	A 14	D 10	G 2
VII. Arma zaharra.....	D 15	E 4	B 15	D 11	F 6	E 10	A 15
VIII. Lurpeko har.....	A 3	G 7	D 5	B 9	B 5	D 3	F 11
IX. Bizk. Oihartzun.....	G 12	B 10	A 8	F 7	D 12	F 14	F 5
X. Lozale.....	A 4	B 8	G 13	A 11	G 10	G 14	E 14
XI. Nafarroako Aezkoako herria.....	D 2	E 1	A 9	D 8	E 2	G 1	D 13

(soluzioa 11. orrialdean)

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
A						●									
B		●					●			●				●	
D				●										●	
E					●							●			
F		●								●					
G		●									●				

ARRANTZALEAK

— Kaixo Pello! Ez dakik gaur goizean zer gertatu zaidan! Joan nauk arrantzara eta lau metrotako angila harrapatu diat.

— Ez ezak esan! Ba niri ere gauza harrigarria gertatu zitzaidan atzo. Bizikletan nindoala irristatu eta bizikleta ibaira erori zitzaidan eta handik ordu erdira faroa piztuta zegoen oraindik!

— Hori ezinezkoa duk! Dinamoa geldirik eta argia piztuta?

— Beno hi, jar gaitezen ados! Hik angilaren neurria txikitu eta nik itzalduko diat faroa.

SOLDADUSKAKO AGINDUAK

Burgosen dagoen soldadu lagun batek kontatu zidan goiz batetan agindu hau eman ziela kapitainak:

— Gaur goizean tropa guztia alfabetiko-ki ordenatuko dut! Txikienak aurrean!

OSASUNAREN ARDURAZ

Egun ilunek tristura dakarte

N EGUKO goiz ilun, hotz eta hezeetan zenbait pertsona depresio latz batek jotzen ditu eta lan egokirik egin ezinean geratzen dira: suminkortasuna, kontzentrazioa eza eta animo-falta. Horiek dira urtaroko eragindako *desordenaren* sintoma nagusiak.

Negu-depresio hau ia orain 80 urte identifikatu zuen lehen aldiz Fraeplin psikiatra alemaniarak. Baina ikerketa horiek lozorroan egon dira 80ko hamarkadan berriz ere heldu zaien artean. Itxuraz, negu-depresioaren arrazoia eguzki-argirik eza litzateke eta honek argituko luke zergatik jenderik gehientzuen alai eta umore onez dagoen egun argi eta eguzkitsuetan, nahiz eta hotz handia egin. Beste ikerketa batzuk frogatu dutenez eguzki-argiak gorputzak berez iluntasun-aldietan melatonina izeneko hormona jariatzeko duen joera ezabatu egiten omen du.

Melatoninak gorputzean dituen eraginak ez daude argi oraindik baina jakina da animalietan hormona honek mezuak bidaltzen dizkiola garunari, ugalketa edota hibernazioarako garaia dela esanez. Eta animalietan posible den bezala melatonina-kontzentrazioa aldatuz beren portaera ere aldaraztea esperimentuak egiten ari dira gizakietan eguzki-argiaren ordez intentsitate handiko argi artifizialak erabiliz: dirudienez, posible da negu-depresioaren sintomak arintzea 2.500 lux-eko intentsitatea duen argi batez baliatuz. Horrela, pertsona udako egun eguzkitsu batean leihotik hurbil egonik jasotzen duen eragin bera lortzen dute iker-tzaileek.

XABIER AGIRRE

1987-88 ikasturtea UPV-ko irakaslegoari begira

DAKIKEZUNEZ irakurle, 1987 kurtso amaieran UPV-ko irakaslegoaren erdia baino gehiagori, irailaren 30ean bere lan kontratua bukatzen zitzaionez eta hurrengo egunetik aurrera LRU bete-betean ezartzen zenez, estatu osoko unibertsitateetan ia-ia bi hilabeteetako greba egin ondoren, oraingo ekipo errektoralak akordio batzu sinatu zituen eta horiek zirela medio, 1987-88 ikasturteari normalkuntza osoz eman zitzaion hasera, baina 1987.eko ekainean sinatutako akordioetan bazeuden hartuz garatuz joan behar zuten zenbait puntu, orain arte behintzat betetzeke daudenak. Hala nola irakaslego kontratatutak klaustroan duen ordezkaritza murrizta funtzionarioenarekin aldenduz, edo eta LRUn irakasle funtzionari-asoziatu bikoiztasun hori gaindituko lukeen beste irakasle mota bat, hemengo unibertsitateak bere beharrian zehatzeei erantzuteko beharrezko lukeen bere irakaslego iraunkor propio, praktikan onartuz irakasle iraunkor izateko bi bide egon daitez-

keela (funtzionarioala zein kontraktuala), eskubide berberekin batean nahiz bestean ailegatzan direnentzat, bai soldatei eta bai betebeharrak akademikoiei dagokienez, hau bait dugu bide bakarra unibertsitate bakoitza bere autonomiaz balia dadin.

BAINA honetarako nahi eta nahiezkoa dugu UPVn orain arte ditugun estatutuak aldatzea, eta irakasle koordinadoreak, estatutu erreforma proposatutako terminoetan onartzeko behar zuen gehiengo nagusia lortu ez bazuen ere, unibertsitateko gehiengo zabal batek baietza eman zionez, aurtengo maiatzean irakasle koordinadorak proposamen berria luzatu zion talde errektoralari, berau ekainaren lehen asterako beraren proposamena aurkeztekotan geratu zelarik; gaur da eguna beronen berririk ez daukaguna.

Soldatei dagokienez gogoratu beharra dago titulazio bereko irakasle interino eta kontratatuen artean ezberdintasunik ez egotea sinatuta dagoela, baina Madrileko Hezkuntza ministeritzak funtzionario eta interinoentzat ehuneko 11-ren igoera erabaki duela, kontratatuentzat ehuneko 4-koa baino ez du onartzen eta talde errektoralak, zentzu gabeko erabaki honez baliatuz, diruezairen aitzakipean ez du bere hitza betetzeko asmorik.

BERAZ azkenengo ekainaren hamazazpian ospatutako hauteskunde sindikalen ondorioz, aurkeztutako hiru sindikatuok lortutako hautagaiek (CCOO-koek 12, LAB-ek sei eta STEE-EILAS-ek 5), uztaillaren bostean Leioan bildurik, unibertsitateko langile batzordea osotu zuten eta era berean datorren ikasturteari begira funtsezko eskariak izango direnen taula eginez abiatu ziren:

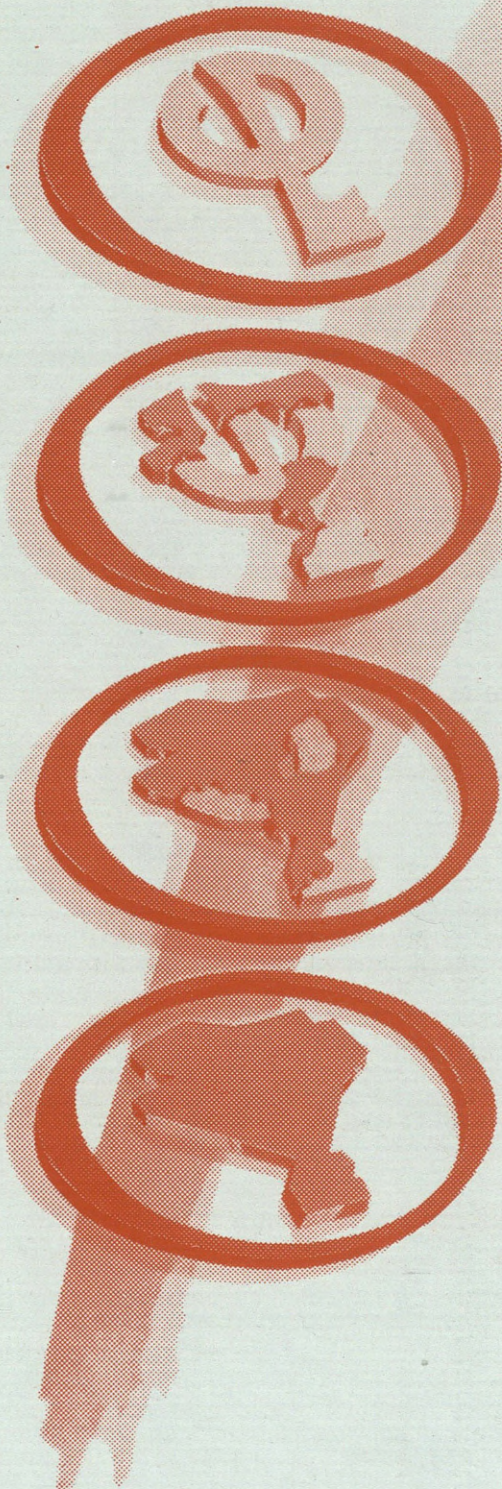
1.— UPV-ko irakaslego propioa irakasle iraunkor kontratatatu modura bideratzeko ahalbidea, titulazio bereko funtzionarioen eskubide eta betebeharrak berberekin.

2.— Irakasle interino eta kontratatuen arteko ezberdintasun ekonomikoaren ezabatzea titulazio berekoen artean.

3.— Unibertsitateko irakaslegoak administratzea publikoko titulazio bereko langileekin apurka apurka mailakako parekidetasuna lor dezan, komunitate autonomoko ondorengo urteetako presupostuetan kontutan hartzea honetarako beharko den dirutza.

LUTXI LARRAZABAL

CAJA LABORAL POPULAR LAN KIDE AURREZKIA

- Euskal Herri osoan ordezkaturik dagoen Kutxa bakarra gara.
- Euskal Lehen Enpresa-Taldearen bul-tzatzaile garen Entitatea.
- Eta gainera... hona gure gaztetasuna:

1959

1988

Lehen Bulegoa	190 Bulego
Lehen Bezeroa	725.000 Bezero
Lehen Milioia	221.000 Milioiko aurrezkia

...29 urtetan soilik.

- Zatoz elkarlanean parte hartzera.

**Horrexegatik,
Lan Kide Aurrezkia
"Euskadiko Kutxa" da**

**CAJA LABORAL POPULAR
LAN KIDE AURREZKIA**

Euskadiko Kutxa

TELESFORO MONZON

Hitzak eta Idazkiak

«Nere bizian, asko gizon balio haundiko ezagutu ditut. Gutik naute, Monzonek bezanbat lagundu, nere biziko jokabideen garbiki ikusten eta sakontzen» (Piarres Larzabal).

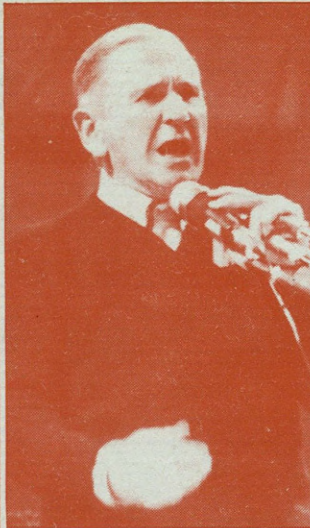

«Ez nuen behin ere ikusi edo entzun murmurika edota esamesa gaiztotan, nahiz eta gizagaixoak gorri-gorriak aditu eta irentsi. Horra hor egiazko gizatasuna» (Julen Madariaga).

Monzon egiazko askatasunaren izpiritua da; lau haizetara zabaltzekoa, erosotasun eta atsedenarekiko loturak apurtzekoa, gaur egungo borroka gazteei dagokielako peñtsakera galgarrian lokartzea urteen poderioz...» (Alfonso Sastre).

«Biharko Euskal Herria euskalduntzen ez badugu, Euskal Herriaren hizkuntza, mintzaira, hizkera, bene benetan, beheko mailetik hasi eta goiko mailetaraino egiten ez baldin badugu, esan dezakegu hori ez dela Euskal Herria».

«Nik, benetako politika egitasunean oinarritzen dela sinisten dut»

«Kultur arloan, non dihardudan lanean, kolaboratzaile kementsua izandu da Telesforo Monzon, giza mailan bihotz handiko gizona zen bezalaxe» (Jose Migel Barandiaran).

«Neretzat, bere lanaren merezimendu garrantzitsuena ez datza poetika teknikan, Monzonek ematen duen bere izpiritu egoeraren aitormenean baizik, gure herriak nozituriko astindu gogorretan, XX. mendearen lehen erdikadaren azkenetan suertatutako gertakarien kausaz. Orduan dator bere ahotsa beste poetenekin tartekatzerara, eta beraiekin batera, gure herriarren ahots bihurtzen da» (Jesus Maria Leizaola).

INFORMAZIO GEHIAGO NAHI BADUZU
BETE EZAZU TXARTEL HAU ETA
HELBIDE HONETARA BIDALI:

JAIZKIBEL KULTUR ZERBITZUAK
Posta-kutxatila 3.175
DONOSTIA

Izena
Abizenak
Kalea Zab.
Herria Herrialdea
Telefonoa